



FURTHER EDUCATION AND TRAINING PHASE (FET)

SEPEDI HL

SBA AND ORAL EXEMPLAR BOOKLET GRADES 10-12



basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA



MATSENO



Kgoro ya Thuto ya Motheo e thabela go lokolla pukutlhahlo ya thutwana ya Kelo sekolong. Yona e thuša le go hlahla barutiši ka go hlama le go lekanetša tšwetšopele ya mešomo ya Kelo sekolong le ditlabele tša Kelo. Pukutlhahlo ye ya Kelo sekolong ya go thewa e ngwadilwe ke sehlopha sa ditsebi tša thuto e le ya go thewa go thuša barutiši go ikamantšha le mekgwa ya go ithuta, go ruta le go kaonafatša mošomo morutwana le boleng bja taola ya kelo sekolong.

Morero wa motheo wa pukutlhahlo ye ke go kaonafatša boleng bja thuto ya kelo ya morutwana semmušo, le ya tšatši ka tšatši gape le tshepedišo ya ya go ithuta le kwešišo ya diteng tša thutwana. Kelo ya go ithuta ke tshepetšo yeo e tšweletšwago ke tsenelelo ya thuto, go ithuta le kelo. Go kaonafatša tšhomo ya morutwana, kelo e swanetše go thekga le go sepetša thutwana yeo e tsepeletšwego ebile e phethagaditšwego ka bothakga.

Kelo sekolong e bopa botlalo bja karolo ya thuto le go ithuta moo mohola wa yona e lego ya go thewa bjalo ka tekanyetšo yeo e kgontšhago boleng bja thuto ya temogo ye e tiilego. Ka Kelo, dinyakwa tša morutwana ga di laolwe fela ke ka mpo a thušwago, eupša di thuša gape go kaonafatša boleng bja go ithuta le thuto. Tshedimošo yeo e abilwego ke boleng bja kelo ka gona e bohlokwa go itokišetša ga morutiši bjalo ka go kaonafatša dipolelo tša go ithuta.

Mešongwana ya Kelo e swanetše go akanyetša ka tlhokomelo go akaretša diteng tšeo di kgethilwego le mabokgoni a thuto le go akaretša mohlwaela wo mobotse wa go nyaka go tseba le maemo a bothata. Go tlwaelo ye e lokilego ya kelo, morutiši a netefatše gore morutwana o kwešiša diteng tša thutwana ebile o bontšhitšwe menyetla ya kelo yeo e nabilego ya tšatši ka tšatši pele a dira mošomo wa kelo ya semmušo.

Mehlala yeo e lego ka pukutlhahlong ye, e hlamilwe maemong a godimo a thuto, e nepišitše go bontšha mo ditlwaelo mo tše kaonekaone ka go hlama kelo ya semmušo le ya tšatši ka tšatši. Barutiši ba hlohleletšwa go šomiša mehlala ya mešongwana ye bjalo ka sekao go hlama mešomo ya bona ya kelo ya semmušo le ya tšatši ka tšatši.

**MNA HM MWELI
MOLAODKAKARETSE
LETSATSIKWEDI : 13/09/2017**

1. Matseno

*Ga go sephetho seo se tšewago ke barutiši seo
se nago le seabe segolo go ithuteng le
mmonong wa seo morutwana a ithutago sona go
fetiša kgetho goba tlhamo ya mešongwana.*

Kelo ke tsela ya go lekola diphihlelelo tša tsebo, kwešišo le mabokgoni a morutwana.

Kelo ya go thewa sekolong e sepetšwa ke morutiši sekolong ebile e a akaretša, se se ra gore e ela ka fao morutwana a šomago go ya ka dinyakwa tša kharikhulamo.

Kelo ya go thewa sekolong e ka phethagala mahlakoreng a a fapanego a go ithuta, bjalo ka ge go hlalošitšwe go Karolo ya 4 ya Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo (CAPS) gomme le dipoelo tša kelo di a rekhotwa, tša šomišwa tlhatlošong ya mafelelo ya morutwana goba go fiwa setifikarata.

Le ge go le bjalo, ka mehla, kelo e swanetše go dirišwa go ba le seabe go ithuteng ga morutwana le go mo tšwetša pele. Ka go realo, kelo ya sekolong ebile e fa tshedimošo mabapi le ka fao morutwana a ikhweletšago tsebo, kwešišo le mabokgoni le gore e na le seabe go ithuteng ga morutwana a nnoši ka go tiišetša le go tlaletša seo a ithutago sona.

2. Maikemišetšo

Maikemisetso a pukwanatlhahlo ye ke go:

- Fa mehlala ya mešongwana ya Kelo ya Dikreiti tša 10-12 ye e kgonthišetšwego boleng le khwalithi ka nepo ya go matlafatša barutiši ge ba eya go hlama dipotšišo/seta mešongwana ya Kelo ya ka Sekolong;
- Tlabela barutiši ka tlhahlo ge ba eya go hlama mešongwana ya Kelo ya go thewa sekolong; le go
- Sobeletša garegare kwešišo ya dinyakwa tša maemo a kwešišo(khoknithifi) tša mošongwana wo o lebeletšwego.

3. Mešomo ya Kelo

Mešomo ya Kelo ya go thewa sekolong ye e lego gona pukutlhahlong ye, e akaretša Dikreiti tša 10-12 le mešongwana ya bomolomo le ya go ngwala ya ka sekolong bjalo ka ge e tšwelela go Lenaneo la Kelo ka go Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto la Kelo (CAPS). Mešomo ya bomolomo e akaretša go theeleletša kwešišo, polelo ya go itokišetšwa le ya go se itokišetšwe. Mešomo ya go ngwala yona e akaretša ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano gomme di swanetše go tšweletšwa ge go dirišwa tshepetšo ya go ngwala.

4. Lenaneo la Kelo

Palomoka ya mešomo ya semmušo ya Kelo ya go thewa sekolong go maleme a semmušo ka moka ke ye lesome. Ka go phethagatša bonnyane mešomo ye gare ga ngwaga, se se tlo matlafatša mabokgoni a morutwana a polelo le tsebo ya diteng gore a kgone go tlo šoma gabonolo le ka fao go kgotsofatšago nakong tša ditlhahlobo.

Mešomo ye lesome go **Dikreiti tša 10-11** e bopilwe ka melekwana ye mebedi (kotareng ya 1 le 3), mešomo ye mene ya bomolomo (kotareng ya 1-4), tlhahlobo ya gare ga ngwaga (kotareng

ya 2), mošomo o tee wa dingwalo (kotareng ya 2) mošomo o tee wa taodišo (kotareng ya 1) le mošomo o tee wa sengwalwa sa setšweletšwa sa tirišano (kotareng ya 1). Mešomo ye lesome ya Kreiti ya 12, yona e bopilwe ka molekwana o tee(kotareng ya 1), mešomo ye mene ya bomolomo(kotareng ya 1-3) tlhahlobo ye tee ya gare ga ngwaga (kotareng ya 2) tlhahlobo ya tlaleletšo (kotareng ya 3) mošomo o tee wa dingwalo (kotareng ya 2) mošomo o tee wa taodišo (kotareng ya 1) le mošomo o tee wa setšweletšwa sa tirišano (kotareng ya 1).

Mešomo ya bomolomo e tšewa go imela go lekana le 25% ya mešomo ka moka ya Kelo ya go thewa sekolong ye e swanetšego go phethwa. Mešomo ya bomolomo ye e phethagatšwago ge ngwaga o dutše o eya, ke yona e bopago kelo ya ka gare ya Kreiti ya 10-11 le ya mafelelong a ngwaga ya kelo ya ka ntle ya Kreiti ya 12. Mešomo ya bomolomo e 2 e bopa 12,5% tša maphephe a mafelelong a ngwaga (Lephephe la 4) go dikreiti tša 10-12.

Dikreiting tša 10-11 **mešomo ya bomolomo** e swanetše go phethwa lebakeng la diiri tše 5 kotareng ya 1 mola e swanetše go phethwa ka diiri tše 4 kotareng ya 2 le 4. Ka go Kreiti ya 12, mešomo ya bomolomo e swanetše go phethwa lebakeng la diiri tše 5 kotareng ya 1 le diiring tše 4 kotareng ya 2 le 3.

Mo go Dikreiti tša 10-11, **mešomo ya go ngwala** e swanetše go phethwa lebakeng la diiri tše 20 kotareng ya 1 le 3 diiring tše 16 kotareng ya 2 le 4. Mo go Kreiti ya 12 **mešomo ya go ngwala**, e swanetše go phethwa lebakeng la diiri tše 20 kotareng ya 1 le diiring tše 16 kotareng ya 2 le 3.

Maleme a Gae a tsepeletše kudu go ngwaleng ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano. Ge e le tshepetšo ya go ngwala ditšweletšwa e swanetše go dirwa morago ga nako ye teletšana.

1. Lenaneo la Kelo

Go ya ka CAPS, Lenaneo la Kelo la Dikreiti tša 10-11 le 12 le laetša palomoka le mehuta ya mešomo go ya ka kotara.

Kotara ya 1	Mošomo wa 1	Mošomo wa 2	Mošomo wa 3	Mošomo wa 4
	*Bomolomo : Go theeleletša kwešišo (15)/ Polelo ya go itokišetšwa (10) / polelo ya go se itokišetšwe (15)	Go ngwala: (meputso ye 50) Tlhaloši/ taodišonga ngišano (Kreiti ya 10) Kgadimo /kahlaahlo Taodišonga ngišano (Kr. 11)	Go ngwala: (meputso ye 25) Ditšweletšwa tša tirišano: mangwalo a segwera/mangwal o a semmušo (kgopelo/boipelaetšo/ kgopelo/kgwebo) /mangwalo a semmušo le a e sego a semmušo ao a yago go bagatiši/ boitsebišophelo(CV) le lengwalo la go tlaleletša/tša bophelo bja mohu/ lenaneothero le metsotso ya kopano/ pego ya semmušo le ye e sego ya semmušo/ditshwa yotshwayo/athikel e ya kuranta/athikele ya makasine/ polelo/poledišano/ potšišotherišano	*Molekwana(meputso ye 35) Polelo go ya ka dikamano, Tekatlhaologanyo, Kakaretšo, Dibopego tša polelo le melawana
Palomoka:	10 / 15	50	25	35
Kotara ya 2	Mošomo wa 5	Mošomo wa 6	Mošomo wa 7	
	*Bomolomo : Go theeleletša kwešišo (15)/ Polelo ya go itokišetšwa(10) / Polelo ya go se itokišetšwe (15)	Dingwalo: (meputso ye 35) Dipotšišo go ya ka dikamano (meputso ye 10) Taodišo ya dingwalo (meputso ye 25)	Tlhahlobo ya gare ga ngwaga: (meputso ye 250) Lephephe la 1 –Polelo go ya ka dikamano (meputso ye 70) Lephephe la 2 – Dingwalo (meputso ye 80) Lephephe la 3 – Go ngwala (E ka ngwalwa ka Mopitlo/ Phupu) (meputso ye 100)	
Palomoka:	10 / 15	35	250	

Kotara ya 3	Mošomo wa 8	Mošomo wa 9
	*Bomolomo: Go theeleletša kwešišo (15)/ Polelo ya go itokišetšwa (10) / polelo ya go se itokišetšwe (15)	Molekwana 2: (meputso ye 35) Dingwalo Dipotšišo go ya ka dikamano (meputso ye 10) Taodišo ka dingwalo (meputso ye)
Palomoka:	10 / 15	35
Kotara ya 4	Mošomo wa 10	Mošomo wa 11
	*Bomolomo: Go theeleletša kwešišo (15)/ Polelo ya go itokišetšwa (10) / polelo ya go se itokišetšwe (15)	Tlhahlobo ya mafelelong a ngwaga: (meputso ye 300) Lephephe la 1 – Polelo go ya dikamano (meputso ye 70) Lephephe la 2 – Dingwalo (meputso ye 80) Lephephe la 3 – Go ngwala (meputso ye 100) Lephephe la 4 -Bomolomo (meputso ye 50)
Palomoka:	10 / 15	300

***Bomolomo:** Go Kelo ya semmušo, barutwana ba swanetše go dira mošomo o tee wa bomolomo bja go theeleletša kwešišo, mešomo ye mebedi ya polelo ya go itokišetšwa le o tee wa polelo ya go se itokišetšwe mo ngwageng.

***Molekwana wa 1** o ka bewa godimo ga meputso ye 35 goba go feta moo eupša mafelelong e swanetše go fetolelwa go meputso ye 35. Le ge e le gore go šišinywa kwešišo, kakaretšo, dibopego le tšhomišo ya melawana ya polelo, barutiši ba hlohleletšwa go hlama dintlha tše di swanelago maemo a ditaba sekolong sa gabo bona (bjalo ka lenaneo la melekwna, peakanyo ya dipakana tša sekolo bj.bj.)

Mo go Lenaneo la Kelo, molekwana ga se wa swanelwa ke go hlangwa ka melekwna ye mennyane ye e fapafapanego. Molekwana o mongwe le o mongwe o swanetše go akaretša tema ye e nabilego ya diteng tše di itšego e bile o swanetše go thewa godimo ga nako ye e ka bago metsotso ye 45-60. Se sengwe gape ke gore o swanetše go laetša maemo a kwešišo(khoknithifi) bjalo ka ge a hlagišwa maphepeng a ditlhahlobo.

Kreiti ya 12

Kotara ya 1	Mošomo wa 1	Mošomo wa 2	Mošomo wa 3	Mošomo wa 4	Mošomo wa 5
	*Bomolo mo: Go theeleletša kwešišo (15)/ Polelo ya go itokišetšwa (10) / polelo ya go se itokišetšwe (15)	Go ngwala: (meputso ye 50) Tlhaloši/ taodišong angišano (Kreiti ya 10) Kgadimo /kahlaahlo / Taodišongan gišano	Go ngwala: (meputso ye 25) Ditšweletšwa tša tirišano: mangwalo a segwera/ mangwalo a semmušo (kgopelo/boipel aetšo/ kgopelo/ kgwebo) /mangwalo a semmušo le a e sego a semmušo ao a yago go bagatiši/ boitsebišophelo (CV) le lengwalo la go tlaleletša/tša bophelo bja mohu/ lenaneothero le metsotso ya kopano/ pego ya semmušo le ye e sego ya semmušo/ tshwayotshwayo/ athikele ya kuranta/ athikele ya makasine/ polelo/poledišano/ potšišotherišano	*Bomolomo: Go theeleletša kwešišo (meputso ye 15) / Polelo ya go itokišetšwa (meputso ye 10)/ Polelo ya go se itokišetšwe (meputso ye 15)	*Molekwana (meputso ye 35) Polelo go ya ka dikamano, Tekatlhaologanyo, Kakaretšo, Dibopego tša polelo le melawana
Palomoka:	10 / 15	50	25	10 / 15	35

Kotara ya 2	Mošomo wa 6	Mošomo wa 7	Mošomo wa 8
	Dingwalo : (meputso 35) Dipotšišo go ya ka dikamano (meputso ye 10) Taodišo ya dingwalo (meputso ye 25)	*Bomolomo: Go theeleletša kwešišo (15)/ Polelo ya go itokišetšwa (10) / polelo ya go se itokišetšwe (15)	***Tlhahlobo ya gare ga ngwaga (meputso ye 250) Lephephe la 1 – Polelo go ya ka dikamano (meputso ye 70) Lephephe la 2 – Dingwalo (meputso ye 80) Lephephe la 3 – Go ngwala (E ka ngwalwa ka Mopitlo/Phupu May / June) (meputso ye 100) GOBA Molekwana
Palomoka:	35	10 /15	250
Kotara ya 3	Mošomo wa 9	Mošomo wa 10	
	*Bomolomo: Go theeleletša kwešišo (15)/ Polelo ya go itokišetšwa (10) / polelo ya go se itokišetšwe (15)	***Tlhahlobo ya Boitokišetšo (meputso ye 250) Lephephe la 1 – Polelo go ya ka dikamano (meputso ye 70) Lephephe la 2 – Dingwalo(meputso ye 80) Lephephe la 3 – (E ka ngwala ka Phato / Lewedi) (meputso ye 100) GOBA Molekwana	
PALOMOKA:	10 / 15	250	

*Bomolomo: Go Kelo ya semmušo, barutwana ba swanetše go dira mošomo o tee wa bomolomo bja go theeleletša kwešišo, mešomo ye mebedi ya polelo ya go itokišetšwa le o tee wa polelo ya go se itokišetšwe mo ngwageng.

**Molekwana wa 1 o ka bewa godimo ga meputso ye 35 goba go feta moo eupša mafelelong e swanetše go fetolelwa go meputso ye 35. Le ge e le gore go šišinywa kwešišo, kakaretšo, diboego le tšhomišo ya melawana ya polelo, barutiši ba hloheletšwa go hlama dintlha tšeo di swanelago maemo a ditaba sekolong sa gabo bona (bjalo ka lenaneo la melekwanana, peakanyo ya dipakana tša sekolo bj.bj.)

Mo go Lenaneo la Kelo, molekwana ga se wa swanelwa ke go hlangwa ka melekwanana ye mennyanane ye e fapafapanego. Molekwana o mongwe le o mongwe o swanetše go akaretša tema ye e nabilego ya diteng

tše di itšego ebile o swanetše go thewa godimo ga nako ye e ka bago metsotso ye 45-60. Se sengwe gape ke gore o swanetše go laetša maemo a kwešišo(khoknithifi) bjalo ka ge a hlagišwa maphepheng a ditlhahlobo.

***Tlhahlobo ya Gare ga Ngwaga le Tlhahlobo ya Boitokišetšo: Mo go Kreiti ya 12, ye nngwe ya mešomo ya Kotara ya 2 le/goba Kotara ya 3 e swanetše go ba tlhahlobo ya ka gare. Mabakeng ao re hwetšago gore ye nngwe ya ditlhahlobo tše tše pedi e ngwadilwe ka go Kreiti ya 12, tlhahlobo ye nngwe e swanetše go emelwa ke molekwana mafelelong a kotara (Mošomo wa 8 le 10)

5. Tshepedišo ya go kgonthišiša boleng/khwalithi.

Kgonthišišo ya boleng bja Kelo ya go thewa sekolong ke tsela ye e lokišitšwego pele le go beakanywa go netefatša gore mešomo ya Kelo ya go thewa sekolong ke ya mohola, ya go tshepagala, ya go kgonagala, ye e lekanego ya go hloka bosodi le go dira gore setšhaba se be le boitshepo go Kelo ya go thewa sekolong. Se se tlo akaretša gape le mešongwana ye e dirwago pele, gare le ka morago ga kelo ya nnete yeo e nago le seabe go Kelo ya go thewa sekolong yeo boleng bja yona bo kaonafaditšwego.

Pukwana ye e tsepeletše kudu tshepedišong ya go hlama mešomo ya Kelo ya go thewa sekolong.

Go hlama mešomo

Dintlhatlhahlo mabapi le go hlama mešomo ya boleng bja Kelo ya go thewa sekolong:

- Tseba kharikhulamo le dinyakwa tša yona gore o kgone go šupa/tseba tsebo, kwešišo le mabokgoni ao a swanetšego go elwa.
- Netefatša gore kelo e dumelela barutwana go bontšha gore ba na le tsebo ye e nyakegago, kwešišo le mabokgoni go fihlelela maemo a bosetšhaba.
- Netefatša gore mafelwana goba dikamano di bulegile le go kwešišwa ke barutwana ka moka.
- Netefatša gore maemo a maleba a go bala a a dirišwa. Didirišwa tša go laetša maemo a bobadi bja tokomane di swanetše go ba gona ka tsela ya dinolofatši tša lentšu.
- Kgonthišiša gore ga go karolo ya kelo yeo e nago le ditlamorago tša go se nyakege go sehlopha se se itšego sa barutwana, mohl. Barutwana bao ba sego ba itekanela.
- Kgonthišiša gore dirišwa ka moka tša go swantšha di laetša mmono wa kakaretšo wa setšhaba le go tšwetša pele tekatekano.
- Hlokomela nako.

Diponagalo tše bohlokwa tše di swanetšego go hlokomelwa ge go hlangwa melekwana le ditlhahlobo:

- Polelo ye e šomišwago lephepheng la dipotšišo ga se ya swanela go ba lepheko.
- Boima bjo bo fiwago karolo e itšego ya potšišo, bo swanetše go bontšha bohlokwa bja go amana le yona.
- Go sampola go dirwe ka lenaneo eupša go se ke gwa kgona go gopolelwa, se se dirwe ka nepo ya go efoga go “spota potšišo”.
- Dinyakwa tša maemo a kwešišo a lephephe di swanetše go ba tša maleba, se se ra gore go akaretšwe dipotšišo tša fase, magareng le tša godimo go ya ka kabo yeo e laeditšwego.
- Maemo a bothata go ya ka potšišo ye e itšego, e swanetše go ba a maleba go ya le ka maemo a kreiti.
- Moputso wo o lego gona wa potšišo ye nngwe le ye nngwe o swanetše go swanetšana le dinyakwa tša mošomo le ditšhupathwii tša molekwana.
- Memorantamo wa go swaya o swanetše go dumelela mohlwaela wa dikarabo tše di amogelegago, kudu tša dipotšišo tše di bulegilego.
- Go šomišwa mehuta ye e fapanego ya dipotšišo. (Lebelela **Mametletšo ya B** go hwetša kakaretšo ya mehuta ya dipotšišo).

Kgonthiŋiŋo ya boleng e thuša go thekga barutiŋi, go aga boitsebelo bja bona mo thutong gore ba kgone go tlo tšweletša dipelo tša mohola go bana le batho ba baswa. Ka go abelana, go kwešiša le go diriša maemo le ditetelo, kgonthiŋiŋo ya boleng e thuša go phagamiša maemo le ditetelo tša go se fetoge go kgabaganya le barutiŋi le dikolo.

Kelo ya mešomo

Kelo ke lereo leo le dirišwago go hlaloša mekgwa yeo e ka re gorošago go kwešišo ya go abelana ya maemo le ditetelo. Gape e thuša go netefatša gore go na le nepišišo ya maleba go dipelo tša go ithuta tša barutwana, le gore go ithuta go maamong a maleba le gore barutwana ba ithuta mabokgoni a go ithuta, go akaretšwa mabokgoni a go gopola ga maemo a godimo, ao a tlo ba dumelelago gore ba tle ba atlege le ka moso.

Tekolo ya Kelo ya go thewa sekolong, **pele** ga go ngwadišwa ga mešomo ya kelo, go ama barutiŋi, le boradithuto ba bangwe ba bjalo ka bomatwetwe ba barutišibagolo, dihlogo tša mafapha goba bahlahli ba barutiŋi, ka go dirišana, le go fana mehlala le go aga godimo ga maemo le ditetelo go bona gore mešomo ya Kelo ya go thewa sekolong e fa barutwana dibaka tše kaone gore ba fihlelele maemo le ditetelo **pele** ga ge dikelo di ka dirišwa.

Tekolo ya mošomo wa kelo e swanetše go dirwa ka go šomiša ditsela tše di latelago tša tekanyetšo:

- Mešomo ya kelo e nyalelana le CAPS;
- Mešomo ya kelo e dirwa ka didirišwa tša mannete, tše di lekanego le go kgonagala;
- Ditaello tše di amanago le mošomo wa kelo di beilwe ka mokgwa wa go kwagala;
- Diteng di swanetše go nyalelana le seo morutwana a ilego go gahlana le sona bophelong;
- Mošomo wa Kelo o swanetše go ba wo o lokologilego wa go se tšee lehlakore;
- Polelo ya mošomo wa kelo, e nyalelane le maemo a polelo a barutwana bao mošomo o diretšwego bona; le
- Maemo a kwešišo le bothata bjoo mošomo wa kelo o phagamišeditšwego go ona, di swanetše go sepelelana le dinyakwa bjalo ka ge di tšweleditšwe ka go CAPS.

Barutiŋi bao ba kgathago tema tšweletšong ya mekgwa ya bona ya kelo ka go tšea karolo go mešongwana ya kelo ke bona bao ba tlogo bona dipelo tše botse go itšwetšepeleng mešomong ya bona ya seprofešenale.

Ka kakaretšo mešongwana ye mengwe ya tekolo ke gore e ka dirwa **morago** ga gore mošomo wa kelo o phethagatšwe.

6. Maemo a kwešišo(khoknithifi) le magato a bothata bja ona Malemeng

Dipotšišo ka moka ga se tša hlangwa ka go lekana-dipotšišo tšeo di fapanego di nyaka maemo a a fapanego a go gopola ga morutwana.

Maemo a kwešišo(Khoknithifi)

Dinyakwa tša maemo a kwešišo(khoknithifi) tša potšišo ke mohuta le magato a go nagana ao a nyakegago morutwaneng gore a kgone go mekamekana le karabo ya potšišo ka katlego.

- Dipotšišo tša maemo a godimo a khoknithifi ke tšeo di nyakago gore barutwana ba swarasware dithorwana tše nnyane tša tshedimošwana yeo ba e hweditšego malobeng go hlama le go thekga karabo ka bohlatse bja go naganwa gabotse le ka tlhaologanyo. Gantši potšišo ya mohuta wo ke yeo e bulegilego ya go hloka magomo, ya go nyaka go hlathollwa, ya go nyaka tekanyetšo ye e theilwego godimo ga nyakišišo, ya go nyaka kutollo le tlemagano.
- Dipotšišo tša maemo a fasana ke tša motheo. Di nyaka fela gore barutwana ba gopole ditaba tšeo ba di rutilwego le go ithuta tšona. Go tšona go nyakega fela mogopolwana le go nagana gannyane goba gwa se nyakwe selo. Ka kakaretšo, dipotšišo tša mohuta wo ga di dikadike, di tswalelegile, di ela tsebo fela dintlha le tshepetšo.

Ka go diriša thaksonomi ya Barrett, go ka hlangwa mehuta ye e fapanego ya dipotšišo ka tsela ye e lego gore:

Magato ka moka a maemo a kwešišo(khoknithifi) a akareditšwe go ya ka tekanyetšo ye e laeditšwego ka tlase:

Magato 1 le 2: 40% tša meputso ka moka.

Magato a 3: 40% tša meputso ka moka.

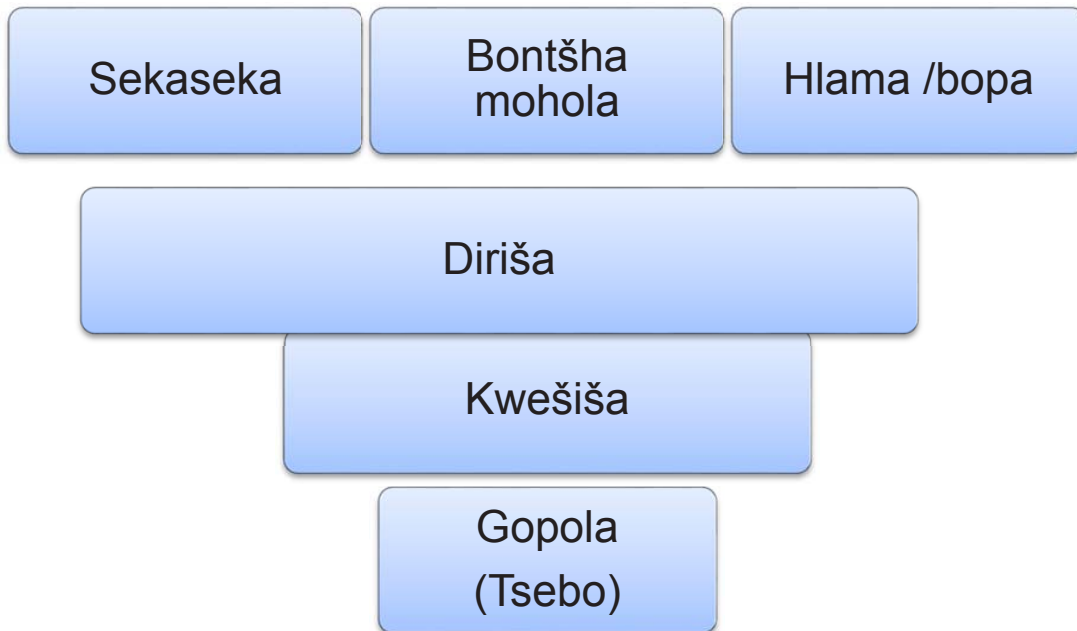
Magato a 4 le 5: 20% tša meputso ka moka.

HLOKOMELA: Lebelela nkatlapana ye e latelago ka tlase.

Thaksonomi ya Barrett

Legato	Tlhalošo	Mehuta ya dipotšišo
1	Ntšukantšu (tshedimošo ka gare ga setšweletšwa)	mohl. Efa leina... ...; Hlagiša lenaneo ...; Kgetha/Šupa ...; Hlaloša ...; Tswalantšha ...
2	Peakanyo leswa (tshekatsheko goba tlemaganyo ya mafoko goba peakanyo ya tshedimošo)	mohl. Efa kakaretšo ya dintlhakgolo ...; Bontšha phapano/ go swana ...
3	Kutollo (mekamekano le tshedimošo go ya ka boitsebelo bja motho)	Mohl. Hlaloša kgopolokgolo ...; Na nepo ya mongwadi ke efe ...; Na wena o gopola go reng ...
4	Tekanyetšo(kahlolo mabapi le boleng)	mohl. Na o gopola gore ...; Ka tsenelelo ahlaahla ...
5	Kgahlego (ela khuetšo ya setšweletšwa)	mohl. Hlaloša kgopolo ya gago ...; Swayaswaya ka tšhomišo ya mongwadi ya polelo ...

Thaksonomi ya Bloom ye e boeditšwego e bontšha magato a a fapanego a maemo a kwešišo(khoknithifi):



Maemo go ya ka bothata

Ka maemo a bothata bja potšišo re šupa bonolo bjoo morutwana a ka kgonago go araba potšišo ka gona. E hlalošwa go ba ye bonolo, tlhotlo ya magareng, bothata goba bothata kudu.

Ke eng sa go dira gore potšišo e be bothata?

Ye tee goba tše di latelago di ka ba le khuetšo godimo ga maemo a bothata bja diteng:

- Diteng (thutwana/kgopolo/dintlha/kutu/tshepedišo), mohl.
 - Diteng tše di phagamego ka kakaretšo tše bothatana goba diteng tše go ithutilwego tšona go Kreiti ya 10 tše di bušeletšwego le go diragatšwa go Kreiti ya 11 le 12 gantši di thoma go ba bonolo ge di eya go kreiti ya 12.
 - Palo ya dikgato tše di nyakegago goba botelele bja karabo le bjona bo ka ba le khuetšo godimo ga bothata.
- Sematlafatši (hlogwana/potšišo)
 - Polelo, setšweletšwa goba lefelo le ka ba le khuetšo godimo ga bothata.
 - Padišišo e a nyakega goba nako ye e kopafaditšwego e ka huetša bothata.
- Mošomo
 - Dipotšišo tše kopana ge di bapetšwa le temana goba taodišo- dikarabo tše di nyakago go ngwala mo go otlogilego gantši di atiša go ba bothata.
 - Maemo ao a filwego goba go rulaganya dipotšišo go ya ka bothata bja tšona- dipotšišo tše di bulegilego gantši di bothata go fetiša tše di beakantšwego k.g.r dipotšišo tše di hlahlago le go lota morutwana.
- Dikarabo tše di letetšwego
 - Lenaneo la go swaya, memorantamo; mohl. Dintlha tše di nyakegago go memorantamo ge di bapetšwa le dintlha tše di letetšwego potšišong
 - Kabo ya meputso

Lemoga: Go maemo a mangwe le a mangwe a kwešišo(Khoknithifi), go na le maemo a a fapanego go ya ka bothata

7. Mehlala ya mešomo ya Kelo ya go Thewa Sekolong le Dimemorantamo

Ka go lekodišiša dinyakwa tša maemo a kwešišo(khoknithifi) mešongwaneng le go gopodišiša dinyakwa tše di dirago mešongwana go ba ya legato la godimo goba la fase, motho o tla kgona go kgetha le go kaonafatša mešongwana go fa barutwana ka moka dibaka.

Legato le mokgwa wo barutwana ba šomago ka gona di tšweletša seo ba tlogo go ithuta sona.

7.1 Kreiti ya 10 Kotara 1 - 3

Kotara ya 1

Mošomo wa 1 Bomolomo/orale: Go theeletša kwešišo (meputso ye 15)

Theeletša ge o balelwa temana ye e latelago gomme morago o arabe dipotšišo.

Nna Nnono Molaba

Ntle le go huma lodi, ke ile ka gogomela diaparong tša go robala ka itahlela malaong. Ke be ke ipothapotha ka mekgwa e mentši go thibela mengwapo le dikgobalo tšeo di ka bago di bonala mmeleng wa ka gore Brenda a se di bone a hlwa a ntshwentše ka dipotšišo tša go se fele.

Ke ile ka lebelela Brenda ge a huhumela ka tlase ga kobo kgauswi ga ka. Mahlo a gagwe a be a tletše manyami le bofokodi le matshwenyego le boikokobetšo – a tletše tšohle tšeo mahlo a basadi a tsebegago le go tuma ka tšona. O be a le bjalo ka leseana leo le nyakago tšhireletšo, a le bjalo ka motho yo a tšhošitšwego ke se sengwe mme bjalo a nyakago mošireletši. O be a hloka molato bjang! Ka mokgwa woo ke ka fao ke ratago gore mosadi wa ka a be ka gona. Ke nyaka a bone gore ke mošireletši wa gagwe; a bone gore ke tieletše le go ba le sebete go feta yena.

Ke be ke tseba gore ke roba pelo ya Brenda ka go phegelela go tšwela pele ka moto wo. Ke be ke itebeletše ke nnoši mme ke sa re selo ka Brenda.

Mothopo: Lenong la Gauta - HDN Bopape.

Dipotšišo

1. Ke mang yo a anegago ditaba tše? (1)
2. Na moanegi o tswalane bjang le Brenda? (1)
3. Na mmolelwana wo "Ntle le go huma lodi" ke karolo efe ya Polelo? O be o hlaloše gore o ra go reng bjalo ka ge o dirišitšwe mo temaneng. (2)
4. Ke ka lebaka la eng moanegi a be a ipothapotha ka mekgwa ye mentši? (2)
5. Hlaloša maikutlo a Brenda go ya ka setšweletšwa se. (2)
6. Hlaloša gore mmolelwana wo "O be a le bjalo ka leseana leo le nyakago tšhireletšo" ke lereo lefe ya polelo o be o le hlaloše. (3)
7. Na o dumelelana le moanegi gore maitshwaro a gagwe a swana le a monna yo e lego mošireletši wa mosadi wa gagwe? (2)
8. Na ke tswanelo gore basadi ka moka ba be ka mokgwa wo Brenda a bego a le ka gona, go ya ka moanegi? (2)

/15/

Memorantamo

1. Nnono Molaba (1)
2. Ke monna wa Brenda (1)
3. Ke seka – Go huma lodi. Ke go diega goba go ditelega. (2)
4. O be a thibela gore Brenda a se bone mengwapo le dikgobalo tše di ka bago gona mmeleng wa gagwe. (2)

Memorantamo

1. Nnono Molaba (1)
2. Ke monna wa Brenda (1)
3. Ke seka – Go huma lodi. Ke go diega goba go ditelega. (2)
4. O be a thibela gore Brenda a se bone mengwapo le dikgobalo tše di ka bago gona mmeleng wa gagwe. (2)
5. A manyami le bofokodi le matshwenyego le boikokobetšo. (2)
6. Sekapolelo sa Tshwantšhanyo/Papišo. Selo se swantšhwa le se sengwe
- Boikokobetšo bja Brenda bo swantšhwa le leseana leo le sa kgonego go itirela selo gomme le nyakago tšhireletšo. (3)
7. Ee. Brenda ka mokgwa wo a bego a tletše manyami ka gona go nyakega monna yo a tlogo mo šireletša.
Aowa. Brenda ka mokgwa wo a bego a le ka gona a ka ba a tšhošitšwe ke yena monna wa gagwe ka gona e le yo a mo gatelelago sebakeng sa go mo šireletša. (2)
8. Ee. Basadi ba swanetše go ikokobetša go banna ba bona .
Aowa. Basadi ga se ba swanela go homola ge banna ba bonaba ba gatelela (2)

/15/

Mphato wa 10

Mošomo wa 2 Go ngwala: Taodišo (meputso ye 50)

KAROLO YA A:DITAODIŠO

Potšišo ya 1

Kgetha e TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya mantšu a go se fete a 350 ka yona.

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le padišišo/ palobohlatse.

Peakanyo ya gago e tšwelele pele ga taodišo.

- 1.1 Moetapele ye ke dumago ge a ka buša.
- 1.2 Mmago ngwana o swara thipa ka bogaleng. Dumela goba o ganetše.
- 1.3 Tlhokego ya mešomo e dira gore bosenyi bo golele godimo.
- 1.4 Letšatši leo ke tsebilego gore Modimo o gona.
- 1.5 Thuto ke lesedi la ditšhaba. Tia di lle.
- 1.6 Tlhorišo ya basadi le bana e sa le tlhobaboroko Afrika-Borwa.
- 1.7 Ngwala taodišo ka se tee sa diswantšho tše di latelago:

1.7.1





**Mphato wa 10 Mošomo wa 3
25)**

Go ngwala: Ditšweletšwa tša Tirišano (meputso ye

DITAELO LE TSHEDIMOŠO.

POTŠIŠO 1.

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 200. Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, go hlokola gammogo le sebopego.

1.1. LENGWALO LA SEGWERA.

Mogwera wa gago o gakantšhwa ke go boeletša Mphato wa lesome ka ge a šaletše morago mo mphantong wo. Mo ngwalele lengwalo o mo hlohleletše go kgotlelela go bala le go se lahlegelwe ke tshepo mo ngwageng wo wa dithuto. (25)

1.2. LENGWALO LA SEMMUŠO LE BOITSEBIŠOPHELO.

Ngwalela hlogo ya sekolo **lengwalo** leo go lona o ngongoregago ka ga boramaledu bao ba emišago difatanaga tša bona kgauswi le kgorwana ya sekolo gore ba tle ba nametše basetsana. (25)

1.3. ATHIKELE YA KURANTA

Tlhokego ya meetse motseng wa geno ke bothata bjo bogolo ka ge pula e sa ne, gomme matamo a bobolokelo bja meetse a theogile kudu wa go theletša le moloi pelo. Ngwala athikele ya kuranta go lemoša baagi ka ga bohlokwa bja tsheketšo ya meetse. (25)

GOBA

ATHIKELE YA KGATIŠOBAKA/MAKASINE

Ngwala **athikele ya kgatišobaka/makasine** yeo go yona o eletšago badudi ba motse wa geno go seketša meetse. (25)

1.4. TŠA BOPHELO BJA MOHU.

Ka baagišaneng ba geno go na le lehu la motlogolo wa bona, ka ge ba se ba tsena sekolo, ba go kgopetše gore o ba thalele tša bophelo bja mohu. Dira bjalo. (25)

GOBA

Motswala wa gago o hlokošetše. Thuša ba lapa ka go ba ngwalela **tša bophelo bja mohu.** (25)

1.5.

POTŠIŠOTHERIŠANO

O mogaši wa lenaneo la tša dipapadi thelebišeneng. Ngwala potšišotherišano magareng ga gago le ramabelo wa go tuma yo a kgethilwego go ba ramabelo wa ngwaga. (25)

GOBA

POLEDIŠANO

O bileditšwe seteišeneng sa maphodisa a tikologo ya geno mabapi le barutwana ka wena bao ba hlabanego ka mapotlelo ge ba be ba elwa. Re alele **poledišano** ya gago le lefokisi nakong ya ge o efa bohlatse. (25)

1.6. PEGO.

O be o le gona ge basetsana ba babedi ba elwa ka nako ya dijo sekolong sebakwa e le radithekisi wa motseng wa geno. Hlogo ya sekolo o le bileditše kantorong go fa pego ka tiragalo yeo bjalo ka hlatse. Re alele pego yeo. (25)

GOBA

O molaodi wa lebenkele la diaparo leo le ilego la hulwa. Ngwalela beng ba lebenkele pego. (25)

PALOMOKA YA MEPUTSO: [50]

Mošomo wa 4 Molekwana 1: Tšhomišo ya Polelo go dikamano (meputso ye 35)

Mphato wa 10

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Araba dipotšišo ka moka.
KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 50.
KARABO YA B: Metsotso ye e ka bago ye 30.
2. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO

POTŠIŠO YA 1

- 1.1. Bala ka go kitimiša mahlo, ka tsenelelo le tsinkelo ditšweletšwa tša go ngwalwa le go bonwa tša ka tlase gore o tle o kgone go laetša mabokgoni a go araba dipotšišo.

SETŠWELETŠWA SA A

DITLAMORAGO TŠA DIKOBATŠI

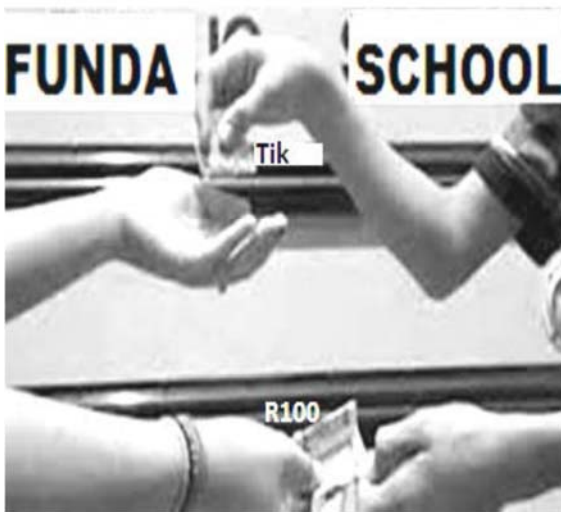
1. Re tsenetšwe ke phehli, e re fehla fehlifehli. Phehli ke eng ge e se diokobatši tšeo di sego molaong. Ruriruri ge re sa ntšhe mahlo dinameng, bokamoso bja bana ba rena bo tla nyamelela boka phoka bjanyeng. Bona ga ba tsebe gore ke gona ge ba bo hweletša. Rena re le batswadi lehutšo lela re bego re na le lona la Afrika-Borwa ya go phadima le napile le eya le meši ya dikwekwele. Diokobatši di rethefatša mebele ya bafsa ya se hlwe e boela sekeng.

2. Le ge go bolelwa kgahlanong le tšona bošego le mosegare, ba iphetoša difoa, e ba mo o ka rego ba hlohleletšwa go ineela go tšona. Basetsana, bašemane go no swana, ga go na le ba bakaone. Ga ba rate go phalwa. Ka dikolong barutiši ba swere poponono ka diatla ka barutwana bao ba ikgafetšego tšona. Ke bona ba hlakahlakanyago tshepedišo ya maleba ya sekolo. Ga ba sa kgalwa ka ge go rena tšona mebeleng ya bona. **Mahlo a bona nke a mokopa wa thaba.** Barutiši ba thoma go hlobaela ge barutwana ba ba tšwele ka diatleng.
3. Barutwana ba a di tseba ebile ba a di šomiša - bococaine, lebake, mandrax, LSD, nyaope le tše dingwe. Se se tlogago se hlobaetša ke ge ba se na le hlong ya go iša barutiši ba bona matsogo, ga ba sa bona motho yo mogolo go bona gore ke eng. Lefelo leo ba di hwetšago go lona ga go na le yoo a le tsebago ge e se bona fela. Ba le uta kudukudu, le morekiši wa tšona ga a utollwe. Ditlamorago tša ge ba šetše ba fetile go tšona ke bonyatši, boganka, boikgogomošo le go hlola mpherepere dikolong. Ge e le ka magaeng ba fetogile batswadi, seeta go lla sa bona, mebileng ba thomile go phaya theto ka kang. Ba bangwe ba thoma go tlogela sekolo ba ineela go tšona. Ke gona ge bokamoso bo timeletše. Seo se ba šalelago ke go lletlwa ke ditšhipi ka ge bosenyi go bona bo fetogile mogwera wa potego.
4. Ba thoma go swara makgotlana mo mebileng, ba lekola metse yeo beng ba yona ba etilego gore ba kgone go yo e hlasela ba rwale thoto ka mo ba ka kgonago. Ge ba hweditše tšholo ba olela ka moka – dithelebišene, dibjana, diaparo, ditšidifatši, se sengwe le se sengwe seo ba kgonago go se rwala. Se se nyamišago ke gore ba itshenyetša bokamoso moo mafelelong o hwetšago motho a sehlefetše ebile nke o hlakane hlogo. Ba bangwe ba ikhwetša ba gobaditšwe, mola ba bangwe ba hlokofala. Ba bangwe ba ikhwetša ba le ka dikgolegong gobane diokobatši ga di molaong.
5. Bontši bja melato yeo e butšwego dikgolegong tša go fapana mo Afrika-Borwa ke yona ya go hula dithoto, go thuba metse ya batho, go rekiša thoto ya go utswiwa, go ntšha madi ka go šomiša dihudušabophelo bjalo ka thipa, sešomišwa se bogale gammogo le go thuntšha goba go tšhošetša ka sethunya seo se sego molaong, seo se ba lahlelago kgolegong mengwangangwaga.
6. Ke maikarabelo a setšhaba ka kakaretšo go lwantšha tšhomišompe ye ya diokobatši. Barutiši dikolong ba swanetše go hlaba mokgoši wa hlakodišang go badirelaleago, baruti, mekgatlo ya tshokollo, ba kgoro ya maphodisa le go ba bangwe. Tau tša hloka seboka di šitwa ke nare e hlotša. Barutwana ka bobona ba eme ka maoto go hlabela barutiši le maphodisa mokgoši gore go hlomolwe naga mootlwa. [Boitlhamelo]

- 1.1.1 Tsopola lefoko leo le laetšago gore diokobatši di senya mebele ya bafsa go tšwa temaneng ya 1.
(1)
- 1.1.2 Go ya ka temana ya 2 ke khuetšo efe yeo e tšweletšwago ke diokobatši dikolong? E fa dikgopolo tše PEDI.
(2)
- 1.1.3 Tšweletša mehuta YE MEBEDI fela ya diokobatši yeo e šomišwago kudu go ya ka temana ya 3. (2)
- 1.1.4 Ke ditlamorago dife tša tšhomišompe ya diokabatši tšeo di tšweletšwago ke temana ya 3? Efa tše PEDI. (2)
- 1.1.5 Ke ka lebaka la eng lefelo leo diokobatši di hwetšagalago go lona le sa tsebje? Fahlela karabo ya gago o lebeletše temana ya 3. (2)
- 1.1.6 Tsopola sekafoko seo se laetšago gore barutiši ba bothateng o lebeletše diteng tša temana ya 2. (1)

- 1.1.7 Hlaloša mmolelwana wo go ya ka moo o dirišitšwego ka gona temaneng ya 4, ‘...ge ba hweditše tšhoolo...’
(2)
- 1.1.8 Na seema se se thaletšwego se tšweletša thuto efe go ya le ka fao se dirišitšwego?
(2)
- 1.1.9 Tšhomišo ya lefoko le le kotofaditšwego e re utullela eng ka bafsa ba go šomiša diokobatši? Hlatholla ka botlalo. (2)
- 1.1.10. Re utullele maikutlo a gago mabapi le bana bao ba hlakahlakanyago dithuto ka lebaka la diokobatši. (2)
- 1.1.11 Ge o be o le mogolo wa maphodisa o be o ka dira eng go lwantšha tšhomišompe ya diokobatši? (2)

SETŠWELETŠWA SA B



- 1.2.1 Na batho ba ba le go mo seswantšhong se ba rekišetšana diokobatši tše kae?
(1)
- 1.2.2 Ke molaetša ofe wo o tšweletšwago ke leswao le le lego seswantšhong sa bobedi?
(1)
- 1.2.3 Hlaloša ka boripana seo se diragalago seswantšhong sa pele le sa boraro.
(2)
- 1.2.4 Bapetša o be o fapantšhe diteng tša setšweletšwa sa A le ditiragalo tše di lego diswantšhong tše.
(2)
- 1.2.5 O bona o kare se se diragalago mo seswantšhong sa boraro se ka hlola kotsi efe mmeleng wa motho yo?
(2)
- 1.2.6 Ke kakanyo/ tšhišinyo efe ye o ka e fago mmušo mabapi le se? (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: [30]
KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO YA 2

Badišiša setšweletšwa se o yago go se akaretša ka go kgoboketša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo tše bohlokwa ka mantšu a gago. Kakaretšo e ngwalwe ka mokgwa wa temana ya mantšu a 80-90.

ELA HLOKO:

1. Akaretša dilo tše di hlalago dikotsi mebileng.
2. Ngwala ka tsela ya temana.
3. Dintlha e be tše 7.
4. Bontšha palo ya mantšu mafelelong a kakaretšo.

SETŠWELEŠWA SA C

DIKOTSI MEBILENG MAIKHUTŠONG A MATSWALO A MORENA

Ka dinako tša maikhutšo a Matswalo a Morena go lobja maphelo dikotsing tša mebileng. Malapa a mantši a a tswalelwa gomme gwa šala boso fela.

Basepela ka dinao ba hlokošana ka bontši ka lebaka la go se hlokomele melao ya tsela. Motho o re a bona sefatanaga se e tla a tshela mmila. Bangwe ba no tshela ntle le go lebelela ka mahlakoreng ka moka go kgonthiša polokego ya bona. Batho ba bangwe bona ba re go nwa metogo ba bapalela ditseleng. Ge e le bakgalabje le bakgekolo bona ba ba kotsing ka ge ba se na le yo a ba tshedišago mebila mola ba sepela ka go iketla le go bona ba sa bone gabotse. Se sengwe seo se hlalago dikotsi ke batho bao ba sa aparego diaparo tša go taga bošego.

Baotledi ba difatanaga o ka se tsebe gore molato wa bona ke eng ka gobane tšatši ka tšatši go begwa go wa le go thulana ga difatanaga. Tše o ka moka ke madirwakaboomo le go hloka šedi ga baotledi. Batho ba gona ba nwa madila gomme ba tsena dikoloing. Motho wa gona o tla tšama a tlala tsela a sa otlele gabotse. Ge a kopana le ba go se tagwe ba a mo širogela gomme ge a ka gahlana le ba go swana le yena e ba masetlapelo fela. O tla hwetša ditopo di totometše mola bao ba phologilego e no ba mekgoši le metsetlo. Dikoloi tšona ga re sa bolela ka gobane o tla hwetša di šoporogane, mola tše dingwe di e swa lorelore! Ba madimabe ba swela gona ka fao. Lebelo, go hloka maitemogelo ga baotledi gammogo le mangwalo a go otlela a go se hwetšwe ka tsela ya maleba ke bothata bjo bogolo. Mekotikoti yeo e hwetšwago tseleng le yona e hlola dikotsi ditseleng.

Ditlamorago tša dikotsi mebileng ga se tše di kgahlišago ka gobane batho ba loba maphelo mola bangwe ba golofala. Ekonomi ya naga le yona e a wa ka gobane mmušo o lefela tšhelete ye ntši ya batho bao ba golofetšego le ba go hlokošana e le phumolamegokgo.

Batho ba fedile ka nako ya maikhutšo a Matswalo a Morena, bjale re lebile maikhutšong a Paseka moo e lego gore sephethephethe e tla be e le se sentši. Na le gona re sa ile go loba maphelo ka dikotsi tša tsela?
[Boitlhamelo]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: [10]
PALOMOKA YA TLHAHLOBO

[40]

MEMORANTAMO

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO

POTŠIŠO YA 1

1.1.

1.1.1. Diokobatši di rethefatša mebele ya bafsa ya se hlwe e boela sekeng. (1)

1.1.2.

- Barutwana ba hlakahlakanya tshepedišo ya sekolo ya maleba.
- Ba tšwele barutwana ka diatleng. (2)

1.1.3.

- Lebake
 - Mandrax
 - LSD
 - Nyaope
 - Cocaine (tše pedi fela)
- (2)

1.1.4.

- Bonyatši
 - Boganka
 - Boikgogomošo
 - Mpherefere dikolong (tše pedi fela)
- (2)

1.1.5. Ba a le uta.

(2)

1.1.6. ba swere poponono ka diatla.

(1)

1.1.7. ge ba bile le mahlatse/ ge ba atlegile/ ge ba humane sebaka. (e tee fela) (2)

1.1.8. Setšhaba se be mmogo twantšhong ya diokobatši bafseng ba rena. (2)

1.1.9. Ba dula ba galefile kudu.

(2)

1.1.10. A manyami- ka fao bafsa ba itshenyetšago bophelo ka gona.

A pefelo- ba senyetša barutwana ba bangwe sebaka.

(2)

1.1.11. Nka netefatša gore mekotlana ya barutwana e a hlahlobja pele ba tsena ka dikgorwana tša sekolo/ Go beiwe maphodisa dikolong tšeo dibelaelwago.

(karabo ya maleba e tla amogelega) (2)

1.2.

1.2.1. Sekolong sa Funda.

(1)

1.2.2. Wa gore re se ke ra kgoga ka ge motšoko o le kotsi go mokgogi le batho ba bangwe.

(1)

1.2.3. Seswantšhong sa pele go bonala batho bao ba rekišetšanago diokobatši.

mola seswantšhong sa boraro go bontšhwa motho yo a rekilego diokobatši a di kgoga.

(2)

1.2.4. Setšweletšwa sa A le diswantšhong go bolelwa ka mehuta ye e fapanego ya diokobatši tšeo di kgogwago ke barutwana le mekgwa ya go di kgoga. Setšweletšwa sa A se bolela ka bafsa bao ba kgogago diokobatši tšeo di ba dirago gore ba šarakantšhe tshepedišo ya sekolo, mola go setšweletšwa sa B go tšwelela barutwana ba reka diokobatši ka sekolong ebile ba di kgoga. (2)

1.2.5. Se ka gobatša bjoko bja gagwe le go gwahlafatša go šoma ga monagano wa gagwe. (2)

(Karabo ya nngwe le ye nngwe ya maleba e dumeletšwe).

1.2.6. Mekotlana ya barutwana e puruputšwe tšatši ka tšatši ge ba tsena ka dikgorwana tša sekolo./Mmušo o romele maphodisa ao a ka thušanago le badudi go sepela motse ka motse ba putuke dintlo le moo go kgobokanago batho./ Mmušo o ahlolele batho bao ba rekišago diokobatši tšeo di sego molaong bophelo ka moka kgolegong. (karabo ya maleba e tla amogelwa.) (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: [30]

KAROLO YA B: POTŠIŠO YA 2

Mohlala wa kakaretšo

Basepelakadinao ga ba hlocomele melao ya tsela. Ba tshela mebila ba sa lebelele mahlakore ka moka gore ba bolokegile na. Ba ya mebileng mola ba tagilwe. Batšofe ba hloka bao ba ba tshedišago. Batho ga ba apare diaparo tša go taga bošego. Baotledi ba otlela ba nwele. Lebelo e ba leo le sa dumelelwago. Baotledi ga ba na le mangwalo a maleba a go otlela. Ditsela tša go ba le mekotikoti tša go se hlokomelwe.

D = 7

P = 3

Palomoka ya meputso: (10)

Kabo ya meputso ya polelo

- Moputso o 1 o abelwa dintlha tše 1-3
- Meputso ye 2 e abelwa dintlha tše 4-5
- Meputso ye 3 e abelwa dintlha tše 6-7

Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a ngwalolotše dintlha:

- 0 ge a ngwalolotše dintlha tše 6-7
- Moputso o 1 ge a ngwalollotše dintlha tše 1-5

PALOMOKA YA KAROLO YA
B: 10
PALOMOKA YA TLHAHLOBO YE: 40

Kotara ya 2

Mošomo wa 5 Bomolomo/orale: Polelo ya go itokišetšwa (meputso ye 10)

Mphato wa 10

DITAELO LE DITSHEDIMOŠO

- Kgetha e tee ya direrwa tšeo di latelago gomme o itokišetše go tla go fa **Ditshwayotshwayo** tša metsotso ye 4 – 5 ka phaphošing.
- 1. O be o le gona nakong ya ge barutwana ba sekolo sa geno ba swara mogwanto wo mogolo ba eya meagong ya Sedikothuto sa geno go iša memorantamo fao ba ipelaetšago ka hlogo ya sekolo sa geno, mo ba rego o lle matlotlo a sekolo a ba a raka moswaramatlotlo wa lekgotlataolo la sekolo sa geno. Itokišetše go tla go fa **Tshwayotshwayo** yeo. [10]
- 2. Molekgotlaphethiši wa Maphelo o abetše sekolo sa geno ditlabakelo tša thušo ya pele tša go ja diketekete tša diranta ka ge se thopile sefoka diphadišanong tša maphelo. Itokišetše go tla go fa **tshwayotshwayo** ka ga tiragalo yeo. [10]
- 3. Mogwera wa gago yo o mo ratago, o go memile go tlo ba gona moletlong wa gagwe ge a fetša mengwaga ye lesomehlano. Le wena o be o beilwe lenaneong la diboledi moletlong. Efa **ditshwayotshwayo** ka letšatši leo. [10]
- 4. O kgethilwe sehlopheng sa go dira dinyakišišo sekolong sa geno tša kgonagalo ya go šomiša sekolo sa geno go ba le lengwe la mafelo a dikgetho tša Selegae, bjale le phethile mošomo wo. E fa **pego** yeo. [10]
- 5. Go ima ga barutwana sekolong sa geno ke tlhobaboroko. O dirile dinyakišišo ka bothata bjo, bjale re alele **pego** ye e kgodišago ka dipihlelelo tša gago. [10]

Mošomo wa 6 Dingwalo/Dipuku (meputso ye 35)

Mphato wa 10

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Badišiša ditaelo ka šedi.
2. Bala letlakala le ka tlhokomelo pele o thoma go araba dipotšišo.
3. O se ke wa leka go bala lephephe ka moka.
4. Lephephe le ke karolo E TEE.
KAROLO YA A: Theto (30)
5. Araba dipotšišo ka moka

POTŠIŠO YA 1: POTŠIŠO YE TELELE

Sekaseka dinyakwa tša seretotumišo o lebeletše sereto se sa ka tlase.

Teori: 03

Dintlha: 06

Polelo: 01

NGWATO - RM Mogashoa

1 Kgomo e a tsha.

2 E gangwa ke mang?

3 E gangwa ke ye papadima ye naka lehubedu,

4 Ke marumo a mašweu tekema.

5 Ke pula ya marotholodi a magolo,

6 Ke leru la Mmamohlake ba rego,

7 La duma le se na pula le re bakela difako,

8 Ke tladi e ile ya tia ye naka lethata,

9 Ke ye naka leboleledi a dithaga.

10 Ke ile ka duma boroko ka robala,

11 Bjang ya ba legogwa ka ala,

12 Mokgop'a noga ya ba kobo ka apara,

13 Diloru ka lora mašula ka šulelwa.

14 Kgomo ye botse e tšwele mošate ka hunolla Nakebjana,

15 Hunela thari ya bomonna ngwana wa boletikitiki la mawe le Mathamaga,

16 Gobane ka ntle Matuba le Mangana ba go emetše.

17 Ba tsoma le le tšwago go wa gago molomo.

18 Re batho ba bomatsikinyane „a Borwa re tsikintše ra gomela,

19 Ngwanabo Mpelegeng ka kobo Maroba,

20 Mpelegeng ke ngwanabo Moraswi Mankgapole.

21 Ke re kgoši gataka madi setšhabeng,

22 Gae ra hwetša pitša di palela baapei,

23 Bana ra hwetša ba palela bagoketši.

24 Mola badiši ba palelwa ke go tlema mamane,

25 Mola marole ka ntle a ipshina ka go anyeletša dithojana,

26 Ke re kgoši gata gabotse o bone mokitwana o a wa,

27 O ušwa ke ona mathebo ntlong.

28 Ke ra ona a bongwanabo Mpelegeng ka kobo Maroba.

29 Ke re Mpelegeng ka Borwa o tšo tšhaba go šoma.

30 O re ka kgwedi ba mo lefa malabulabu a dikobo,

31 Kgane ga a re botše nnete,

32 Ngwanabo Mpelegeng ka Borwa o tšo tšhaba go boka

33 Mokgekolo „a leburu dintši,

34 A re gae nka dira dibetla ka ipetlela,

35 Ke tloge ke kwele rragotata,

36 Ke ra yena Phogole ka nama a re:

37 Mokgekolo „a Leburu ke sera ga a kgwathiwe,

38 Wa mo kgwatha o tlo bololla koma tša borawenomogolo

39 Mola badimong ba iketše le sepipimpi thopakgororo.

[Letl.45 – 46]

POTŠIŠO YA 2: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

Bala ditematheto tše ka tsenelelo le tsinkelo gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go di latela.

GO LELEME- KD Leseilane

- 1 O kgomo ye e hlahletšwego šakeng;
- 2 Eupša mešomo ya gago ke tlou,
- 3 Kgomo sephetolamagobe ka maleta-
- 4 Tše menate le tše bošula wa di hlaologanya.

- 5 Polelo o tswirinya bokathaga;
- 6 Ke ba ba kae ba go lemogilego?
- 7 Gore o yo mogolo bophelong;
- 8 Ke tloge ke šupa tswalaganyong?

- 9 O rarolla mararankodi a khupamarama;
- 10 Wa kwešišanya manaba;
- 11 Wa swaya diphošo;
- 12 Wa kopanya mašaba

- 13 O sekopanyamerafe;
- 14 Ka wena dikgomo tša tsena šakeng;
- 15 Etswe bana ba sa tsebane-
- 16 Mekgolokwane ya kibetšwa.

[Letl. 17]

- 2.1 Efa mohuta wa sereto se o be o fahlele karabo ya gago ka lebaka. (2)
 - 2.2 Laetša sebopego sa sereto se o lebeletše methalotheto le ditematheto. (2)
 - 2.3 Tsopola morumokwano wo o tšwelelago mothalotheong wa 7 le 8. (1)
 - 2.4 Go na le poeletšo ye e tšwelelago temathetong ya boraro. Efa mohuta wa yona gammogo le mohola wa yona temathetong. (2)
 - 2.4 Lentšu le, sekopanyamerafe, ke sebokantšu, tšweletša diripa tšeo di le bopilego. (2)
 - 2.5 Hlatholla molaetša wa sereto se o lebeletše tematheto ya bone. (1)
- /10/

POTŠIŠO YA 3: POTŠIŠO YA KGAPELETŠO

NKGOTSO FATŠE KE GO KGOTSO FATŠE – M.J. Tauatsoala

- 1 Nkgotsofatše ke go kgotsofatše re kgotsofatšane,
- 2 Re kgotsofatšane re sa tšhelane phori mahlong.
- 3 Nkgotsofatše ke go kgotsofaditše ke be mokgotsofatšwa gane,
- 4 Re kgotsofatšane re mila ka nkotee pepeneneng,
- 5 Re se tlo ikgoboša kgobošo ya selata sa balata ruri.

- 6 Maloba kua geno re be re go hlanketše,
- 7 Mohlang wola go le monyanya wa kgaetšedi „ a gago,
- 8 Lapeng la rena dipotla re di phophothile ra ba hlankela,
- 9 Kgomo selotwapotleng re gorošitše lapeng ka sefahlego,
- 10 O myemyela o ntšhitše le la moseo mmagobanake.

- 11 Ke be ke re kotse re tla amogetšana komatona ya bophelo,

12 O mpotegele ke go botegele re botegeleane re be babotegi,
 13 Re metšiše mofetikatsela mare ka kamogetšano e se la bofelo,
 14 E se la bofelo e be motšhaotšhele mohlakamotala ka bobotegi,
 15 Gore lešo le leno e be ntepa le lešago segwera a itlame ruri.

16 Lehono gešo ba wele ka sefahlego ka matolo ba burame,
 17 Gešo lehu le gorogile le itopetše le išitše botsebjakelona,
 18 Lehono o ntlhapa diatla o šupa le le godimo go se tsenye letsogo,
 19 O thuntšha meši ka dinko, o bolela o ka itoma sejabana
 20 Ge bešo ba ka neelwa selotwapotleng go etša beno maloba.

21 Pelo ya ka e sa tlotlorega khulwana ya madi,
 22 Bešo o ba lešitše nta ka legai ka bja gago bopelompe.
 23 Bja gago bopelompe bo ferehlile pitša ya ntwā o mohlatlegi,
 24 Megokgo e tsorotlago marameng a ka bokalewatle la Intia
 25 E hlatsela go ruruga ga pelo ya ka ke morurugi ruri

26 O nkgobošitše ka kgobogo ke segoboga go **lešo lapa**,
 27 **Lešo lapa** le mphetogetše mootlwa wa seebela ke a ebela,
 28 Ruri nkabe o nkune e le lethabo e sego mahloko ka lapa,
 29 Dihlong le manyami di keta diketo ka nna ke leabela,
 30 Lethabo le ntlhanogotše, marota le hlanotše.

31 O nkwe o be o nkwešiše wa bošešane,
 32 Go tloga lehono beno dinao di hlanamele la ka lapa,
 33 Go tlo go tšhela mahlo ke go latola latolang ya bošešane,
 34 Le ka mohla o tee tšhelete go ba amogetša ba lebale,
 35 Ba ithweše ka letolo tlala e hlape diatla ka bona le bona.

[Let.77- 79]

- 3.1 Efa mohuta wa sereto se go ya ka diteng tša sona. (1)
- 3.2 Ala sebopego sa ka ntle sa sereto se o lebeletše methalotheto le ditematheto. (2)
- 3.3 Ke setlabela sefe seo se dirišitšwego mo mantšung ao a kotofaditšwego temaneng ya 6. Efa mohola wa sona. (2)
- 3.4 Tšweletša mohuta wa sekapolelo se se renago mothalotheotong wa 29 le 30 o be o fe le tlhalošo ya sona. (2)
- 3.5. Beakanya lenaneo la morumokwano go ya ka moo le rulagantšwego ka gona temathetong ya 6. (1)
- 3.6. Tšweletša maikutlo a gago o lebeletše diteng tša tematheto ya 4. Fahlela karabo ya gago. (2)

[10]

MEMORANTAMO

POTŠIŠO 1 : NGWATO – R.M. Mogashoa

Teori – 03

Dintlha – 06

Polelo – 01

Mohuta wo wa sereto ke thetotumišo ya segologolo. E tsebega ka matseno a yona a setlwaedi a gore “Kgomo e a tsha”. Ka matseno a sereti se dira boipiletšo gore ba mo theeletše.

Boitsebišo: Ngwato e be e le motho wa go rata dintwa tša marumo ka ge a tšweletša bokgoni bja gagwe, re mo kwa a re:

“Ke pula ya marotholodi a magolo
Ke leru la Mmamohlakeba rego,
La duma le se na pula le re bakela difako
Ke Tladi...” e le go tšweletša bogale bja gagwe le go ba kotsi ga gagwe.

Tematheto ya bobedi e gatelela kgopolo ya go re bontšha bošoro bja gagwe mola temathetong ya boraro a hlaloša mediro ya gagwe.

Ka ntle ga go ba bogale, Ngwato o kgona go ba le pelo ya botho ka ge a ile a kgona go loša kgarebe ya ka mošate yeo e bego e kganyogwa ke ba mphato wa Matuba le Mangana, temathetong ya bone.

Temathetong ya bohloano go tšwelela tatelano ya meloko go bontšha moo a belegwego gona bjalo ka ge yena Ngwato a belegwe morago ga Mpelegeng yoo e lego morwa wa Moraswi, rakgolo wa Ngwato.

Mafetšo a sereto se ga se a setlwaedi wa “selepe/thipa gomela”. Sereti, temaneng ya boselela, se šomiša tshwantšhišo go bapetša mosadi wa leburu le noga. Se šomišitše gape tlogelo: mokgelo’a – mokgekolo **wa** Leburu

Teori=3
Dintlha=6
Polelo=1

[10]

POTŠIŠO 2:GO LELEME – K.D. Leseilane

- 2.1 Thetotumišo – go tumišwa bogolo bja ditiro tša Leleme. (2)
 - 2.2 Sereto se na le methalotheto ye lesometshela le ditematheto tše nne. (2)
 - 2.3 bophelong
tswalaganyong - Ke morumokwanotia. (1)
 - 2.4 Poeletšothomi ya senoko. Moreti o gatelela ditiro tša leleme e lego go “kwešišanya”, “swaya” le go “kopanya” (2)
 - 2.5 Sebokantšu ke lentšu leo le bopilwego ka dikarolo tše pedi tša polelo goba go feta. Sekopanyamerafe, le bopilwe ka:
Hlogo – se
Lediri – kopanya
Leina– merafe (2)
 - 2.6 Leleme le aga metse ka go kopanya batho ba merafe ya go fapana gomme go be le manyalo le malapa. (1)
- [10]**

POTŠIŠO YA 3: SERETO SA GO SE BONWE

- 3.1 Thetonyefolo (1)
- 3.2 Sebopego sa sereto sa ka ntle:Ditematheto tše šupa tša methalotheto ye mehlano temaneng ye nngwe le ye nngwe. Methalotheto ke ye masometharohlano yeo e nyakilego go lekalekana. (2)
- 3.3 Tlemanyi/Kgokanyi , go gatelela ka moo tiragalo ye e tlišitšego tlhakahlakano go lapa la bo sereti. (2)
- 3.4 Mothofatšo. Ke sekapolelo seo se tšeago dilo tšeo e sego batho sa di dira batho, dilo tšeo tša ba le mekgwa ya diphedi/batho. (2)

3.5 a b a b c
Lapa
Ebela
Lapa
Leabela
Homotše

(1)

3.6. Maikutlo a manyami. Sereti se nyamišwa ke ka fao moratiwa wa sona a se hlanogetshego a ganago go se thuša ebile a ikana gore a ka se ke a thuša eupša ga gabo gona sereti se thušitše mohla wola wa mathata.

(2)[10]

PALOMOKA YA KAROLO A [30]

Mošomo wa 7 Tlhahlobo ya gare ga ngwaga (meputso ye 250)

Mphato wa 10

Kotara ya 3

Mošomo wa 8 Bomolomo/orale: Polelo ya go se itokišetšwe (meputso ye 15)

Mphato wa 10

1. Go fa ditebogo. Nako metsotso ye 4 – 5

O beilwe lenaneong la poloko ya malomeago yo a hlokofetšego a be a šoma bjalo ka morutiši. Re alele polelo yeo o tlogo efa ka tšatši la poloko.

2. Go tsebiša seboledi. Nako metsotso ye 4 – 5

Mogwera wa gago yo le bego le tsena sekolo mmogo moše wa mawatle o boile gae a phethile dithuto tša mahlale gomme o diretšwe moletlo wa go mo lebogiša. O memilwe go tla go tsebiša seboledi. Itia di lle.

Mošomo wa 9 Moleko 2: Dingwalo/Dipuku (meputso ye 35)

Mphato wa 10

KAROLO YA A : THETO

DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – PROF DM KGOBE

ARABA DIPOTŠIŠO KA MOKA.

POTŠIŠO YA 1

RE TŠEANE

S.N TSEKE

1. Re tšeane la thatano le tshepano,
2. Re nyalane ka kwešišano le tirišano,
3. Re kopane ka moya, nama ke bodulo bja wona,
4. Re kganyogane ka moya wa lerato e sego leratwana,
5. A re se be noka ra tšeana boka magogodi.
6. O lebetše neng tša maloba tša tsatselano,
7. O lebetše neng mola re huetšana ka kutswano,
8. Ge o ntshepiša tshepagalo le kagišano,
9. Ge o nkholofetša kgaogantšho ya lehu fela?
10. Radia nna fela Modimo o se ke wa mo lebala.

11. Maloba ke tlile bošego le mosegare go wena,
12. Maloba ke go etetše ka tlala le mokhoro,
13. Maloba ke tlile ka ditšhila le malabuhla,
14. Maloba ke gorogile ka masa go sa sa,
15. Fela wa nkamogela ka lešoko le borutho.

16. Ke go khukhunetše ke nkg a bodiidi fela,
17. Ke go farile ke le wa kudumela le lefetla,
18. Ke go atlile ka moya wa motšoko le maphoroma,
19. Ke go gokaretše ka lerato mahwafa e le poponono
20. Fela ka mehla ke le moratiwa, diba sa lerato.

21. O rutilwe ke mang go nthatharathiša?
22. Ka boyo le boboyo bja ka bošego le mosegare?
23. O thomile neng go ntlwaetša nako boka pudi?
24. O thomile kae go se ntshepe boka mpša?
25. Se adingwe mekgwameswa adingwa tlhaologanyo.

26. Lenyalo ga se sa mogaba sefoka,
27. Tšeano ga se mokatwana wa mašemong;
28. Ka legae lerato, lešoko leratano fela;
29. Ke kgotlelelano, tirišano le go thekgana,
30. Wa boraro le wa bone go rena ke mosenyetša,

Letl. 60

- 1.1 Tsopola morumokwanotia wo o dirišitšwego temathetong ya 2. (2)
 - 1.2 Efa thekniki yeo e dirišitšwego mothalothetong wa 11. (2)
 - 1.3 Hlaloša mohola wa poeletšothomi yeo e dirišitšwego temathetong ya 3. (2)
 - 1.4 Re fe thekniki yeo e tšweletšwego ke mothalotheto wa 14 le 15, o be o re fe mohola yona. (3)
 - 1.5 Ka dintlha tše pedi hlaloša mošomo wa tshwantšhanyo ye e dirišitšwego mothalothetong wa 24. (2)
 - 1.6 Na o a dumela gore molaetša wa sereto se o bohlokwa bophelong bja baratani? Fahlela karabo ya gago ka dintlha tše pedi. (2)
- [13]

POTŠIŠO YA 2:

Bala ditematheto tše ka go kitimiša mahlo, tsenelelo le tsinkelo gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go latela.

Go pokolo: OK Matsepe

1. Go go makala go fetša nka seke,
2. Gore sefapano o se belegetše eng.
3. Na se lebetšwe go wena e seng
4. Neng ka ntle ga tšatši lela ke seke?
5. O dungwa ke nna, maaka ga a botse,
6. Ka sona o tla tsena le nna ke a bona.
7. A ke go amogetše, le nna o tla mpona,
8. Go mo khunamela go nkweša bose.
9. Magetleng le nna a ke se rwale,
10. Kgopolong ke be yo a hlatswegilego
11. E sego gore go go tsebafele ke se ke se dirilego
12. A ke sepedišane le wena ke be wa gago o nthwale.
13. O phate ya Yomogolo.
14. A ke go rete ka bjago bogolo.

[Letl. 41]

- 3.1 Laetša morumokwano wa tematheto ya 1 (go tloga go mothalotheo wa 1 go fihla go 4). (2)
- 3.2 Ke ka lebaka la eng sereto se se bitšwa sonete? (2)
- 3.3 Laetša thekiniki ye moreti a e šomišitšego go tloga mothalotheo wa 3 go fihla go wa 4, o be o fe mohola wa yona. (3)
- 3.4 Na moya wo o fokago mo seretong se ke wa mohuta mang? (2)
- 3.5 Tsopola o be o fe mohuta wa thekniki ye e tšweletšwago ke mothalotheo wa 13 le 14. (3)
- 3.6 Laetša sebopego sa ka ntle sa sereto se o lebeletše methalotheo le ditematheto. (3)

(15)

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

[30]

MEMORANTAMO

Potšišo ya 2 – Re tšeane

2.1. Morumokwanotia:

Tsatselano a

Kutswano a

Kagišano a ✓

(2)

2.2. Oksimorone / Tumelokganetši

bošego le mosegare ✓

- Poeletšo ya sekafoko

Maloba ke tlile (e tee fela)

(2)

2.3. Poeletšothomi: maloba ke ... ✓

E tlemaganya methalotheo le go gatelelela kgopolo ya ka moo / fao seemo sa ditaba se bego se le ka gona maloba le maabane. ✓

(2)

2.4. Kelelathalo / enjampamente / Kgopolotšweledi.

Go gatelela kgopolo yeo e thomilego mothalotheo wo o itšego gomme ya se felele ya tšwela pele mothalotheo wo o latelago.

(3)

2.5. Tshwantšhanyo e bapetša dilo tše pedi ✓

- moreti o swantšhwa le mpša. ✓

(2)

2.6. Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana.

Mohlala:

Molaetša wa sereto ke bohlokwa bja go botegelela lenyalong. ✓

Ba tšere dikano ✓

(2)

[13]

Potšišo ya 3 – Go pokolo

3.1 Ke

eng

eng

ke

Potšišo ya 3 – Go pokolo

3.1 Ke

eng
eng
ke
goba

abba√/ morumokwanokgaotši.

(2)

3.2 Se na le methalotheto ye lesomenne. √

(2)

3.3 Potšišoretoriki\ makgethapolelo. √ Ke potšišo yeo e sa nyakego
karabo lebaka e le go gatelela kgopolo ye e itšego. √

(3)

3.4 Moya wa tumo. √√

(2)

3.5 Mogolo

Bogolo √ morumokwanotia √

(3)

3.6 Se na le methalotheto ye 14 le ditematheto tše nne e lego khwatreine
tše tharo le khapsote. √√

(3)

[15]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

Kotara ya 4

Mošomo wa 10 Bomolomo/orale: Polelo ya go itokišetšwa (meputso ye 10)

Mphato wa 10

1. Poledišano. Nako ke metsotso ye 6 - 8

“Lebitla la mosadi ke bogadi”. Bafsa ba lehono ba nyala pele ga nako gomme go feleletše go na le tlhalano ka bontši. Boledišana le mogwera wa gago yo a boilego bogadi ka ge le yena a be a hlomile lapa e sa le yo mofsa.

Mošomo wa 11 Tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga (meputso ye 300)

Mphato wa 10

7.2 Kreiti ya 11 Kotara 1 – 3

Kotara ya 1

Mošomo wa 1 Bomolomo/orale: Go theeleletša kwešišo (meputso ye 15)

Mphato wa 11

DITAELO LE DITSHEDIMOŠO

1. Ke tlo le balela Setšweletšwa gabedi gomme le theeletše gabotse gore le tle le kgone go araba dipotšišo.
2. Ke tlo le botšiša dipotšišo tša bomolomo gomme le arabele matlakaleng ao ke tlogo le fa ona.

GO HUMANA LE GO SWARELELA MOŠOMONG

Se segolo bophelong bja ka ke maitshwaro ao a lokilego. Ke rata batho ba maikemišetšo le lethabo, ba go bona bophelo ka lehlakoreng la go phadima. Go nyamiša kudu, go senya sekgotse ge mafelong a mošomo batho ba ngongorega kgafetšakgafetša ba seba ka bašomikabona. Ke eletša batho gore ba se ratane le bašomikabona, kudu ge motho a swere maemo a godimo goba e le molaodi. Maratwana ao a hlola mathata mafelong a mešomo.

Bengmešomo ba dulela go seka ba sa fetše. Ke thaba kudu ge bašomi ba kgona go itharollela mathata. Nka se kgone go rarolla bothata bjo bongwe le bjo bongwe bjoo mošomi a itemogelago bjona.

Ofisi ye nngwe e bile le mokitlana wa mogala wa R1, 200.00, mongofisi a leletša kgaitšedia'gwe kua Engelane. Ke hutša gore mošomi a be le maikarabelo ka didirišwa tša mošomo. Batho ba bangwe ba dula ba letile nako ya go ya gae, ba thoma go phutha ka pela gore ba itokišetše go kitimela gae.

Mošomo o a hlokwa, ge o o hweditše, tlema dieta di tiye. O se be monyatšaleeto wa ikhwetša mekgotheng o swana le bao ba thabišago mala le mogodu ka mašadiša go tšwa bolahlatšhila. Motho a tlogele go kakatlela mogala wa ofisi a bolela le bana le meloko, a lebetše batho bao ba nyakago thušo. Eba selomodiro gore ge motho a swanetše go dira mošomo wa gagwe wo a sego a o gapeletšwa ke motho, a fiwe sengwenyana pele, ke ra šunya. Ge o nyaka mangwalo a go otlela o tla bona dipukwana tša boitsebišo di feta di khoše gomme batho ba gona ba sa eme mothalading. Setšhaba se swanetše go ema ka maoto go tlaleya bobodu bjo. Naga ye e nyaka go hlomolwa mootlwa, go sego bjalo e tlo ba sejamosele se fetša noka.

[Boitlhamelo]

DIPOTŠIŠO

1. Na temana ye e bolela ka eng?
(1)
2. Ke dilo dife tše pedi tšeo di nyamišago seboledi mabapi le mafelong a mošomo?
(2)
3. Hlaloša mebolelwana ye bjale ka ge e dirišitšwe temaneng.
3.1. O swanetše go tlema dieta di tiye
3.2. Kakatletše
(2)
4. Go ya ka temana ye go bohlokwa go hwetša molekane wa bophelo bja gago mošomong. Dumela goba o ganetše. (2)
5. Ke sekapolelo sa mohuta mang se se šomišitšwego mo lefokong la ka fase, le gona se hlaloša eng? "...o tla bona dipukwana tša boitsebišo di feta di khoše..." (3)
6. Mokitlana wa R1, 200.00 o hlaloša eng ka maitshwaro a mongofisi? (1)
7. Ge o be o le mongmošomo o be o ka hlohleletša bjang bašomi go šoma ka botshepegi? (2)
8. Hlaloša maikutlo a gago mabapi le bašomi ba go se hlomphe didirišwa tša mešomong ya bona. (2)

[15]

DIKARABO

1. Ka go hlompha mošomo. ✓ (1)
2. Batho ba go dula ba ngongorega kgafetšakgafetša ✓ le ba go seba ka bašomikabona ✓ (2)
3. O swanetše go o hlokomela kudu ✓
Swere ka go tiiša ✓ (2)
4. Ke a gana. Maratwana a mohuta wo a dira gore lefelo la mošomo le fetoge la marato mme mošomo o se tšwele pele gabotse. ✓ (2)
5. Mothofatšo. ✓ Selo seo se sa welego legorong la batho se fiwa dika tša batho ✓. Se hlaloša gore dipukwana tše di feta di kokomogile di tletše tšhelete. ✓ (3)
6. Gore o bapalela mošomong/ ga a hlomphe mošomo. Karabo ye e nepagetšego e tla amogelwa. ✓ (1)
7. Balekwa ba tla fa dikgopolo tša go bona. Mohlala: E be nka ba botša gore mongmošomo a wela fase le bona malapa a bona a tlo bolawa ke tlala. ✓✓ (2)
8. Balekwa ba tla fa dikgopolo tša bona. Mohlala: A manyami gobane maitshwaro a mohuta wo a fetša a hlolela mongmošomo le bašomi ba bangwe mathata a ditšhelete. ✓ (2)

[15]

Mošomo wa 2 Go ngwala: Taodišo (meputso ye 50)

Mphato wa 11

Potšišo ya 1

Kgetha e TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a go se fete 400. Taodišo ya gago e rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le padišišo/ palobohlatse.

1. Ge nka ba mohlapešhi wa tsela. /50/
2. Bophelo bja magaeng bo phala bja motsesetoropong. Dumela / Ganetša. /50/
3. Lenyalo la setšo la Kgoši le Mmakgoši motseng wa gešo. /50/
4. Le ge o ka e buela leopeng thota ntle e a šala. /50/
5. Dikgaruru pele ga dikgetho di keka bjalo ka mollo wa hlaga. /50/
6. Batšwantle ba kgatha tema ye bohlokwa go godišeng ekonomi ya Afrika-Borwa /50/
7. Lekodišiša diswantšho tše tša ka tlase ka tsenelelo le tsinkelo, gomme o ngwale taodišo ka sona. Dikgopolo tša gago di nyalelane le tšeo di tšwelelago seswantšhong . /50/7.1



Mošomo wa 3 Go ngwala: Ditšweletšwa tša Tirišano (meputso ye 25)

Mphato wa 11

DITAELO LE DITSHEDIMOŠO

Mošongwana wo ke karolo ya ditšweletšwa .O swanelwa ke go araba tše PEDI fela. Bala dipotšišo ka tlhokomelo gore o se hlhlathe.

DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO.

POTŠIŠO 1

Araba dipotšišo **TŠE PEDI** go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete 300. Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, go hlokola gammogo le sebopego.

1.1 LENGWALO LA SEGWERA

Tatago wa madi yo o sa kago wa kopana le yena le ka mohla o tee, ebile le mmago a se a ka a go botša ka yena, o tlile Yunibesithing ya Sefako Makgatho mo o dirago ngwaga wa mafelelo wa dithuto tša bongaka. O go boditše gore ke yena tatago ebile o nyaka go go tsebiša ba lapa la gagwe. Ngwalela mmago **lengwalo** o mo tsebiše ka taba ye, o be o mmotše gore e go swere bjang?
(25)

1.2 LENGWALO LA SEMMUŠO

Seteišene sa seyalemoya sa Gweranang FM, se kwalakwatša mošomo wa go ba motšweletši wa lenaneo la tša thuto seyalemoyeng sa bona. Ngwala **lengwalo la go kgopela mošomo** wo. Lengwalo la gago le felegetšwe ke **boitsebišophelo**.
(25)

1.3 ATHIKELE YA KURANTA

E šetše e le setlwaedi go bona batswadi kudu ba bomma ba e tšwa ka gae ka diaparo tša go robala. Ba felegetša bana ba bona ba digotlane dinamelweng tša bona tša go ba iša dikolong, ba ba ba ya le mabenkeleng ba sa di apere. Ngwala **athikele ya kuranta** o tšweletše maikutlo a gago ka setlwaedi se.
(25)

1.4 POTŠIŠOTHERIŠANO

Mogwera wa gago o hlokofaletšwe ke batswadi ka morago ga kotsi ya sefatanaga gomme o lebanwe ke maikarabelo a go hlokomela bana ba gabo ba bararo. Ka lebaka la boima bja maikarabelo a, o nagana go tlogela sekolo gore a kgone go ba hlokomela. Bjalo ka morutiši wa thuto ya L.O. o kgopetše modirelaleago go tlo boledišana le yena. Ngwala **potšišotherišano** magareng ga modirelaleago le morutwana yo.
(25)

PALOMOKA: [50]

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Araba dipotšišo ka moka
2. Nako yeo e akanywago ge go arabja dipotšišo e ka ba ka tsela ye:
KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 50.
KARABO YA B: Metsotso ye e ka bago ye 30.
3. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

**KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO
POTŠIŠO YA 1.**

Bala ka go kitimiša mahlo, ka tsenelelo le tsinkelo ditšweletšwa tša go ngwalwa le go bonwa tša ka tlase gore o tle o kgone go laetša mabokgoni a go arabja dipotšišo.

1.1. SETSWELETŠWA SA A.

DIKOTSI MEBILENG

1. Palo ya batho bao ba hlokofofalo go ditseleng tša Afrika-Borwa nakong ya maikhutšo a Matswalo a Morena le Ngwaga o mofsa, e tšwela pele go goleta godimo ngwaga ka ngwaga. Se se kweša bohloko kudu ka lebaka la gore sebakeng sa go keteka, malapa a mantši a ikhwetša a inamišitše difahlego gomme ba itokišetša go boloka meloko ya gabobona yeo e paletšwego ke go fihla gae ba phela ka lebaka la dikotsi ditseleng tša rena. Go leka gona Kgoro ya Dinamelwa e a leka ka gore e phatlalatša bašomedi ba yona ditseleng le go dira dikwalakwatšo tšeo maikemišetšo a tšona e lego go eletša batho gore ba itshware bjang ditseleng go efoga go hlola goba go amega dikotsing. Yona nakong yeo, re bona batšeakarolo ba go fapafapana go swana le tirelo ya lekgotlakgašo la Afrika-Borwa ba dira dikwalakwatšo diyalemoyeng le dithelebišeneng maikemišetšo e le go leka go šireletša maphelo a badiriši ba tsela.
2. Tona ya Kgoro ya Dinamelwa, mme Dipuo Peters, ge a lokolla dipalopalo tša mahu a ditseleng magareng ga letšatši la 01 Desemere 2015 le la 11 Janaware 2016 go la Tshwane, o boletše gore palo ya batho bao ba hlokofofeto, e gotše ka diperesente tše lesome nne (14 %), ge e bapetšwa le ya 2015, yona nakong ye. Dipalopalo di laetša gore dikotsi tša difatanaga, e ka ba ka mokgwa wa go wa goba go thulana, ke tše sekete makgolotharo masomeseswaišupa (1387). Batho bao ba hlokofofeto bona ke ba sekete makgološupa le masometlhano hlano (1755). Bontši bja batho bao ba hlokofofeto ke banamedi ka diperesente tše 38.3. Ba latelwa ke basepela ka maoto ka diperesente tše 34.9. Baotledi bona ke diperesente tše 23.9 mola boradithuthuthu le ba dipaesesekele ba dira diperesente tše 74.4. Bahu ba basadi bona ke diperesente tše 25.2 mola diperesente tše 0.4, go sa tsebje bong bja bona ka gore ba swele lorelore dikotsing tšeo.

3. Dikotsi tše di hlaga kudu magareng ga iri ya bobedi mosegare (14H00) le iri ya lesometee bošego (23H00) ka matšatši a: Labohlano, Mokibelo le LaMorena. Go ya ka diprofense, dipalopalo di eme ka tsela ye:

Profense	Palo ya bahu
GP	271
KZN	302
WC	162
EC	278
FS	157
MP	184
NW	136
LI	208
NC	57

4. Palo ye ya godimo ya batho bao ba hloketšego dikotsing tša tsela bontši ke Bathobaso ka diperesente tše 81.4. Diperesente tše di šetšego tše 18.6 ke tša Bammala, Babašweu, maAsia le batšwantle. Sa go makatša ke gore dikotsi tše di direga le ge ditsela tša rena di nyeuma ka balaolasephethephethe. Ba tla reng batho ba batho ka gore ge ba re laetša dipošo tša rena gomme ba re ba a re otlala, re re a re bolele. **Tšhelete ke moleko.** Ke ba bakae bao ba ka e ganago ba e lebeleletše?
5. Tshekatsheko yeo e tseneletšego ya dikotsi tše, e laetša gore bontši di hlolwa ke dipošo tša baotledi. Ba otlela ka lebelo la go feta leo le dumeletšwego, ba feta difatanaga tše dingwe moo go sa dumelelwago le go otlela ba nwele madila. Se sengwe sa go oketša dikotsi ke difatanaga tše di sa lokelago tsela ka mabaka a go fapafapana. Tše dingwe di palelwa ke go ema ka bonako mola tše dingwe ka morago mabone a tšona a swiswetše, ka pele e le boraihlwana. Difatanaga tša mohuta wo, go bonolo go di tsena ka morago.
6. Ka morago ga go lokolla dipalopalo tše tša mahu a ditseleng, Tona mme Dipuo Peters, o boletše gore kgoro ya gagwe e tlo dira tšohle go bona gore melato ka moka ya go obja ke baotledi ditseleng, e wetšwa ka fase ga karolwana ya bohloko ya Molawana wa Tshepetšo ya tša Bosenyi. Melato yeo e welago ka fase ga karolwana ye ke polao, maitekelo a polao, go kata, boradia le tlašo ya bana ba mengwaga ya ka tlase ga ye lesometshela. Kotlo ya melato ya mohuta wo bonnyane e ka ba mengwaga ye lesometlhano kgolegong go bao e lego la mathomo ba bonwa molato wa mohuta wo. Mohlomongwe se se tla re thuša go boloka maphelo a badiriši ba tsela.

Mothopo: [E kaonafadišwe go tšwa go polelo ya tona Dipuo Peters]

- 1.1.1. Go tšwa temaneng ya 1, tsopola sekafoko seo se se laetšago gore nakong ya maikhutšo a Matswalo a Morena le ngwaga o mofsa, go hloketšego batho ba bantši.
(1)
- 1.1.2. Dipalopalo tše mme Dipuo Peters a di lokollago temaneng ya 2 ke tša neng?
(1)
- 1.1.3. Go ya ka temana ya 2, ke legoro lefe la batho leo le lego maemong a boraro ka bontši bja palo ya batho bao ba hloketšego? Efa diperesente tša legoro leo.
(2)
- 1.1.4. Go ya ka wena ke ka lebaka la eng bontši bja dikotsi bo hlaga mafelelo a beke?
(2)
- 1.1.5. Ka boripana akaretša diteng tša temana ya 5.
(2)
- 1.1.6. Mongwadi o šupa eng ka mmolelwana wo o kotofadišwego mo temaneng ya 4, go ya ka moo o dirišitšwego ka gona?
(2)
- 1.1.7. Hlatholla lebaka la Kgoro ya Dinamelwa la go lokolla pego ya mahu a ditseleng ngwaga ka ngwaga.
(2)
- 1.1.8. Dipalopalo tše tša mahu go ya ka moo di tšwelelago ka gona ka diprofense, ke tlhobaboroko go naga. Dumela goba o ganetše ka lebaka.
(2)
- 1.1.9. Na o bona kgopolo ya kgoro ya go tla go wetša melato ya baotledi ya ditseleng ka fase ga karolwana ya 15 ya Molawana wa Tshepetšo ya tša Bosenyi, e le ya maleba? Fahlela. (2)

1.1.10. Bathobaso ba swere diperesente tša godimo tša bahu. Go ya ka wena se sebolela eng ka baotledi ba Bathobaso? (2)

1.1.11 Re alele maikutlo a gago mabapi le dipalopalo tše tša mahu a ditseleng go ya ka moo di tšweleditšwego ka gona. (2)

[20]

1.2. SETŠWELETŠWA SA B



1.2.1 Kgetha karabo ye e nepagetšego. Sefatanaga se se ...

- A. Lefelong la go potolla difatanaga.
- B. Lefelong la kotsi.
- C. Lefelong la go ntšha dikarolo tša difatanaga.
- D. Lefelong la go lota difatanaga tšeo di amegilego kotsing.

(1)

1.2.2 Bapetša o be o fapantšhe diteng tša setšweletšwa sa A le tša setšweletšwa sa B.

(3)

1.2.3 Ge o lebeletše seswantšho se, o bona nke batho ba ba dira eng mo sefatanageng?

(2)

1.2.4 Go ya ka wena ke mabaka afe ao a ka dirago gore batho ba ba dire se ba se dirago?

(2)

1.2.5 Go ya le ka mokgwa woo o tsebago batho ba matšatši a ka gona, naa o bona ba sa na le moya wo o laetšwago ke batho ba mo seswantšhong se? Fahlela karabo ya gago. (2)

[10]

KAROLO YA B: KAKARETŠO POTŠIŠO YA 2

Bala ka go kitimiša mahlo, ka tsenelelo le tsinkelo setšweletšwa se o yago go se akaretša ka go kgoboketša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo tše bohlokwa ka mantšu a gago. Kakaretšo e ngwalwe ka mokgwa wa temana ya mantšu ao a sa fetego a 90.

ELA HLOKO:

1. Akaretša seo Anne Cawood a eletšago batswadi go thuša bana ba bona go ikgethela bagwera.
2. Ngwala ka tsela ya temana.
3. Dintlha e be tše 7.
4. Bontšha palo ya mantšu mafelelong a kakaretšo.

EFANG BANA MONYETLA WA GO IKGETHELA

Anne Cawood ke moeletši e bile ke mošomedi wa setšhaba yo a ikemetšego. Batswadi ba bantši ba atiša go mo kgopela gore a ba fe maele mabapi le kgodišo ya bana ba bona. Bjalo ka mošomo wa gagwe o sedimoša batswadi ka tše di latelago:

Yena o hlaloša gore batswadi ba bantši ba ngongorišwa ke bagwera ba bana ba bona. O re seo se bolelwago ke boramahlale, sa gore ya šika le ye e garago le yona e tlo gara. O eletša batswadi gore go bohlokwa go thuša ngwana go gola a tseba go ikemela kgahlanong le batho ba maitshwaro ao a fapanego. Legato la mathomo ke go fa ngwana monyetla wa go ikgethela bagwera. Motswadi o swanetše go tseba gore ngwana o na le dilo tšeo a di ratago, tšeo di ikgethilego, di sa swanego le tša ba bangwe. Ntliha ye nngwe ke ya go **hlohleletša** boitshwaro bjo bo itšego bja go bontšha tlhompho go tšwa ngwaneng.

Motswadi a se ke a **lwantšha** boitshwaro bjo bobe bja ngwana eupša a kgale seo se sa lokago mo go yena. Ge o dula o bontšha ngwana wa gago ka moo maitshwaro a mogwera wa gagwe a sego a loka, o mo šušumetša go dira segwera seo se tiilego le yena. Seo ke gore se wena motswadi o rego ga se sa loka, ke seo bana ba se tšeago.

Anne o tšwela pele ka go lemoša batswadi gore ngwana yo a ithutago ka diphošo tša gagwe lapeng la borutho o gopola diphošo tšeo ka tsela ye botse. Ntliha ya mafelelo ke gore dintlha tša ka godimo ga di re gore motswadi ga se a swanelwa ke go gatelela seo a bonago se le bohlokwa kgodišong ya bana. Mohlala ke gore ge mogwera wa ngwana wa gago a le etetše gomme a šomiša polelo yeo e hlohlotšhago ditsebe, o mo kgale ka go mmošša gore ka lapeng la gago ga go šomišwe polelo e bjalo. O bolele o tiišitše.

[e tšerwe, ya fetolelwa go tšwa makasineng wa Fairlady, Lewedi -2012:59]

PALOMOKA= 30

MEMORANTAMO

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO POTŠIŠO YA 1

- 1.1.1 Golela godimo. (1)
- 1.1.2 01 Desemere 2015 le la 11 Janaware (1)
- 1.1.3 Baotledi. Diperesente tše 23.9. (2)
- 1.1.4 Batho ba bantši ba tšea maeto mafelelo a beke. Ba ya meletlong mafelong a go fapafapana. Ba nwa madila gomme ba otlela. (2)
- 1.1.5 Dikotsi di hlolwa ke diphošo tša baotledi ka go se latele melao ya tsela. Difatanaga tša go se lokele tsela le tšona di dira gore palo ya dikotsi mebileng e golele godimo. (2)
- 1.1.6 Tšhelete ke moleko. O šupa gore baotledi ba fa borasephethephethe le bommasephethephethe šunya ditseleng go efoga go fiwa kotlo gomme le bona ba a e amogela. (2) Gore ba tsebe dipalopalo tša dikotsi le palo ya batho bao ba hlokošetšego gomme re ithute go hlokomela ge re le ditseleng. Gore ba tsebe dilo tšeo di hlolago dikotsi ditseleng. Gore ba kgone go dira dipeakanyo tša go leka go lota maphelo a badiriši ba tsela nakong ye e tšago. Gore ba kgone go hlama melao ye meswa ya go laola badiriši ba tsela. Go thuša dikgoro tše dingwe tša mmušo gore di kgone go aba ditirelo. (Mabaka a mangwe a maleba a tla amogelega) (2)

- 1.1.7 Ee. Naga e lahlegelwa ke tšhelete ye ntši ya go lefela bao ba hlokošetšego ditseleng. Bana ba fetoga ditšhuana ka bontši gomme e ba maikarabelo a mmušo go ba fepa. Mmušo o lahlegelwa ke tšhelete ka gore bao ba golofetšego ba swanetše go gola mphiwafela. Aowa. Mmušo o ka se tshwenyege ka gore o ka se palelwe ke go fepa bana
ba bona. (Mabaka a mangwe a maleba a tla amogelela)
(2)
- 1.1.8 Ee. Kotlo ye e tla dira gore ba hlocomele kudu ge ba sepela ditseleng. Ba ka se nwe ba
otlela ebile ba tla latela melao ya tsela. Aowa. Kgolegong ga go sa swana le pele, bagolegwa ba iketlile. Ba tsena sekolo mahala mola ebile ba eja mahala. (Mabaka a mangwe a maleba a tla amogelela). (2)
- 1.1.9 Ba hwetša mangwalo a go otlela ka boradia ntle le go sepela ka ditsela tša maleba. Ga ba latele melao ya tsela. Ba reka dikoloi ka bontši gomme ba otlela ba enwa madila. (2)
- 1.1.10 Mahu a a godimo kudu gomme kgoro e swanetše go tiiša letsogo go otlala bao ba tshelago melao ya tsela. (2)
- 1.1.11 Maikutlo a kwelobohloko/Manyami ka ge maphelo a felela ditseleng ka lebaka la maitshwaro a baotledi ba bangwe (Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana)
(2)

- 1.2.1 B. Lefelong la kotsi.
(1)
- 1.2.2 Ditšweletšwa ka bobedi di mabapi le dikotsi tša ditseleng. Setšweletšwa sa A, se hlaloša dipalopalo le mabaka ao a hlalago dikotsi mola setšweletšwa sa B, se laetša sefatanaga seo
se amegilego kotsing ya tsela. (3)
- 1.2.3 Ba sega sefatanaga ka sekero. (2)
- 1.2.4 Go lokolla motho yo a palelwago ke go tšwa ka sefatanageng ka ge se mo patišitše.
(2)
- 1.2.5 Aowa. Batho ba bantši matšatši a ba thoma pele ka go ikhola ka dilo tša motšwasehlabele
pele ba ka mo thuša. Go bona go thuša ga se taba ya pele ge ba le mafelong a kotsi.

Ee. Ge go hlagile kotsi ba sa ema gomme ba thuša ka moo ba ka kgonago ka gona.
(Mabaka a mangwe a maleba a tla amogelela) (2)
[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA A [30]

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO YA 2

Mohlala wa kakaretšo

Kakaretšo ya temana

Ngwana o swanetše go rutwa go ikemela kgahlanong le ditiro tše mpe/tše di sa lokago. Motswadi a lokolle ngwana gore a ikgethele bagwera. A lokiše phošo ya ngwana eupša a sa nyatše maitshwaro a bana ba bangwe. Ge a hloile maitshwaro a bana ba bangwe o tiiša segwera sa ngwana wa gagwe le bona. Tseba gore go ithuta ka diphošo go tšwela ngwana mohola. Tiišetša kgalemo ya gago le baneng ba bangwe.

D = 7

P = 3

Palomoka ya meputso: (10)

Kabo ya meputso ya polelo

- Moputso o 1 o abelwa dintlha tše 1-3
- Meputso ye 2 e abelwa dintlha tše 4-5
- Meputso ye 3 e abelwa dintlha tše 6-7

Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a ngwalollotše dintlha:

- 0 ge a ngwalollotše dintlha tše 6-7
- Moputso o 1 ge a ngwalollotše dintlha tše 1-5

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 10

PALOMOKA YA LEPHEPHE[40]

Kotara ya 2

Mošomo wa 5 **Bomolomo/orale:** **Polelo ya go itokišetšwa (meputso ye 10)**

Mphato wa 11

DITAELO LE DITSHEDIMOŠO

- Kgetha e tee ya direrwa tše di latelago gomme o itokišetše go tla go fa polelo ya metsotso ye 4 – 5 ka phapošing.
1. O badile puku ya mphato wa marematlou ya tiragatšo gomme ditiragalo tša yona di sa go šaletše monaganong. Re lemoše ka **ditshwayotshwayo** tša puku yeo.
[10]
 2. Mmapadi wa go tsebega kudu wa dipapadi tša sefala o be a tlile go bapala sekolong sa geno papadi e gatelela kudu bophelo bja bafsa mafelelong a beke ge ba sa ye sekolong.
Ba bangwe ba e ratile mola ba bangwe ba sa ngongorega. Efa **ditshwayotshwayo** tša letšatši leo. [10]
 3. O yo mongwe wa banyakišiši bao ba nyakišišago ka ga thekišo ya diokobatši dikolong.
Efa **pego** ye e tletšego ya semmušo ka ga tshedimošo yeo le e hweditšego.
[10]
 4. O sa tšwa go kgethwa bjalo ka mongwaledi wa lekgotla la barutwana sekolong sa geno, gomme hlogo ya sekolo le barutiši ba belaela ka palo ya godimo ya barutwana bao ba fihlago sekolong morago ga nako. Le kgopetšwe go dira dinyakišišo bjale wena efa **pego** mabapi le taba ye. [10]

Mošomo wa 6 Dingwalo/Dipiku (meputso ye 35)

Mošomo wa 4 Molekwana 1: Tšhomišo ya Polelo go dikamano (meputso ye 35)

Mphato wa 11

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

Badišiša ditaelo ka šedi.
Araba dipotšišo ka moka
Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

POTŠIŠO YA 1: POTŠIŠO YE TELELE

Sekaseka sereto se o lebeletše dinyakwa tša seretotumišo.

Teori: (3)
Dintlha: (6)
Polelo:(1)

SELEPE

1. Kgomo e a tshwa.
2. E gangwa ke mang?
3. E gangwa ke Selepe sa magale mabedi
4. Lepe sa Nzhelele a mekgotha.
5. Ke morwa Mmanyema a Mozhelele
6. O tšwa mosegare tšatši le hlabile
7. Ke selwakanti sa mmago motswala.
8. Ke kutsi ya go rwala malahla
9. Ke wa selwele o tee morwa Mokgalaka
10. Ke lwela lešaba batho ba bantši
11. Maune bošego ke wa sintši se gona
12. Sebokela dingwe di swana
13. Kgomo Makoro a tšhitela ke kgalaka legolo
14. Mabala a lona ke a khulong
15. Ke molemasefala
16. Motswetla Mmanyema Mozhelele
17. Motho yo a tšwago Nzhelele
18. Ga mmanakadialla
19. Ke pudi ya lesaiboko
20. Ngwana mokgekolo wa lethupša
21. Setlogolo sa Tau ya ledima

[10]

POTŠIŠO YA 2: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

Bala sereto se ka go kitimiša mahlo, tsenelelo le tsinkelo gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go latela.

MOLOMO GA O GONA

1. Ke dikhupamarama, diilagophulwa
2. Di leša dihlolong, di a lliša,
3. Di palediša molomo go bulwa

4. Di a nyamiša, di a betodiša,
5. Serathana di se bipetše.
6. Se di alametše, se a di orela,
7. Ngwana kgotelele o e duletše
8. Go fepiwa o tla go hwela.
9. Molomo ga o gona
10. Lenti ke kgomoseletwapotleng
11. O llela teng lešata ga le gona
12. Nyatšamolala e tla hwela molaleng.
13. Sebesegolo ke go ba tlhaba
14. Kgahlego go mmagwe ebile phoka tšatši le hlaba.

- 2.1 Sereto se ke sa mohuta mang? Fahlela karabo ya gago ka lebaka.
(2)
- 2.2 Laetša setlabeleditheto seo se dirišitšwego mothalothehong wa bo 4 o be o fe mohola wa sona. (2)
- 2.3 Ke maikutlo afe ao a aparetšego sereti mo seretong?
(1)
- 2.4 Laetša thekniki yeo moreti a e dirišitšwego mothalothehong wa 4 o be o laetše mohola wa yona.?
(2)
- 2.5 Sekaseka metara mothalothehong wa 4. (2)
- 2.6 Hlaloša mantšu a bjalo ka ge a dirišitšwe seretong:
- 2.6.1 Diilagophulwa
(1)
[10]

SERETO SEO SE SA BONWAGO (Ke kgapeletšo)
POTŠIŠO YA 3: POTŠIŠO YA YA SETSOPOLWA

O ntirile lekgowa: VM Lebepe

1. O ntirile lekgowa la gago,
2. O ntirile motlišaodutše wa gago,
3. O ntirile seepamokoti sa gago,
4. O ntirile Maditsi wa boMaditsi
5. Ontirile setholwane sa gago,
6. O ntirile nkokoi ya 'rato la rena.
7. Ge ke go fa tšie o kuka nko,
8. Ge ke go fa ntsho ya mathudi o kuka magetla.
9. O rata manongonongo matšhatšhakhura,
10. O rata matsaka a Ratsaka,
11. Ke kodumetše ke epa mokoti,
12. Ke go phuphumitša ka swikatshipi la ramošweu,
13. O ntirile lekgowa la gago.
14. O ntirile sepanakarikana sa gago,
15. Dipute ke go fa phamphamadiba
16. E le ge ke ageletša motšhidi wa tšhidi
17. Le ge ke ratharatha bjalo ka thaga,
18. Le ge ke emaema,
19. Le ge ke itlhopha boroko,
20. O sa ntše o tepelela.

POTŠIŠO YA 2: MOLOMO GA O GONA

- 2.1. Sereto se ke sonete.
se bopilwe ka methalotheto ye lesomenne, dikwatreine tše tharo le khapolete.√
Patrone ya/lenaneo la morumokwano ke :**abab,cdcd,efef,gg**.√
(2)
- 2.2. Kelelothalo,√ setlabelo se se laetša gore kgopolo yeo e tšwelelago mothalotheotong
wa 13 e elela mothalotheotong wa 14.√
(2)
- 2.3. Ke maikutlo a manyami o re mothalotheotong wa bone.Di a nyamiša,di a betodiša".√
(1)
- 2.4. Sešura√,go tlemaganya le go kgaoganya methalotheto ka dikarolometara tše pedi
goba go feta.√ (2)
- 2.5. Metara ke kelelo ya dikgopolo mothalotheotong
O sekwasekwa go lebeletšwe -molawana wa kwano le wa kgaogano√
Di a nyamiša/di a betodiša// ke molawana wa kwano
Palo ya dinoko: di-a-nya-mi-ša,
di-a-be-to-di-ša Dinoko di fetana ka senoko se tee√/
Dihloa tša mošito: di-a-nya-mi:ša le di-a- be-to-di: ša di a swana√
Poeletšo ya mantšu/karolongšu : di/ a/ša le di /a/ša√ (2)
- 2.6. Diilagophulwa: Ga di a swanela go bolelwa√ (1)
[10]

POTŠIŠO YA 3 - SERETO SEO SE SA BONWAGO: O NTIRILE LEKGOWA

- 3.1 Thetokgwabo,moreti o gwabela moratiwa wa gagwe gore o mo lapišitše ka go mo
hloriša le go mo direla matepe. O mo hloriga ka leina la lerato.√√
(2)
- 3.2 Tematheto ye e nyeuma ka poeletšothomi ya sekafoko "O ntirile" Moreti o gatelela
gore ga a itire eupša moratiwa wa gagwe o mo dirile.√√
(2)
- 3.3 Moreti o hloriga ke moratiwa wa gagwe ka lebaka la ge a nyaka gore a mo laetše
lerato.√/Seretwa se nyaka go direlwa tše ka moka ebile ke motho wa go rata maemo
ledijo tša matšhatšhakhura efela o šomišwa bošaedi ka ge a bona gore sereti se a
mo
rata. "O ntirile setholwane,nkokoi ya lerato la rena"√ (1)
- 3.4 Motlišaodutše/seepamokoti: le bopilwe ka dikarolo tše pedi tša polelo e
lego:lediri+leina.
Moreti o re utollela gore moratiwa wa gagwe o mo dirile wa go tliša yena a dutše
goba
wa go epa mokoti/go šoma a phutša dithito yena a dutše.√√
(2)
- 3.5 Papadišantšu:√ "O ntirile Maditsi wa boMaditsi" "O rata matsaka a Ratsaka",
"ke ageletša motšhidi wa tšhidi"√ (2)
- 3.6 Tematheto ya mathomo e bopilwe ka methalotheto ye 6.Ke **Sestet**,methalotheto
e a lekalekana.√ (1)

[10]
]

PALOMOKA YA THETO

[30]

Mošomo wa 7 Tlhahlobo ya gare ga ngwaga (meputso ye 250)

Mphato wa 11

Kotara ya 3

Mošomo wa 8 Bomolomo/orale: Polelo ya go se itokišetšwe (meputso ye 15)

Mphato wa 11

1. Sekolo sa lena se sa tšwa go amogetšwa mpho ya Bokgobapuku ke khamphani ya go tsebega ya go gatiša dipuku, gomme go dirilwe moletlo wo mogolo wa go bula bokgobapuku bjoo. O kgethilwe go fa ditebogo legatong la barutwana, o abetšwe metsotso ye 4 - 5. Itia di lle.

Mošomo wa 9 Moleko 2: Dingwalo/Dipuku (meputso ye 35)

Mphato wa 11

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

- Badišiša ditaelo ka šedi.
- O se ke wa leka go bala lephephe la dipotšišo ka moka. Bala dipotšišo gomme o kgethe tšeo o tlogo di araba.
- *Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.*
- *Araba dipotšišo ka moka.*

POTŠIŠO YA 1: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

Bala sereto se ka go kitimiša mahlo, tsenelelo le tsinkelo gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go latela.

KE DIPŠHEŠAMARE

1. O lahlile Mminakolobe
2. O lahlile ke dipšhešamare
3. O iketše go bagabo badimo
4. Go šetše dikeledi le ditlaišego
5. Se ile setšitširipa sa mmapaale.
6. O lahlile magagabo
7. O lahlile babedi, bararo bana
8. Bao ba sa mimilelago ka thoko
9. Bao ba sa nkgago mekgatho
10. O ba tlogetše mahlomoleng.
11. O ba šiile mokhukhwaneng
12. Mokhukhwana wa go beka le ke mohuhwana
13. Phefo e felela go bona
14. Phišo e felela go bona
15. Marega le selemo khutšo ga e gona.
16. Ba mmušo le go kae?
17. Ke ra lena balotaditšhiwana
18. Ke ra lena ba Kgoro ya Bobotlana
19. Batsebi ba ditokelo tša bana.

[Letl. 25]

- 1.1. Sekaseka sebopego sa sereto se sa ka ntle. (2)
- 1.2. Tsopola poeletšo yeo e tšwelelago temathetong ya boraro o be o fe mohuta le mohola wa yona. (2)
- 1.3. Ngwala setlabeleditho seo se tšwelelago mothalothehong wa 16 o be o fe mohola wa sona. (2)
- 1.4. Efa patrone ya morumokwano go tšwa temathetong ya 1. (1)
- 1.5. Naa maikutlo a sereti ke afe mabapi le seretwa? (2)
- 1.6. Tsopola seka go tšwa temathetong ya bobedi. (1)

[10]

POTŠIŠO YA 2: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

Bala sereto se ka go kitimiša mahlo, tsenelelo le tsinkelo gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go latela.

LERATO

1. Thopa ya pelo mmankhurumele
2. Makgethabatho a le sešegong,
3. Fofu sa matepe,
4. Selakamotho segolega pelo.
5. Kgatsintsi ya diputswa,
6. Lerumo la morojana
7. Botšwelo ke bofe?
8. Boyo ke šupe kae?
9. Bophelo bjona o tšere kae?
10. Mmala wona o phala leribiši la dinala,
11. Le bona legotlo leswiswing.
12. O nkgahla ka go galefiša le balongwakemmutla,
13. Gwa tsena wena pelong ba phaphama.
14. Le dimumu di a galaka,
15. O tsoša lerole la mmamogašwa,
16. Monna o tsena ka noši mo go iwago ka mahlo a tšhipa.
17. A tsena ka noši moyamahlong a tau,
18. A be serumula ka boyena.

- 2.1. Sereto se ke sa mohuta ofe? Fahlela. (2)
- 2.2. Efa moko wa sereto se ka dintlha tše pedi. (2)
- 2.3. Laetša sekapolelo seo se nyeumago mo seretong se, hlaloša gore moreti o šupa eng ka sona. (2)
- 2.4. Ke thekniki efe yeo e dirišitšwego methalothehong ya 7,8 le 9? Hlaloša thekniki yeo? (2)
- 4.5. Tsopola dibokantšu tše pedi FELA go tšwa temathetong ya 1 o be o hlaloše gore moreti o šupa eng ka tšona. (2)

[10]

MEMORANTAMO MOŠOMO 9 KREITI 11

POTŠIŠO YA 1: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA Ke dipšhešamare

- 1.1 Se na le ditematheto tše nne tšeo di bopilwego ka methalotheto ye mehlano
:Khwinthete√Poeletšothomi√“O lahlile”O lahlile√ (2)
- 1.2 Leswao la potšišo ;”Ba mmušo le go kae?√ Khutlo. Go laetša gore mothalotheo o
feletše.(2)
- 1.3. “E felela go bona” Poeletšo ya sekafoke .√ Moreti o gatelela gore bana ba bolawa ke
phefo le phišo.√
(2)
- 1.4. {aabbcc}√
(1)
- 3.5 Kwelobohloko.O kwela ba bannyane bohloko gore ba šetše ditlaišegong.√√
- (2)
- 3.6 Go nkgga mekgato.√ (1)

[10]

POTŠIŠO YA 2: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA Lerato

- 2.1 Thetolerato.√
Moreti o reta mathadinthakwe a lerato le gore lerato ke sephiri sa pelo seo se
tsenago gohle.√
(2)
- 2.2 Moreti o bolela botse bja lerato. Lerato le ama maikutlo ka mokgwa wa go makatša.
Ga le kgethe gore motho ke motho wa mohuta mang,sefofu,diputswa, ba go longwa
ke
mmutla lerato le a ba fihlela.√√
(2)
- 4.3 Mothofatšo√ Lerato le rwešwa dipataka tša botho. “Fofu sa matepe”
“Le galefiša balongwa ke mmutla” “Le phala leribiši ka mmala”√
(2)
- 4.4 Makgethepolelo/Potšišoretoriki.√Ke potšišo ya go se nyake karabo.Moreti o e botšiša
nepo e le go gatelela kgopolo ya gore le a makatša gore le tšwa kae le ya kae le
gore bophelo bjona le bo tšere kae”√ (2)
- 4.5 Dibokantšu ke mantšu ao a bopilwego ka diripa tše pedi tša polelo goba go feta.
Mohola wa tšona ke go utolla semelo sa seretwa.√
Makgethabatho:kgetha + batho =lediri +leina
Selakamotho: laka+ motho=lediri + leina√ bjbj.√
(2)

[10]

Kotara ya 4

Mošomo wa 10 Bomolomo/orale: Polelo ya go itokišetšwa (meputso ye 10)

Mphato wa 11

1. Potšišotherišano. Nako metsotso ye 10 – 15

O sa tšwa go dira diteko tša HIV le AIDS gomme go hweditšwe gore o na le kokwanatlhoko. Ngaka ya gago e go beditše go tla go go hlalositša. Re alele potšišotherišano gare ga gago le ngaka ya gago.

Mošomo wa 11 Tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga (meputso ye 300)

Mphato wa 11

7.3 Kreiti ya 12 Kotara 1 – 3

Kotara ya 1

Mošomo wa 1 Bomolomo/orale: Go theeletša kwešišo (meputso ye 15)

Mphato wa 12

Radipolitiki wa go ikgetha.

Kanegelo ya Rolihlahla yo a retwago ka sa Madiba, e tla be e se ya felela ge re ka se laetše gore mogale yo ke modirakhutšo, radipolitiki wa go ikgetha gape le molweladitokelo tša botho wa go hlompšha ke lefase ka bophara. Ga se baetapele ba bantši bao ba nago le moya wa leago le tebalelo. Ngwaga ye masomepedišupa ye mogale yo a e feditšego a le Robben Island, ka lebaka la go ba kgahlanong le mmušo wa kgethologanyo ga se thaka ya motho. Bophelo bjo boima bjo a bo phetšego, bo matlafaditše moya le mogopolo wa gagwe. O laeditše lefase ka bophara kgotlelelo le maikemišetšo le gore nako ke sehlare e a fodiša.

“Poifo ya rena yeo e tseneletšego ga se ya gore re a šitwa. Poifo ya rena ye e tseneletšego ke ya gore re na le maatla ao a ka se lekanywego le selo. Ke lesedi la rena, e sego leswiswi la rena leo le re tlišetšago poifo ye kgolo. Re a ipotšiša ka mehla gore na ke rena bomang ba bohlale, ba go tanya šedi, ba mpho tše kgolo, ba go kgahliša? Go bolela therešo, ke eng seo se ka re thibelago go ba seo re ratago go ba sona? Ka moka re bana ba Modimo. Go ipea ka tlase ga go hole lefase ka selo. Ga go na taba ya go leša dihlolong go feta go hloka boitshepo mo batho ba ka se lemogego go ba ntshe ga rena. Ka moka re swanetše go phadima bjalo ka dinaledi. Re belegetšwe go godiša letago la Ramasedi leo le lego ka gare ga rena. Letago le ga se la batho ba itšego fela, ke la bohle. Ge re phatlalatša letago la

rena, re dumelela ba bangwe go apara letago re sa lemoge. Bjalo ka ge re lokolotšwe poifong ya rena, go ba ntshe ga rena go lokolla ba bangwe.” Ye ke kakanyo ya Nelson Mandela.

“Go lokologa ga se fela go tlošwa ga ditlemo tšeo di bego di tlemile, eupša ke go phela ka tsela ya tlhompho yeo e godišago tokologo ya ba bangwe.” A realo a ntšha sa mafahleng.

Ge Nelson Mandela a be a golegilwe Robben Island go tloga ka ngwaga wa 1964 – 1982, o be a kgona go kgokagana le bagolegwa ba bangwe ba dipolitiki. Se sengwe se bohlokwa ke gore o be a tseba tšohle ka ga ditiragalo tša leago tšeo di bego di ama Mafrika Borwa le lefase ka bophara.

E tšwa go Kodumela – NS Puleng; CL Mokoena; PP Phokwane le T Segooa .

DIPOTŠIŠO

1. Efa dikarolo tše pedi tša poifo yeo Nelson Mandela a e tšweleditšego. (2)
2. Hlaloša mmolelwana wa “ga se thaka ya motho” le “nako ke sehlare e a fodiša”
Bjalo ka ge e dirišitšwe setšweletšweng . (2)
3. Ke sefe se segolo seo se ka tlošago poifo ya rena? (1)
4. Tsopola lefoko le tee leo le laetšago gore Nelson Mandela o dumela go Modimo. (2)
5. Ke bofokodi bofe bjo bogolo bjo bo dirago gore re ikgalale bjalo ka batho? (2)
6. Na re ka hola magagaborena ka tsela efe? (2)
7. Ke eng se re se kwešišago ka tlhompho le tokologo go ya ka Nelson Mandela? (2)
8. Na go ya ka wena molaetša wa setšweletšwa se e ka ba ofe? Dintlha tše pedi. (2)

/15/

MEMORANTAMO.

1. Dikarolo tše pedi tša poifo tšeo Nelson Mandela a di tšweleditšego:
 - 1.1 Re na le maatla ao a ka se lekanywego le selo. (1)
 - 1.2 Lesedi la rena e sego leswiswi la rena. (1)
2. Ke nako ye telele le motho ge a kwele bohloko a befelwa, ka morago ga nako ye telele a ka lebala, a ba a lebelela bao ba mo tshwentšego. (2)
3. Poifo ya rena e ka tlošwa ke bohlale le dimpho tša rena. (1)
4. “Ka moka re bana ba Modimo” (2)
5. Go ipea ka tlase le go hloka boitshepo. (2)
6. Ge re phatlalatša letago la rena, re dumelela ba bangwe go apara letago. (2)
7. Tlhompho e theilwe godimo ga ditokelo tša botho mola tokologo e sepelelana le maikarabelo. (2)
8. Barutwana ba tla fa maikutlo a go fapana. Tše pedi fela.
Batho ba swanetše go šomiša dimpho tša bona go hola ba bangwe.
Ditokelo di sepelelana le tlhompho le maikarabelo.
Batho ba swanetše go ithuta go dira dikahlolo ka noši. (2)

/15/

Mošomo wa 2 Go ngwala: Taodišo (meputso ye 50)

Kreiti ya 12

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Araba potšišo e TEE fela.
2. Bala dipotšišo ka tlhokomelo gore o se hlhlathe.
3. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.
4. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.
5. Beakanya ka go thala mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa, bubi bja segokgo o be o fe padišišobohlatse. Peakanyo e tšwelele PELE ga taodišo. Ge o fetša o thale mothalo wa go putla.
6. Peakanyo e swanetše go bonagala gabotsebotse gore ke peakanyo. Ka gona o eletšwa go thala mothalo wa go putla peakanyo.
7. Nomora dikarabo go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
8. Hlokomela gore hlogo ga se ya swanela go balwa ge go dirwa palo ya mantšu.
9. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

POTŠIŠO YA 1

Kgetha ye TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a go se fete a 450. Rulaganya taodišo ya gago ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano, bubi bja segokgo le mananeo a mangwe ao a ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le palobohlatse.

- | | | | |
|-----|---|-------|------|
| 1.1 | Ntlolerole ga e tswale kgoši. | [50] | |
| 1.2 | Polao ya bana ke tlhobaboroko mo Afrika-Borwa. | | [50] |
| 1.3 | Ka morago ga mengwaga ye masomepedipedi Afrika-Borwa e hweditše tokologo, semorafe se sa ikepetše. | | [50] |
| 1.4 | Theknolotši e fetotše maphelo a rena. Dumela goba o ganetše. | | [50] |
| 1.5 | Ke nako ya gore barutwana ba lemoge gore katlego ya bona dithutong e ka matsogong a bona. | [50] | |
| 1.6 | Ge nka be ke ile ka hlokomela bophelo bja ka... | | [50] |
| 1.7 | Lekodišiša seswantšho se sa ka tlase ka tsenelelo le tsinkelo gomme o ngwale taodišo ka sona. Dikgopolo tša gago di nyalelane le tšeo di tšwelelago seswantšhong. | | |



PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 50

Mošomo wa 3 Go ngwala: Ditšweletšwa tša Tirišano (meputso ye 25)

Mphato wa 12

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Mošongwana wo ke karolo ya ditšweletšwa.
2. Araba dipotšišo tše **PEDI** fela.
3. Bala dipotšišo ka tlhokomelo gore o se hlhlathe.

POTŠIŠO YA 1

Araba dipotšišo **TŠE PEDI** go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 200. Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano, seswantšho, tšhate goba lenaneo leo le ka thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le padišišo / palobohlatse.

1.1. LENGWALO LA SEGWERA

Mogwera wa gago o fapane le batswadi ka lebaka la go se hlomphe barutiši, ebile o kgethile go tlogela sekolo. Batswadi le barutiši ba lekile go bolela le yena ntle le katlego. Mo ngwalele o mo lemoše kotsi ya sephetho seo a se tšerego.

[25]

1.2. LENGWALO LA SEMMUŠO

O kwele ka kwalakwatšo ya mošomo wa bogaši go Thobela FM, gomme wa bona o na le kgahlego ka ge ebile o na le maswanedi. Ngwala lengwalo la kgopelo o be o romele le boitsebišophelo go kgopela mošomo wo.

[25]

1.3. BOPHELO BJA MOHU

Le be le le leetong la go ya diphadišanong tša kgwele ya maoto tša dikolo tša selete. Ka bomadimabe la hlangelwa ke kotsi ya sefatanaga tseleng. Mokapotene wa sehlopha sa sekolo sa geno o ile a hlokofofala tiragalong yeo. Bjalo ka modulasetulo wa lekgotlakemedi la barutwana o kgopetšwe go ngwala tša bophelo bja mohu. Re alele tšona.

[25]

1.4. POTŠIŠOTHERIŠANO

O mogaši wa go tuma, gomme o kwele taba ya motsebalegi yo mongwe mo setšhabeng ya go mo latofatša ka go phaya thetho ka kgang. Ngwala potšišotherišano magareng ga gago le motsebalegi yoo.
[25]

1.5. ATHIKELE YA KURANTA

Komelelo e iphile maatla, gomme badudi ga ba lemoge seo. Batho ba sa tšwela pele go nošetša bjang le dirapana, go hlatswa difatanaga le go tlogela dipompi di se tša tswalelwa. Ngwalela kuranta ya Ntlahle o ba lemoše ka taba ye.
[25]

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 50

Mošomo wa 4 Bomolomo/orale: Polelo ya go itokišetšwa (meputso ye 10)

Mphato wa 12

Mošomo wa 4

03 Mosegamanye 2017

Go theeletša le go bolela: Bomolomo : Go bolela Polelo ya go itokišetšwa

Meputso : 10

Ditaelo le ditshedimošo

Ka morago ga go rutwa dithekniki tša bomolomo le tshepedišo (go beakanya, go nyakišiša le go rulaganya, go itlwaetša le go hlagiša), kgetha **E TEE** ya ditšweletšwa tše di latelago tša kgokagano ya bomolomo gomme o tle o re alele polelo ya go itokišetšwa ka yona.

1. Ngangišano. Nako ke metsotso ye 20 – 30

Motseng wa geno go lemogilwe gore sekolong e šetše e le setlwaedi gore barutiši ba ratane le bana ba sekolo. Tšweletšang ngangišano gare ga dihlopha tše pedi.

2. Kahlaahlo ya phanele. Nako ke metsotso ye 20 – 30

Mafelo a go rekiša bjalwa a agilwe kgauswi le dikolo ka bontši. Taba ye ke tlhobaboroko gomme e tsošitše dingongorego motseng wa geno. Tšweletša kahlaahlo ya phanele gare ga Moemedi wa kgoro ya thuto, Mokhanselara, Moemedi wa batswadi go lekgotlakemedi la sekolo, Morutwana wa mphato wa lesomepedi le Moemedi wa maphodisa mo go bego go ahlaahlwa taba ye.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Ngwala ka bothakga le ka mokgwa wa go balega
2. Araba dipotšišo ka moka
3. Nako ye e akanywago ge go arabja Lephephe le e ka tsela ye:
KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 50.
KARABO YA B: Metsotso ye e ka bago ye 30.

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO

POTŠIŠO YA 1

Bala ka go kitimiša mahlo, ka tsenelelo le tsinkelo **ditšweletšwa** tša go ngwalwa le tša go bogelwa tša ka tlase gore o tle o kgone go laetša mabokgoni a go arabja dipotšišo.

1.1. SETŠWELETŠWA SA A

MOLETLWANA WA TAEANO

- 1 Sekolo se bose, kudu ge o tseba gore o se tsenela eng ebile o na le ponelopele ya bokamoso bja gago. Go ba le leemaema la dipapadi le meletlwana ya go fapafapana sekolong. Nengneng go tla iwa leeto la dipapadi, tšatši le lengwe gwa tšewa leeto la thuto la go tšwa ka difate. Meletlwana le yona e iphile maatla. Ke bommasebotsana ba sekolo, ke meletlo ya keteko ya bohwa le meletlo ya taelano le ye mengwe. Barutwana ba bantši ba fela pelo ya go dira mphato wa marematlou ge ba gopola meletlwana wa taelano wa barutwana ba mphato woo wo o bitšwago *matric dance*. Sa go thabiša barutwana kudu ke gore meletlwana wo gantši ga o swarwe ka mabaleng a sekolo. O beakanyetšwa lefelwana la wona la go ikgetha, la mabonwa.
- 2 Matšatši ka gore ga a na swele, a a hlaba a **neelana bokoloti**, maano e le go šutetša la mohlant woo wa meletlo wa *matric dance*. Morutwana yo mongwe le yo mongwe wa mphato wa marematlou o a fegelwa ka go ya tlase le tletlolo. Ga go mošemane, ga go mosetsana, bohle ke moswanomong. Batswadi ba lla sa mogolodi, gape ba huputša moraba o be o šale o ronwa le ke sente ye ya lešidi. Ke ra ge ba nyaka mašeleng a go reka diaparo tše mpsha tša mabonwa, tša go bitša. Peakanyong ye morutwana o swanetše go se le bale mogwera yo a tlogo tsena naye lefelong la meletlwana, mogwera wa bong boše. La mahlo le a iphalalela, go a thakwa. Gona moo ge e le gore mogwera wa gago ke **wa dikobodimagetleng**, o tlo swanelwa ke go mo emaemela ka se le sela gore a se tlogo leša dihlong ge le sepela segoši bjalo ka kgoši le mohumagadi letšatši leo.
- 3 Le gona ka go hloka swele, le tla se hlabe, maswiswi a ragelwa ntlong. Mohlako o bonwa ke dinkgišabose tša tšhu! tšhu! le tša go pshikološwa ka mahwafeng tšatši e le leo. Ditlolo le marojana a go reletša letlalo la mosetsana gore le šale nke ke la lesea la maabane le tšona di gana go phalwa. Gape batswadi ba swere ka mo go fišago ruri. Ba a emaema o ka re ba apeile nama ya kolobe. Bao ba se nago tša maoto a mane ba tšama ba kokota go kgopelela wa bona ngwana senamelwa. Difatanaga tša mabonwa di tla goroga di rwele bannanna le basatšana ba tšatši leo.
- 4 Diaparo tšona ga re sa bolela, di ile ka mehutahuta. Ba bangwe o ka ba wa re di roketšwe godimo ga mebele ya bona ka mokgwa wo di ba swanelago. Di ile ka go fapafapana, tša theko tša godimo le tša fase. Tše dingwe ke tše kopana mola tše

dingwe di gogoba fase. Ba bangwe o ka re ba a thathaila ka nnete. Mebala yona ga re sa bolela, ye mengwe rena babogedi ga re tsebe gore re tla re ke mmala mang, ye mengwe e a kwana ya lekgarebe le lesogana, o hwetša o ka re ke tšona diphikoko tša nnete.

- 5 Ba fologa ba swarane ka diatla mohlomongwe le matsogo, ba tsena ka lefelwaneng leo mabone a gona a kganyago ka go kganya. Ba gapša ke mmimo wo moesane o ba hlahla go ba bea ka madulo. O tsebe gore ba lebelelane gore mang o fologile koloi ya mohuta mang ya go phala ya mang goba ya go phalwa ke ya mang. Maemo a koloi yeo a e fologilego o tlo phela le ona go ya go ile. Ba mahlatse ke bao ba gorogilego ka tša go kgalema lenyatšo ruri. Go a gokaranwa, go a atlanwa, segolothata bjale go letetšwe go tlo theeletša polelo ya tlhohleletšo go tšwa go kadijela goba mahlwaadibona wa tša thuto. Ba bangwe tšeo ga se tše ba di tletšego, kae le kae mang le mang o ya ka maikemišetšo a go fapana le a yo mongwe.
- 6 Morago ga polelo ya tlhohleletšo go thoma meragelo, nkg e ja nkgawana, go binwa ka boiketlo ba swarane ka matheka, mmimo ke wa godimo. Ge ba bangwe ba tsena difatanageng tšeo di ba tlišitšego ba boela magaeng, go ba bangwe bophelo ke gona bo thoma. Kotse boipshino bja phetelela bo fetša ka dillo. Ba bangwe bokamoso bo senyega lona letšatši leo mola ba bangwe malapa a mmakgonthe a thoma letšatši leo. Boitokišetšong ba bangwe ba lemogile gore bophelo ga bo felele ka metantsho ye ya metriki. Go sa na le bophelo ka morago ga letšatši, batwadi ba batho ba tsena tsietsing ka gore ba swanelwa ke go lokišetša boingwadišo bja ngwaga wo o latelago ditheong tša thuto ya godimo. Ruri, ke ditlalebofsa.

[Inthanete]

- 1.1.1 Efa mehuta YE MEBEDI ya meletlwana yeo e atišago go ketekwa dikolong go ya ka temana ya mathomo.
(2)
- 1.1.2 Go tšwa temaneng ya mathomo, ke eng seo se dirago gore barutwana ba fele pelo ya go bala mphato wa marematlou.
(1)
- 1.1.3 Ke eng seo barutwana ba se ratago kudu ka meletlwana ya mohuta wo go ya ka temana ya mathomo.
(1)
- 1.1.4 Ke boitokišetšo bofe bjoo bo dirwago go tšwa temaneng ya 2 ge go tlo swarwa moletlo wa *matric dance*? Efa lebaka le tee.
(1)
- 1.1.5 Ke dikgopolo dife TŠE PEDI tšeo di tšweletšwago ke sekafoko se se thaletšwego temaneng ya bobedi?
(2)
- 1.1.6 Efa kakaretšo ya temana ya 2 ka ntlha E TEE.
(1)
- 1.1.7 Tsopola sekafoko seo se bontšhago gore barutwana ba a thušana ka nako ya moletlo wo wa taelano o be o hlaloše gore ke ka lebaka la eng ba thušana go tšwa temaneng ya bobedi.
(2)
- 1.1.8 Dikafoko tše di kotofaditšwego di hlaloša eng go ya le ka moo di dirišetšwego temaneng?
(2)

- 1.1.9 Efa phapano gare ga diaparo tša mabonwa le tša go bitša.
(2)
- 1.1.10 Ke sekapolelo sefe seo se dirišitšwego temaneng ya 3? Ke eng se mongwadi a se fihleletšego ka tirišo ya sona?
(2)
- 1.1.11 Ke ponelopele efe yeo batswadi ba swanetšego go ba le yona mabapi le bokamoso bja bana ba bona ge ba beakanya moletlwana wo? Efa dintlha TŠE PEDI.
(2)
- 1.1.12 Na ke tshwanelo gore barutwana ba direlwe moletlo wa taelano pele ba hwetša dipoelo tša mafelelo a ngwaga? Efa boikgopolelo bja gago ka dintlha TŠE PEDI.
(2)

1.2 SETŠWELETŠWA SA B

Le hlabile. Nkgankga e ja nkgawane! Mahlo ke diala ga a tšee sa motho. Yo mongwe le yo mongwe o phathakgile wa gagwe.



[Inthanete]

- 1.2.1. Ke eng seo se laetšago gore batho ba ba le go mo seswantšhong ba moletlong?
(1)
- 1.2.2. Bapetša diteng tša setšweletšwa sa A le tša setšweletšwa sa B.
(2)
- 1.2.3. Ka morago ga go bala setšweletšwa sa A le sa B tšweletša maikutlo a gago mabapi le meletlwana ya *Matric Dance*.
(2)

1.2.4. Efa seka seo se dirišitšwego setšweletšweng sa B.

(1)

1.2.5. Naa o a dumela gore mahlo ke diala ga a tšee sa motho? Thekga karabo ya gago ka mabaka a mabedi.

(2)

1.2.6. Na ke ntlha goba kakanyo gore meletliwaneng ye, yo mongwe le yo mongwe o swanetše go tšwelela a phathakgile wa bong bošele ?

(2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A (30)

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO YA 2

Badišiša setšweletšwa se o yago go se akaretša ka go kgoboketša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo tše bohlokwa ka mantšu a gago. Kakaretšo e ngwalwe ka mokgwa wa temana ya mantšu a 80-90.

ELA HLOKO:

1. Akaretša mathatha ao a ka hlolwago ke tšhomišo ya dikgokaganyo tša segwera.
2. Ngwala ka tsela ya temana.
3. Dintlha e be tše 7.
4. Bontšha palo ya mantšu mafelelong a kakaretšo.

SETŠWELETŠWA SA C

DIKGOKAGANYO

Difoune tša go ba le ditlabele tša go swana le Facebook, Twitter, Whatsapp le LinkedIn di bitša mašeleng a godimo. Ditlabele tše di na le bobele le botse maphelong a batho. Ka tšona batho ba kgona go kgokagana le meloko le bagwera bao ba lego kgole le bona. Potšišo ke gore batho ba di šomiša ka tsela yeo e nepagetšego na?

Bontši bja badiriši ba mehuta ye ya dikgokagano ba a itlhokola, motho wa gona o na le wena ka sebele mola mogopolo o le kgole, nakong ye ntši o ikhwetša a bolela a nnoši. Motho yo a šomišago mehuta ye ya dikgokagano o bonala ka pela gobane polelo ya gagwe ga e hlape mahlong. Mekgwanakgwana ye ya kgokagano e senya mongwalelo. Ga o sa kgona le go bala melaetša ya gona. Ba bangwe ba kopana le manaba gona moo dikgokaganong ka gobane bontši bja batho, kudu manaba bo tšweletša diswantšho tšeo e sego tša nnete.

Ka thoko ye nngwe bobodu le bjona bo iphile maatla, motho wa gona o hloka le nako ya go hlapa ka ge a duletše dikgokagano, ge e le go apea gona nkho. Mebileng gona ga ke sa bolela, motho o iphošetša gare ga mmila a dutše a tlanya selefoune mola a bile a loketše le dithapo tsoko ka ditsebeng tšeo di mo paledišago go kwa medumo ya difatanaga. Poledišano ka kakaretšo e a sesefala ka lebaka la gore dinyakwa ka moka di ngwalwa fase go ena le gore go boledišanwe gomme seo se dira gore ka lapeng go feleletše go na le bodutu batho ba ntše ba tletše lapa.

Mebileng le gona ke dipšhešamare, motho o re a otlela a be a le gare a ngwala ebile a romela melaetša mola mahlo a gagwe a swanetše go ba godimo ga tsela go felelela. Gona moo a hlole dikotsi tše di šiišago, tša go garola matswalo. Malapa le ona a šwalalane, a mangwe a tswaletšwe ka lebaka la tšona ditlabele tše ka ge di kgona go utolla diphiri tšeo e lego gore ge di tšweletše pepeneneng ga go na yo a ka di amogelago.

[Inthanete]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: [10]

PALOMOKA YA TLHAHLOBO : 40

MEMORANTAMO MEPUTSO: 30

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO

POTŠIŠO YA 1

1.1.

- 1.1.1. Bommasebotsana.
Meletlo ya keteko ya bohwa.
Meletlo ya taelano.(tše pedi fela) (2)
- 1.1.2. Ka lebaka la go nyaka go tsenela moletlo wa *matric dance*.
(1)
- 1.1.3. Meletlwana ya mohuta wo ga e swarwe ka mabaleng a sekolo / E direlwa lefelwaneng la go ikgetha, la mabonwa. (1)
- 1.1.4. (a) Go reka diaparo tša go bitša.
(b) Go beakanya motho yo a tlogo sepela le yena wa bong bo šele.
(1)
- 1.1.5. (a) Ba nyaka tšhelete ye ntši.
(b) Ba feletša batswadi tšhelete. (2)
- 1.1.6. (a) Batswadi ba itokišetša moletlo wa *matric dance*.
(b) Batswadi ba felelwa ke tšhelete ka ge ba reka diaparo tša go bitša tša letšatši leo.
(1)
- 1.1.7. (a) Tsopolo: ...” o tlo swanela ke go mo emaemela ka se le sela,”
(b) Tlhalošo: gore a se tlo mo leša dihlong ge ba sepela segoši bjalo ka kgoši le mohumagadi. (2)
- 1.1.8. (a) Matšatši a šuthelelana / A hlaba a e ya pele.
(b) Ba go hlaka / hloka sa bona.
(2)
- 1.1.9. Tša mabonwa ke tše dibotse mola tša go bitša e le tša go tura/ tša go ja mašeleng a godimo.
(2)
- 1.1.10. (a) Tshwantšhanyo.
(b) Go bapetša dilo tše pedi: Mosetsana le lese. (2)
- 1.1.11. (a) Go beakanya tšhireletšo ya bana.
(b) Go hlokomela gore dikoloto tša bona ga se tše ntši.
(c) Go bea tšhelete ya go ngwadiša bana dikolong tša godimo.
(Tše pedi fela) (2)
- 1.1.12. Balekwa ba tla fa dikgopolo tša go fapana . Mohlala :
• Ee. Moletlo wa taelano o matlafatša le go hlohleletša barutwana pele ba ngwala ditlhahlobo tša mafelelo a ngwaga
• O ka se laelane le motho yo a kago boa ngwaga wo o latelago.
• Aowa . Go a tura go beakanya moletlwana wa mohuta woo.
• Ba ka napa ba thoma go aga malapa. (Dikarabo tše dingwe tša maleba di tla amogelwa.) Tše pedi fela. (2)

1.2

- 1.2.1. Meaparo ya bona
Mekgabišo
Lefelo leo ba lego go lona. (E tee fela) (1)

- 1.2.2. Diteng tša setšweletšwa sa A di bolela ka boitokišetšo bja moletlwana wa *matric dance* go tloga ka lefelo, meaparo le bao o tlo go sepelwa le bona mola setšweletšwa sa B se re bontšha mafetšo a ditokišetšo tšeo, lefelo le kgabišetšwe, meaparo ya maemo a godimo ya go bitša le bafelegetši ba bona. (2)
- 1.2.3. Maikutlo a ka ke a lethabo ka gore barutwana baba le mafolofolo dithutong gore ba fihle mphatong wa marematlou gore ba tle ba kgone go meletlwana ya *matric dance*/ Ke a manyami ka gore batswadi ba reka le go hiriša diaparo tša theko ya godimo le difatanaga tša mabaibai mola ba sa tsebe bokamoso bja bona. (Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana) (2)
- 1.2.4. Nkga e ja nkgawane. (1)
- 1.2.5. Balekwa ba tla tšweletša dikgopolo tša go fapana. Mohlala:
Ee: Dilo tše di botse ke tša go bonwa goba go bogwa le ge re sa di tšee.
Aowa (2)
- 1.2.6. Balekwa ba tla tšweletša dikgopolo tša go fapana. Mohlala:
Ntlha: Ka ge *matric dance* e swana le lenyalo, ke tshwanelo gore batho ba bong ba go fapana ba tsene mmogo bjale ka monyadi le monyadiwa.
Kakanyo: Ke kakanyo ka gore go ya ka kgetho ya motho gore o nyaka go tsena le wa bong bo šele goba bong ba go swana. (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO YA 2

Diselefoune tša go tšweletša dikgokagano tše dintši ke tša theko ya godimo kudu. Badiriši ba rata go hlwa ba dutše ba nnoši. Mongwalo wa gona ga se wa hlweka ka ge go le khutsofatšo ye ntši ya mantšu. Badiriši ba kopana le dikebekwa ka ge di sa šomiše diswantšho tša tšona tša nnete. Badiriši ba feleletša ba hlokomologa tšeo ba swanetšego go di dira ba tanywa ke go kgotlakgotla selefoune. Ga ba sa hlokomela mebileng. Ga ba sa bona goba go kwa medumo ya dikoloi. Badiriši ba boledišana ka melaetša fela ntle le go leletšana megala. Baotledi ba bantši ba hlola dikotsi ka go otlela ba ngwala le go romela melaetša. Di senyeditše batho ba bantši malapa ka ge di kgona go tšweletša diphiri.

D = 7

P = 3

Palomoka ya meputso: (10)

Kabo ya meputso ya polelo

- Moputso o 1 o abelwa dintlha tše 1-3
- Meputso ye 2 e abelwa dintlha tše 4-5
- Meputso ye 3 e abelwa dintlha tše 6-7

Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a ngwalollotše dintlha:

- 0 ge a ngwalollotše dintlha tše 6-7
- Moputso o 1 ge a ngwalollotše dintlha tše 1-5

[10]

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 40

Kotara ya 2

Mošomo wa 6 Dingwalo/Dipiku (meputso ye 35)

Mphato wa 12

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Badišiša ditaelo ka šedi.
2. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.
3. Araba dipotšišo ka moka

MONTSHEPETŠABOŠEGO – M MAMABOLO

POTŠIŠO YA 1: POTŠIŠO YE TELELE

Sekaseka dinyakwa tša seretotumišo o lebeletše sereto se sa ka tlase.

Teori: 03

Dintlha: 06

Polelo: 01[10]

THEPUDI – P.M. Mashilo

1. “Kgomo e a tshwa!”
2. “E gangwa ke mang?”
3. “E gangwa ke nna Thepudi mothontshororo,
4. Thepudi ke mothomatepetepe motho wa go tsošološa Madiba.
5. Ke motšofe ke tšofetše wa go wela kgwahlana
6. Fela ge e le bjang ke ja bjo botalatala bokamohlaka,
7. Gobane bja go hlabja ke naka bo ka ntsentšha mokgohlwane.

8. Ge o ekwa ba re nna Thepudi ke sejato
9. Mathaka a bone ge ke a amoga makgarebe,
10. Ke tloga ke a šupa ka la ka leleduntsobokwana,
11. Yona thitelwanaboreletšana lerita la makgwathasawane,
12. Lerita le llogo megopo ya bommagomosadi fela.

13. Le se nnyatšeng mmele go šošobana lena makgarebe,
14. Khudumphato ke fa motšhaotšhele
15. Go nna wa re o tloga wa be menotosi o itokonya leboelela,
16. O tloga o etša katse selo sa maruthorutho.

17. Ge a nkwera masogana
18. A re nna ke ba sepela ka fase bokathete,
19. E le ge a re mereana ke šomiša ya go utla maebana.
20. Nna ke bjalo ka kgotlaomone ke phala ba bantši,
21. Ke tloga ke phala ba bantši ba dilete mankgaleraga.
22. Ka selotwapotleng le gona ke a fologa
23. Gobane wena o sa fologego lesogana,
24. Ka mahlo o tla ja go bona,
25. Wa šebetša ka nyama menyamo.”

[Letl. 130]

KAROLO YA B (I): PADI

POTŠIŠO YA 2: POTŠIŠO YE TELELE

BADIMO BA BOLETŠE – MATHAPOLANE JENNETT MPEPELE

Re alele tshekatsheko yeo e kgodišago ya Morero wa padi ye.

- (a) Diteng = 15
- (b) Teori = 05
- (c) Polelo = 05

[25]

POTŠIŠO YA 3: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

KGALAGALO TŠA SETU – M.S. Machitela

Bala ditsopolwa tše ka tsenelelo le tsinkelo gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go latela.

SETSOPOLWA SA A

Mabakatlou ao e be e se a selo banabešo ge e se ona ale re a tsebago a gore Molatelo o be a dula a mo gopolela gore ge a tšwele o ile mekaoleng ya gagwe. A re go mo gopolela bjalo a phethe ka go mo homolela le go mo furalela bošego ge ba robetše. A re go bona o ka re tšeo ke go bapala a se mo neele dijo ge a boa mošomong goba a leletše motho yo mongwe le yo mongwe wa mosadi yoo a hwetšago nomoro ya mogala wa gagwe ka sellathekeng sa Mojagobedi a mo hlapaole.

Lebaka la go napa le šitlela a mangwe ao e be e le gore Fiona o be a dula a thabile, ebile a tseba gore lethabo le bose ge le abelanwa. E be e se motho wa go lakalela go re: “ke a leboga” ge a filwe mpho goba a diretšwe se sengwe le ge e ka fo ba go botšwa goba go tsebišwa taba ye itšego. E be e se motho wa go lakalela go re : “Hle!” ge a kgopela selo se itšego le ge e ka fo ba go ngwaiwa ka mokokotlong go sego mohola.

Ba go etša boMolatelo ba be ba se na nako ya tšeo le gatee. Wa ntshe o be a tla re go amogetšwa mpho go fele dikgwedi e dutše fao a rilego go e neelwa a e bea ntshe, taba ya go nyamiša e be gore le go phutholla e tla be e sa phuthollwa.

[Letl. 78 – 79]

- 3.1 Re alele leina la moanegwa yo e lego molwantšhwa go ya ka setsopolwa se.
(1)
- 3.2 Diteng tša setsopolwa se di tšweletša semelo sefe sa Molatelo re lebeletše phedišano ka lapeng?
(1)

- 3.3 Hlatholla tšhomišo ya lentšu le o kotofaditšwego.
(2)
- 3.4 Fapantšha o be o swantšhe Molatelo le Fiona go ya ka mokgwa wo o tsebago diteng tša padi ye ka gona.
(3)
- 3.5 Ka dintlha TŠE PEDI laetša ka mo moanegi/ mongwadi/ molaodiši a šomišitšego thekniki
ya mothalonako ka gona setsopolwa se.
(2)
- 3.6 Ponelopele ya gago ke efe ka Mojagobedi mabapi le ka mo o kwešišago diteng tša padi ye o lebeletše maitshwaro a Molatelo le Fiona ?
(2)
- 3.7 Bontšha ka moo diteng tša setsopolwa se di nyalelanago le phekgogo ka gona pading ye.
(2)

LESETSOPOLWA SA B

“Ke theeditše, eupša ke feletšwe ke tshepo.”

“Ga se gore ditlamorago tše ka moka di tlo go tshwenya, ke no go botša gore o tsebe tše o ka di letelago ge o alafša .”

“Ga ke tsebe gore ke ka lebaka la eng ke bekilwe ke malwetši ka tsela ye. Ka mo ke bja madi a magolo ...”

“Ngwanešo, ke batho ba bantši bao ba swerwego ke malwetši a go fapana a go alafega le a go se alafege. Se bohlokwa ke ge o ka hwetša thekgo ka lapeng la gago. Go realo ke šupa gore o swanetše go hlalošetša monna wa gago ka bolwetši bjo, gore a kgone go go thekga. Gape go na le mekgatlo ya thekgano yeo nka go kopanyago le yona gore o kgone go hwetša tlhohleletšo ya go lebana le bolwetši bjo.”

“ Ke kwele ngaka . A nka sepela?”

Ka morago ga go beelana mabeo, Molatelo o ile a tšwa ka kantorong ya ngaka Devendranath. Kgopolo ya gagwe e be e bipetšwe. Leeto la go leba boemathekisi e ile ya ba le letelele, a bona a sa fihle ka pela. Batho bao a bego a hlakana le bona mmileng o be a sa ba bone ebile a sa ba kwe ge ba boledišana. Difatanaga di ile tša ba tša mo leletša dihuthara e le ge a tshela mmila mola mabone a sephetephele a hubetše. O be a sa bone selo ngwana wa batho.

[Letl. 88 – 89]

- 3.8 Ditiragalo tša setsopolwa se di tšweletša mohuta ofe wa thulano? (1)
- 3.9 Na ke mohuta ofe wa tikologo wo o tšweletšwago ke diteng tša setsopolwa se?
(1)
- 3.10 Tebelelo/Ntlhatebelelo ya molaodiši / mongwadi / moanegi ke efe setsopolweng se?
(2)
- 3.11 Laetša moya wo o fokago mo setsopolweng se. Fahlela karabo ya gago.
(2)
- 3.12 Ahlaahla tema yeo e kgathwago ke mongwadi / moanegi / molaodiši setsopolweng se. (2)
- 3.13 Bontšha ka fao leina la puku le nyalelanago le diteng tša setsopolwa se.
(2)
- 3.14 Akaretša diteng tša setsopolwa se ka DINTLHA TŠE PEDI. [25]
(2)

PALOMOKA YA KAROLO YA B [25]

KAROLO YA C: PAPADI / TERAMA

Araba potšišo ye botelele bja karabo e be mantšu a 400-450.

POTŠIŠO YA 4: POTŠIŠO YE TELELE O IPHIHLETŠENG? – Lesiba Maphoso

Ngwala tshekatsheko ye e kgodišago ya thulano papading ye.

4.1 Diteng = 15

4.2 Teori = 05

4.3 Polelo = 05

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 25

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 40

MEMORANTAMO

Mphato wa 12 Mošomo wa 6 Meputso

KAROLO YA A: THETO

MONTSHEPETŠABOŠEGO- M. Mamabolo

POTŠIŠO YA 1: THEPUDI- PM Mashilo

Mohlala wa karabo:

Seretotumišo

Seretotumišo se reta bogale goba bokgoni bja seretwa. Seretong sa mohuta wo sereti se a itumiša / itheta goba sa retwa/ tumišwa ke sereti. Seretotumišo se arotšwe ka mehuta ye mebedi, e lego seretotumišo sa sebjalebja le seretotumišo sa bogologolo. Mehutatheto ye e tsebja le go lemogwa ka diteng tša yona. Ge diteng tša sereto di lebane le sebjalebja gona sereto seo, ke seretotumišo sa sebjalebja, gomme ge diteng di lebane le ditaba tša bogologolo, gona sereto seo ke sa bogologolo.

Karabo ya potšišo ye e lebane le seretotumišo sa bogologolo.

Dinyakwa tša seretotumišo sa bogologolo.

- a) Matseno : “ Kgomo e a tshwa!”
“E gangwa ke mang?”
- b) Boitsebišo: “E gangwa ke...”
- c) Mmele: Tshwantšhokgopolo, mainagokwa, leloko, setlogo.
- d) Mafetšo: Ke tšhaba mediti!/ Selepe gomela!

Tshekatsheko ya Thepudi

Ke thetotumišo ya bogologolo ka ge diteng tša yona di lebane ie ditaba tša setšo ebile re e lemoga le ka dinyakwa tša yona, e lego matseno, boitsebišo, mmele le mafetšo.

a) Matseno:

“Kgomo e a tshwa!”

“E gangwa ke mang?”

b) Boitsebišo:

“E gangwa ke nna Thepudi mothontshororo

c) Mmele:

• Tshwantšhokgopolo

Tshwantšhanyo: o etša katse- a itatswe go swana le katse

Bokathete- mo a fetilego ba no bona ka mohlala efela

yena ba se ba mmona ge a ba tšeela makgarebe.

Kemedi: maebana- makgarebe

Seka: go ba sepela ka fase- go ba radia

Kgethontšu: go wela kgwahlana- go tšofala kudu ebile a kokoropane

Bjang bjo botalatala- makgarebe a mananana

• Dibokantšu / Mainagokwa

Mothontshororo- ke yo mosomoso

Khudumphato- thobalano

Selotwapotleng- tšhelete

- **Mainatheto:** Sereti ga se sa a tšweletša.

- **Leloko:** Thepudi ga se a re botša gore ke ngwana wa mang/ ga a laetša leloko la gabo.

- **Setlogo:** mo seretong se sereti ga se bontšhe mo se tšwago.

d) Mafetšo

Sereto se ga se na mafetšo a seretotumišo sa bogologolo. Moreti o dirišitše setlabela sa tlogelo.

Kabo ya meputso:

Teori: 03

Dintlha: 06

Polelo: 01

[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B

POTŠIŠO YA 2 : POTŠIŠO YE TELELE

BADIMO BA BOLETŠE – MATHAPOLANE JENNETT MPEPELE

Mohlala wa karabo:

Tirišo ya Morero

Teori

Morero ke thuto/ kgopolokgolo yeo mongwadi a ratago go e tšweletša ka sengwalo sa gagwe. Morero o lebane le thuto yeo mongwadi a ratago go e fihliša go mmadi mo

bophelong. Gore morero o tle o bonagale gabotse mongwadi o diriša dithekniki tša thulaganyo, go swana le tekolanthago, tekolapejana, go hlakahlakanya ditaba, go latelanya ditaba, boipoelletšo, poeletšo ya ditiragalo, bjaloobjalo. Thulano le maatlakgogedi di ka godiša morero wa mongwadi. Thulano e amana le ditiragalo tše di sa kwanego mola maatlakgogedi a hlola phišegelo ya go balela pele

Morero wa Badimo Ba Boletše

Morero wa Badimo Ba Boletše ke gore lentšu la mohu ga le tshelwe ka ge tatago Ditau e lego Tsweke a boletše a sa phela gore Ditau o swanetše a nyale Thabišo e lego morwedi wa kgoši Pilošamadiba pele a ka bewa setulong sa bogoši. Ditau ka ge a se a ka a latela lentšu la tatagwe la gore a nyale ga Kgoši Pilošamadiba, re bona ditaba tša gagwe tša bophelo di sa sepele gabotse. Re bona Ditau a ratana le Mpimpi, a ba a mo imiša fela ba se felele felo ka go ratana ga bona. Se se laetša gore mohu tatagwe ga se seo a bego a se rata. Kgoši Pilošamadiba le yena o gana nnang ge Bahlaloga ba Kgoši Manamela ba re ba nyala Thabišo ka ge a be a tshepišitše Tsweke pele a ikela badimong ka go tseba gore lentšu la mohu ga le tshelwe.

Re bona Ditau a ile a selwa gabo kgarebetsoko gomme tladi ya lala e rathile kota ya kgorong ya mošate wa gabo. Tiragalo ye e laetša gore tatagwe ga a kwane le tšeo a di dirago. Ditau o be a sa tšee dikeletšo tša motho ge ba be ba mmotša gore a phethe seo tatagwe a bego a se nyaka. Re kwa ge a re “senyakelwa yena ga a se rate le gatee”. Ke ka fao re bonago a nyetše Seritša yoo a ilego a hloka thari. Se se tšweletša kotlo ya go tshela lentšu la mohu. Morago ga fao a nyala Nthuše yoo le yena a bilego le bothata bja gore ge a belega bana ba a feta, moo ba gabo ba bilego ba roma batho ga bo Ditau ka ge le bona di ba makatša. Mokgekolo mmagoDitau o ile a ba a mmotša gore “lentšu la mohu lona le a lotwa ga le tshelwe.”

Re bona Ditau a etelwa ke tatagwe ditorong mola ka lehlakoreng le lengwe Thabišo le yena o etelwa ke Tsweke. Ditau o be a lala a hlobaela a se na khutšo. Mafelelong re bona mokgekolo mmagoDitau a e ya go kgoši Pilošamadiba go yo mo nyalela mosadi e lego Thabišo e le ge a phethagatša la gore lentšu la mohu ga le tshelwe.

Mafelelong Ditau o nyala Thabišo gomme ditlhokwa di a latšwa, dilo di boela sekeng lapa la mošate le a thupela. Ditau o tloga a ithutile gabotse gore lentšu la mohu ga le tshelwe ka ge a bone ka a gagwe a mabedi le go kwa ka letlalo ditiragalo ka moka tšeo di mo hlagetšego.

Diteng = 15

Teori = 05

Polelo = 05

[25]

POTŠIŠO YA 3 : POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

KGALAGALO TŠA SETU – M.S. Machitela

SETSOPOLWA SA A

- 3.1 Molwantšhwa ke moanegwa yo bontši bja ditiragalo ka gare ga puku/ padi di lego godimo ga gagwe. Molwantšhwa ke Molatelo.
(1)
- 3.2 Semelo se lebane le maitshwaro a moanegwa. Wo ke mokgwa woo moanegwa a phelago ka gona go ya le ka moo mongwadi a mo tšweleditšego ka gona. Ga a na tebogo.
(1)

- 3.3 Mabakatlou = ke go baka selo se o sa se tsebe go ebile o ka se tsogego o se kgonne. (2)
- 3.4 Go fapantšha le go swantšha ke go tšweletša mahlakore a mabedi a go swana le a go fapana. Swana = Fiona le Molatelo ba ratana le Mojagobedi / Molatelo le Fiona ba na le bana le Mojagobedi. Fapana = Molatelo ke mosadi wa nnete, o nyetšwe mola Fiona a se a nyalwa e le motlabo. (3)
- 3.5 Mothalonako ke taetšo ya nako ya tatelano ya ditiragalo. Bošego ge ba robetše = Molatelo o homolela Mojagobedi/ o fularela Mojagobedi ge a robetše. Ge a boa mošomong = Ga a fe Mojagobedi dijo. Dikgwedi = Molatelo o kgona go tšea dikgwedi a sa phutholle mpho ge a e filwe. (2)
- 3.6 Ponelopele ke go akanya seo se tlo go direga goba se ka go direga go ya ka tshedimošo yeo e filwego setsopolweng. Mojagobedi a ka lebala/ a ka hlala/ a ka tlogela Molatelo gomme a ya a dula le Fiona semmušo/ a nyala Fiona ka ge a mo swara gabotse go feta Molatelo. (Dikarabo tše dingwe tša maleba di tla amogelwa) (2)
- 3.7 Diteng tša setsopolwa se di huetša kgodišo ya bothata ka ge re bona Molatelo a re bošego ge ba robetše a furela monna, a se mo neele dijo le go hlapola mosadi yo a hwetšago leina la gagwe ka sellathekeng sa monna wa gagwe. Se se fokotša lerato le phedišano ka lapeng la bona le go mo kgaphela thoko gore a lebelele Fiona yoo go ratana ga bona go godišago bothata mo pading ye. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 3.8 Thulano ke phapano gare ga baanegwa ba babedi goba go feta goba moanegwa ka boyena. Thulano ya ka gare. (1)
- 3.9 Tikologo ya sebjalebja. (1)
- 3.10 Tebelelo ke ka fao ditaba di hlalošwago ka gona setsopolweng ke mongwadi/ moanegi / baanegwa goba molaodiši. Temana ya mathomo e tšweletša ntlhatebelelo ya poledišano gare ga Molatelo le ngaka mola temana ya mafelelo e le ntlhatebelelo ya motho wa boraro mongwadi / molaodiši o a re anegela o a re laodišetša. (2)
- 3.11 Moya wa manyami. Molatelo o kwešwa bohloko ke ditaba tša bolwetši bja gagwe. (2)
- 3.12 Mongwadi ke moanegi yo a re anegelago ditiragalo tša padi/ mongwadi o hlalošetša babadi ditaba ka botlalo/ o tšweletša dimelo tša baanegwa setsopolweng/ o re utollela le maikutlo a baanegwa mo setsopolweng/ o re utollela le moya wo o fokago setsopolweng. (2)
- 3.13 Leina la puku ye Kgalagalo tša setu le ra gore dilo/ dipelaelo tša go se kwale/ kwewe mola diteng tša padi ye Molatelo a na le bothata/ sello a sa botše Mojagobedi. (2)
- 3.14 Diteng tša setsopolwa se di bolela ka bolwetši bjo Molatelo a nago le bjona. Molatelo o tshwenywa ke taba ya gore o swanetše go botša monna ka bolwetši bjoo mola a sa nyake. (2)

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 25

KAROLO YA C: PADI / TERAMA

POTŠIŠO YA 4: POTŠIŠO YE TELELE

O IPHIHLETŠENG? – Lesiba Maphoso

Mohlala wa karabo

Teori: Thulano

Thulano e tšwelela ge mmapadi a thulana le mogopolo wa gagwe, goba babapadi ba babedi le go feta ba fapana ka dikgopolo.

Mmapadi a ka thulana gape le tikologo ya gagwe.

Go na le mehuta ye mebedi ya thulano, e lego: thulanontle le thulanogare.

Thulanontle e bonala ge mmapadi a thulana le tikologo ya gagwe goba ge babapadi ba go feta o tee ba fapana ka dikgopolo.

Ka go realo go ka thwe go na le mehuta ye mebedi ya thulanontle, e lego thulano ya mmapadi le tikologo le thulano ya mmapadi le mmapadi.

Thulanogare yona e tšwelela ge mmapadi a thulana le mogopolo wa gagwe (mmapadi o lwa le dipelo).

Dithulano ka moka di godiša maatlakgogedi gore mmadi a be le kgahlego ya go tšwela peleka go bala sengwalo seo. Molokoloko wo wa dithulano o tšwetša pele thulaganyoya sengwalo. Tšwetšopele e thoma ka dithulano.

Tirišo ya thulano ya O iphihletšeng?

Thulanontle

Thulano ya mmapadi le tikologo

- Mahunela le Rebone. Mahunela o gana go fa Rebone tšhelete ya go tšwetša dithuto tša gagwe pele morago ga go tšwelela lengwalong la Marematlou.
- Rebone o ganana le taba ya gore a nyalane le Mpoti lebaka e le gore tatagwe o nyaka go ikhutša yena.
- Phaswane o lwa le Mpoti ka ge a re a kgaogane le kgaetšedi ya gagwe ka ge e se thaka ya gagwe.
- Rebone o latolela Mpoti gore ga a sa nyaka go dula, yena o tšwetša dithuto tša gagwe pele.
- Mahunela o fapana le Benjamene ebile o a mo swariša o re ke yena a utswitšego tšhelete ya Rebone ya go ya sekolong.
- Benjamene o kgakgana le Sarinki ka taba ya gore o tšea kae tšhelete, o belaela gore o ratana le Sebakweng.

Thulanogare

- Rebone o bone dipelo efela o tseba gabotse gore a ka se fiwe dipelo ka ge a kolota sekolong.
- Benjamene ka kgolegong o lwa le megopolo ya gore o swaretšwe lefeela.
- Mahunela o bolela a nnoši ka taba ya go se felele ga dikgomo tša gagwe.
-
- **Kabo ya meputso:**
- **Diteng = 15**
- **Teori = 05**

- Polelo = 05
- [25]

Mošomo wa 7 Bomolomo/orale: Polelo ya go se itokišetšwe (meputso ye 15)

Mphato wa 12

POLELO YA GO SE ITOKIŠETŠWE

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Šomiša sebopego le diponagalo tša maleba tša setšweletšwa.
2. Šomiša tlhamego ya maleba, tlotlontšu, polelo le melao ya yona.
3. Šomiša matseno le mafelelo ka bokgwari.
4. Bolela thwii le batheeletši.
5. Šomiša mekgwa ya maleba ya go bitša batho go ya ka maemo a bona.

POTŠIŠO 1

Ke nako ya moletlwana wa taelano le barutwana ba Mphato wa lesome sekolong sa geno. Bjalo ka modulasetulo wa lekgotlataolo la barutwana o beilwe lenaneong go tla go fa ditebogo. O abetšwe metsotso ye 2 – 3 go phethagatša morero wo.

(15)

Mošomo wa 8 Tlhahlobo ya gare ga ngwaga (meputso ye 250)

Mphato wa 12

Kotara ya 3

Mošomo wa 9 Bomolomo/orale: Polelo ya go itokišetšwa (Meputso ye 10)

Mphato wa 12

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

Araba potšišo E TEE fela

POTŠIŠO 1

Modirelaleago go tšwa kgorong ya tša maphelo le leago o etetše sekolong sa lena go tlo boledišana le basetsana ba bane ba kreiti 10 bao ba nago le bana ba go feta ba babedi. Re aleleng potšišotherišano ya metsotso ye 10 - 15 ka hlogo ye.

(10)

POTŠIŠO 2

Go tla sekolong ka morago ga nako le go tloga pele sekolo se etšwa ke tlhobaboroko sekolong sa lena. Go memilwe maloko a a latelago go tla go boledišana ka taba ye le go ka leka go hwetša tharollo ya yona: hlogo ya sekolo, modulasetulo wa lekgotlakemedi la barutwana, modulasetulo wa lekgotlataolo la batswadi le morutwana wa mphato wa marematlou. *Ba kgašo ba le file metsotso ye 20 – 30. Ala poledišano ya bona.*

(10)

Kotara ya 4

Tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga

Mošomo wa 1: Bomolomo: Go theeleletša kwešišo

Go kgona go theeleletša gabotse, ke karolo ye bohlokwa ya dikgokagano go motho yo mongwe le yo mongwe. Go barutwana ba rena, go itlwaetša go go hlahlwago ke morutiši ke tsela ye kaonekaone ya go kaonafatša mabokgoni a. Morutwana yo a nago le mabokgoni a makaone a go theeleletša kwešišo o tlo kgona go kgatha tema ka katlego mafelong ao go boledišanwago.

Go ruta mabokgoni a go theeleletša go bohlokwa kudu phapošing ya dipoledišano. Go barutwana ba Leleme la Pele la Tlaleletšo, go tšwetša pele bokgoni bja go theeleletša kwešišo go tloga go le bohlokwa kudu. .

Ge re ithuta polelo, nepokgolo ya thutwana e hlalošetšwa barutwana gore ba kgone go tsepelela go ikhweletšeng tlotlontšu ye e itšego, go itlwaetša thutapopopolelo, go theeleletša dinepo tše di fapanego bj.bj. Tlhalošo ye e hlapilego ka morutiši e ka thuša barutwana go tšwela pele ka dinepo tše dingwe ka nakwana ye nnyane. Go fa mohlala, ka go botša barutwana gore thutwana e tlo ba mabapi le go fa ditaetšo, ba ka kgona go gopola tlotlontšu ye ba swanetšego go e diriša mošongwaneng wo. Go theeleletša kwešišo ke mabokgoni a bohlokwa kudu ao a nyakegago.

Ge go hlangwa lesene le dithušathuto ka nepo ya go tšwetša pele mabokgoni a go theeleletša kwešišo, barutwana ba swanetše go hlohleletšwa le go ba dira gore ba dule ba hlohleletšegile. Se se ka kgonagala ge go ka šetšwa kudu go ba maleba ga didirišwa tša go theeleletša, dithekniki tše di dirišwago ka phapošing le didirišwa tša nnete. Go na le mehlala ye mene ya go theeleletša kwešišo ye e tšweleditšwego go go thuša ntlheng ye.

Ka fao o ka sepetšago thutwana ya semmušo ya mešomo ya go theeleletša kwešišo:

- Efa barutwana matlakala ao a sego a ngwalwa selo.
 - Lemoša barutwana ka mohuta wa tshedimošo ye e tlo nyakegago gore ba e theeleletše ka nepo ya gore temana e kwagale.
 - Kreiting ya 12 temana e swanetše go ba le mantšu a e ka bago a 350, go lebeletšwe botelele.
 - Nakong ya **palo ya mathomo**, morutiši o swanetše go bala temana ka moka gore barutwana ba tlwaele diteng tša yona. (*Temošo: Morutiši a ka gatiša temana pele; a ka rekhota sebadu sa go kgona go bala temana.*) Nakong ye, barutwana ga se ba swanela go ngwala selo ge e se go theeleletša fela.

- Nakong ya **palo ya bobedi**, temana e swanetše go balwa ka lebelo la tlwaelo. Nakong ye, barutwana ba ka thoma go ngwala dinoutse.
- Morago ga palo ya bobedi, barutwana ba swanetše go fiwa dipotšišo le nako ye e lekanego go fa dikarabo ka mafoko ao a feleletšego.
- Se sengwe gape ke gore morutiši a ka balela barutwana dipotšišo gomme bona ba ngwalela matlakaleng.
- Netefatša gore dinyakwa tša potšišo di kwešišitšwe ke bohle.
- Dipotšišo tšeo di botšišwago go tekatlhaologanyo ya go theeletša di swanetše go latela Thaksonomi ya Barrett.
- Mešomo ka moka ya semmušo e swanetše go swaiwa ke morutiši ka noši.
- Barutwana ba swanetše go bona matlakala a bona ao a swailwego gore ba kgone go ithuta ka diphošo tša bona.

Mošomo wa 1: Mohlala waTekatlaologanyo ya go theeletšwa 1

DITAELO GO MORUTIŠI:

- Hlalošetša barutwana ka fao mošomo o tlo sepetšwago ka gona.
- Balela barutwana tekatlaologanyo ya go theeletšwa gatee. Palong ya mathomo, barutwana ga se ba dumelelwa go ngwala dinoutse. Balela barutwana temana lekga la bobedi. **Bjale barutwana ba ka ngwala dinoutse.**
- Bala dipotšišo ka e tee ka e tee, o be o fe barutwana nako ye e lekanego go araba dipotšišo. Se sengwe gape ke gore o ka fa barutwana letlakala la dipotšišo gomme o ba fe nako ye e lekanego ya go araba.
- Gopotša barutwana gore diphošo tša mopeleto di ka se šetšwe.
- Tšea mošomo o o swaye gomme morago o rekhote meputso.
- Efa barutwana sebaka sa go amogela meputso ya bona le go dira diphošollo.

SETŠWELETŠWA

Mokhura.

Le ge lapa la Mokhura le le kgauswi le kereke, ga se a itlwaetša mokgwa wa go ba ketapele ya bokgomo ka mo kerekeng.

E tla re mola go feditšwe ditumišo tša tlhotlamadiba, a tsene mokgomana, a feletše ka sutu ye ntsho ya go bitša, e sego ditshabatshaba tša majaja tše di aparwago ke boLahlang, o hwetšago sutu ya gona e thothomela o ka re motho wa gona o tsenwe ke motlhakgaselo. O tla re ge a putla mo gare ga phuthago a gopotše go yo itahlela madulong a gagwe kua pelepele, wa hwetša mahlo a digotlane le a difofu a mo dumediša, mokgomana a taramolla maoto se nkego o sela mekero, diatla di sobeletše ka dipotleng, di bile di kukile borokgo ka gonnyane gore dikaušu tša maswi le tšona di dumediše phuthago; a thatafišitše molala a bile a o sekamišitše ka gonnyane, maswethe ka morago o ka re ke mekgopo ya mahea e hlatlagantšhitšwe ka makhura a lefeho.

Ge e le lebakeng la thero lona, ga ke kgolwe go le seo a se topago. O tla hwetša a tekotše 'tšwelopele' o ka re ke senana, a haraladitše maoto, molala wa sekhina o momile boithekgo bja setulo ka maswethe, lefatla le tshotshoma makhura a mašuhu – sebata se ile ka boroko

Mothopo: Ngwana wa Mobu – SPP Mminele

Tekathaloganyo ya go Theeletša**Leina:** _____ **Kreiti: 10****Tšatšikgwedi:** _____**Dipotšišo**

1. Motho yo go bolelwago ka yena mo ke mang? (1)
2. Tsopola lentšu le tee leo le laetšago gore ke modumedi. (1)
3. Na ditumišo tša tlhotlamadiba ke eng? (1)
4. Hlaloša mmolelwana wo “sutu ya go bitša” (2)
5. Efa leina la sekapolelo se:
“Mahlo a digotlane le a difofu a mo dumediša” (1)
6. Re hlatholle bjalo ka ge se dirišitšwe mo
temaneng ye. “Mahlo a digotlane le a difofu a mo dumediša” (2)
7. Hlaloša semelo sa Mokhura ka dintlha tše pedi.. (2)
8. Tsopola mmolelwana wo o laetšago gore Mokhura o be a akotše. (2)
9. Na maikutlo a gago ke a mohuta mang ka batho ba go swana le
Mokhura? (2)
10. Efa molaetša wa temana ye. (2)

PALOMOKA: /15/

(Laetša meputso go ya ka potšišo ka gare ga mašakana)

PALOMOKA: 15**Memorantamo**

1. Ke Mokhura (1) L1
2. Kerekeng (1) L1
3. Difela tša go tumiša pele ga thero ya moruti. (1) L2
4. Sututu ya tšhelete ya godimo. (2) L2
5. Pheteletšo. (1) L2
6. Go feteletšwa taba ya gore o tla be a lebeletšwe ke
batho ka moka. (2)
- L3
7. Monna wa go ba le sa gagwe – sututu ya go bitša. Ke mponeng wa
go ikgantšha – O tsena ka kerekeng mola go dutšwe a kukela
borokgo godimo gore batho ba bone makaušu a mašweu. (2) L4
8. E tee fela:
Maswethe ka morago o ka re ke mekgopo ya mahea
Molala wa sekhina o momile boithekgo bja setulo ka maswethe. (2)
- L3
9. A manyami. Ba a swabiša le go leša dihlong ka ge ba rata go
bonwa eupša ba sa kwe seo se bolelwago. (1) L5
10. Batho ge ba na le sa bona ba swanetše go itshwara gabotse ba
se ikgantšhe gore batho ba kgone go ba hlompha. (2) L3

(Laetša meputso go ya ka potšišo ka gare ga mašakana le maemo a kwešišo(khoknithifi) go ya ka potšišo mohl. Maemo a 1) **PALOMOKA: 15**

Maemo a kwešišo(khoknithifi) le magato go ya ka bothata

Maemo a meputso ya 1 le 2			Maemo a meputso ya 3			Maemo a meputso ya 4 le 5			Palomoka	
									15	
Maemo a fase	Maemo a magar eng	Maemo a godim o	Maemo a fase	Maemo a magar eng	Maemo a godim o	Maemo a fase	Maemo a magar ng	Maemo a godim o	Maemo a fase	Mem o a maga reng
2	2	2	1	2	3		2	1	3	6

Mešomo ya Kotara ya 1

Mošomo wa 2: Go ngwala : Taodišo

Dintlhlahlali le ditaelo go morutiši ka fao a ka laolago taodišo ka gona

Barutwana ba swanetše go ba ba šetše ba tseba ka dihlogo tše di latelago tša taodišo:

- Kanegelo – go tloša bodutu le go anega kanegelo;
- Tlhaloši – go hlaloša ka tsela ye e kwagalago;
- Poledišano – go hlagiša ngangišano go tšwa mebonong ye e fapanego le go tšea diphetho ka bowena;
- Ngangišano – go fahlela taba e itšego go tšwa lehlakoreng le le itšego le go kgodiša mmadi mabapi le kgopolo ya gago;
- Kgadimo – go hlagiša se se lego mafahleng le maikutlo mabapi le taba e itšego

Kakaretšo ya ditsela tša go hlahlala le ditaelo

- Hlahla barutwana ka fao ba swanetšego go kgetha hlogo ya maleba ka gona.
- Gatelela bohlokwa bja sengwalwakakanywa. Barutwana ba swanetše go dira boitokišetšo pele ka go diriša mokgwa wo ba o ratago, se se ra gore ba ka diriša mmepe wa monagano, go kgeragela taba, go ngwala ntle le mapheko, bj.bj.
- Barutwana ba swanetše go ngwala sengwalwakakanywa. Ba thuše go rulaganya sengwalwakakanywa. Setšweletšwa sa mafelelo se swanetše go se swane le sengwalwakakanywa.
- Gopotša barutwana ka melawana ya go ngwala taodišo.
- Lemoša barutwana go se ngwale diteng tše di tšwelego tseleng le polelo ye e sa amogelegego.

Mošomo wa 2: Go ngwala: Taodišo

Mohlala wa 1

Leina: _____ Kreiti: 10

Moputso wa
mafelelo:

50

Tšatšikgwedi ya go tlišwa: _____

DITAELO:

- Kgetha e TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ka yona.
- Botelele bja taodišo e swanetše go ba mantšu a 250-350.
- Gopola go beakanya, rulaganya sengwalwakakanywa le go phošolla taodišo. Laetša sengwalwakakanywa le go se thala ka mothaladi wa go putla pele o ka tliša taodišo ya mafelelofelelo.
- Taodišo ya gago e tlo elwa go ya ka selekanyo seo se tšweleditšwego go rubriki yeo e sepetšwago le mošomo wo.
- Ngwala hlogo ya taodišo ge e le gore ga se ya fiwa.

Dihlogo

1. Moetapele yo ke dumago ge a ka buša.
2. Mmago ngwana o swara thipa ka bogaleng. Dumela goba o ganetše.
3. Tlhokego ya mešomo e dira gore bosenyi bo golele godimo.
4. Letšatši leo ke tsebilego gore Modimo o gona.
5. Thuto ke lesedi la ditšhaba. Tia di lle.
6. Botse le bobbe bja tšhomišo ya sellathekeng sekolong.
7. Lebelela diswantšho tše dilatelago ka mo tlase. Diriša se sengwe sa tšona go ngwala taodišo. Go swanetše go be le nyalelano/tlemagano ya go kgodiša magareng ga seswantšho le taodišo ya gago.

7.1



Mothopo: Inthanete



Mothopo: Inthanete

PALOMOKA: 50

Mošomo wa 2: Ditlahlitshwayo le ditaelo

- Diriša rubriki ya go swaya letlakaleng la tlaleletšo la go swaya taodišo.
- Morutišo o swanetše go itswalanya le tlhaloši ye nngwe le ye nngwe ye e lego mo kriting.
- Hlokomela gore barutwana ba ka hlatholla hlogo ntšu ka ntšu goba go ya ka tshwantšhišo, kudu ge go dirišitšwe sematlafatši sa go bogelwa/bonwa. Ditlhathollo ka moka di swanetše go fiwa šedi ye e swanetšego.
- Go swanetše go be le tswalano ye e kwagalago magareng ga seswantšho le taodišo ge go dirišwa dibogelwa.
- Bala taodišo **gatee** gore o kwešiše **diteng** ntle le go huetšwa ke polelo le sebopego.
- Aba meputso ya diteng godimo ga meputso ye 30 yeo e theilwego godimo ga ditlhaloši tšeo di swanelago taodišo yeo gabotse. Lebeledišiša tlhaloši ye nngwe le ye nngwe ya legoro le. Ge e le gore taodišo e wela magorong a go feta le tee, aba meputso go ya ka legoro leo bontši bja ditlhaloši bo dirišitšwego.
- Ge e le gore diteng di tloga di **tšwele tseleng**, di lebelele gape gomme o abe meputso go ya ka katologano ya maemo a 1 a legoro (se fe morutwana moputso wa 0)
- Bala taodišo **la bobedi** gomme o be o laetše diphošwana ka moka tšeo di dirilwego tša polelo, thutapolelo, tlhamo ya mafoko, ditemana le sebopego.
- Aba meputso go tšwa go meputo ye 15 go ya ka ditlhaloši tša legoro leo tšeo di swanelago tšhomišo ya polelo ya taodišo. Polelo e akaretša: mopeleto, maswaodikga, kgetho ya mantšu, segalo, retšistara, le tšhomišo ya polelo ya dika.
- Aba meputso ya sebopego godimo ga meputso ye 5 yeo e theilwego godimo ga kgopolo ya gago ya sebopego se se tlemaganego sa taodišo – tatelano ya maleba ka gare ga temana ga ešita le nyalelano ya temana le yeo e e latelago, dintlha, ditemana le botelele.

Mohlala wa taodišo:

Boikarabelo go sematlafatši sa go bogelwa Mohlala wa 2 nomoro ya 7.2

7.2 Ketelo ya Tona ya Thuto sekolong sa gešo.

Sengwalwakakanywa

Ketelo ya Tona ya Thuto sekolong sa gešo
Sekolo se hwetša mpho ya diphaphoši
Phadišano ya go ngwala taodišo
Leina la ka le thopa sefoka
Tona o etela sekolo sa gešo go re lebogiša
Re keteka ka lethabo
Tlhohleletšo go barutwana ba bangwe

Ketelo ya Tona ya Thuto sekolong sa gešo

Sekolo sa gešo sa Keithutle, motseng wa Maruladiepe se etetšwe ke Tona ya Kgoro ya Thuto lenyaga ge dikolo di bulwa. Ketelo ye e be e le mabapi le mpho ye kgolo ya diphaphoši yeo re e filwego ke ba Vodacom.

E rile ka ngwaga wa 2016 morutiši Thelese, a re thuša go tsenela phadišano ya go ngwala taodišo. Phadišano e be e thekgwa ke ba Vodacom. Le nna ke ile ka ingwadišetša go tsenela. Ke ngwadile taodišo ka hlogo yeo e rego “Ge nka ba Tona Kgorong ya Thuto”. Le nna ke ile le ba bangwe go bolediša taodišo ya ka ka letšatši leo le bego le beilwe kua dikantorong tša Sedikothuto.

Ka morago ga dikgwedi tše tharo leina la ka le ile la romelwa sekolong go laetšwa gore ke yo mongwe wa bathopasefoka. Ke be ke tšere maemo a pele. Hlogo ya sekolo Mohumagadi Letlakana o no thoma ka go nkukela godimo e ke ke leseana, e le go bontšha lethabo. Ka yeo nako ke ge ebile a mpotša gore Tona gammogo le Hlogo ya Lefapha ba tseleng go tla go lebogiša sekolo.

Ge ba goroga Tona Mohumagadi Angie Motshekga o be a apere sutu ya lebese, hlogo ya sekolo a rile ka boswana mola hlogo ya lefapha, a bethile ka thai ya methalo. Ge a bea mantšu Tona o be a sa fetše go fela a re “o a tseba ngwana yo Bohlale Pelonolo ke a mo rata”, a šupa nna ge a rialo. Le nna ke dio myemyela ke ntšha le la mohlagare ke fela ke gerula bagwera ba ka.

Ka pelapela a ntshwara ka letsogo ra ema ka maoto ra thoma go opela ka lethabo. Ke be ke le ka letsogong la gagwe la ngele ke emišitše letswele la ka la go ja ke re maatla a bafsa. Bose ke be ke ekwa bja todi gobane ga se mang le mang a emago kgauswi le batho ba bohlokwa. Go be go le bose e ke moletlo woo o ka tšwela pele matšatši a mabedi.

Ruri go šoma ka maatla go tliša dikenywa tše dibotse. E ke barutwana ba bangwe ba ka šoma ka maatla gore re tle re tšwele pele go bea sekolo sa gešo mmepeng.

Mešomo ya Kotara ya 1

Mošomo wa 3: Go ngwala: Setšweletšwa se setelele sa tirišano

Barutwana ba swanetše go tseba mehuta ka moka ya diboego tša ditšweletšwa bjalo ka ge di kgethilwe/laeditšwe ka gare ga ditokomane tša pholisi.

- Mangwalo a segwera/semmušo (dikgopelo/boipelaetšo/kgopelo/kgwebo
- Mangwalo a semmušo le a segwera a go ya go dikgatišong/dikuranteng
- CV- Boitsebišophelo
- Tša bophelo bja mohu/lenaneothero/ metsotso ya kopano
- Pego
- Tshekatsheko
- Athikele ya kuranta
- Athikele ya makasine
- Poledišano
- Potšišotherišano.
- Go fa Polelo.
- Hlahla barutwana go kgona go kgetha hlogo ya maleba.
- Gatelela bohlokwa bja sengwalwakakanywa. Barutwana ba swanetše go dira boitokišetšo pele ka go diriša mokgwa woo ba o ratago bj.k mmepe wa monagano, go kgeregela taba, go ngwala ka go lokologa, bj.bj.
- Barutwana ba swanetše go ngwala sengwalwakakanywa. Hlahla barutwana ka fao ba swanetšego go phošolla sengwalwakakanywa sa bona. Setšweletšwa sa mafelelo ga se a swanela go ba pušetšo ya sengwalwakakanywa.
- Gopotša barutwana ka diboego tše di nyakegago go phethagatša mešomo ye.
- Gopotša barutwana gore setšweletšwa se sengwe le se sengwe sa tirišano se nyaka segalo le retšistara go bile go lebeletšwe le baamogedi/batheeletši bao ba nepišitšwego.
- Se dumelele barutwana go ngwala diteng tše di tšwelego tseleng goba polelo ya go se amogelege.

Mošomo wa 3: Go ngwala: Sengwalwa sa Tirišano

Mohlala wa 1

Leina: _____ Kreiti: 10

Moputso wa
Mafelelo:

25

Tšatšikgwe di ya go tlišwa: _____

Ditaelo

1. Ngwala boiphetolelo ka ye nngwe ye **TEE** ya dihlogo tše di latelago.
2. Diteng tša boiphetolelo bja ga gobo swanetše go ba magareng ga mantšu a 120 le 150.
3. Ngwala nomoro le le hlogo ya setšweletšwa se o se kgethilego, mohlala 1. Lengwalo la segwera.
4. Gopola gore o swanetše go laetša dikgato ka moka tša sengwalwakakanywa. Ditsopolwana tša sengwalwakakanywa tše di sego tša phošollwa di ka se amogelwe.
5. Hlokomela sebopego, retšistara le baamogedi/batheeletši.
6. Setšweletšwa sa gago se tlo elwa go ya ka rubriki yeo e filwego.

Dihlogo:

1. Lengwalo la segwera.

Rakgadi wa gago o bookelong ka lebaka la go amega kotsing ya sefatanaga. Mo ngwalele **lengwalo** la go mo akela pholo.

2. Potšišotherišano.

O bileditšwe seteišeneng sa maphodisa a tikologo ya geno mabapi le barutwana ka wena bao ba hlabanego ka mapotlelo ge ba be ba elwa. Re alele **potšišotherišano** ye e bilego gona ge o fihla go fa bohlatse.

3. Pego ya semmušo.

O molaodi wa lebenkele la diaparao leo le ilego la hulwa. Ngwalela beng ba lebenkele **pego**.

4. Lengwalo la Kgopelo ya Semmušo.

Boramaledu ba emiša difatanaga tša bona kgauswi le kgorwana ya sekolo gore ba tle ba nametše basetsana. Ngwalela hlogo ya sekolo lengwalo o kgopele gore taba ye e nyakišišwe gore go tle go tšewe magato a maleba.

PALOMOKA: /25

Ditaelo

1.Ngwala boiphetolelo ka ye nngwe ye **TEE** ya dihlogo tše di latelago.

2.Diteng tša boiphetolelo bja gag obo swanetše go ba magareng ga mantšu a 120 le 150.

3.Ngwala nomoro le hlogo ya setšweletšwa se o se kgethilego, mohlala 1. Lengwalo la segwera.4.Gopola gore o swanetše go laetša dikgato ka moka tša sengwalwakakanywa. Ditsopolwana tša sengwalwakakanywa tšeo di sego tša phošollwa di ka se amogelwe.

5.Hlokomela sebopego, retšistara le baamogedi/batheeletši.

6.Setšweletšwa sa gago se tlo elwa go ya ka rubriki yeo e filwego.

Dihlogo

1. Lengwalo la boipelaetšo

Morutiši wa gago o go hweditše o swere sellathekeng ka phapošing. Ntle le go bolela le wena goba go go botšiša o go tšeetse sona. Ngwalela hlogo ya sekolo go ipelaetša ka taba ye.

2. Poledišano

Meputso ya mošomo wa gago wa kotara ya bobedi e theogetše fase, tatago ga a kgotsofale ebile o akanya go go šuthišetša sekolong se sengwe. Re alele poledišano ye.

3. Athikele ya kuranta

Go na le taba mo motseng wa geno ya gore bašemane ba tšeela bakgekolo mphiwafela ge ba boa go gola gore ba reke nyaope ka tšhelete yeo. Ngwalela kuranta ya Masago go ba eletša ka taba ye.

4. Pego ya semmušo

O be o le karolo ya sehlopha sa dipapadi sekolong sa geno seo se bego se ile dipapading ka Mokibelo. Makgarebe a mabedi a bethane ebile yo mongwe o amogetšwe bookelong. Hlogo ya sekolo o go kgopetše pego ka ge o le moetapele wa sehlopha. Itia di lle.

5. Polelo

Le sa tšwa go fetša go ngwala ditlhahlobo tša boitokišetšo gomme o kgopetšwe go fa polelo legatong la barutwana moletlong wa go laelana le ba Mphato wa lesome. Re alele polelo yeo.

PALOMOKA: /25/

Mošomo wa 3: Go ngwala: Sengwalwatirišwa

Mohlala wa 3

Leina: _____ Kreiti: _____

Moputso wa
mafelelo:

30

Tšatšikgwedi ya go tlišwa: _____

Ditaelo

1. Ngwala boiphetolelo ka ye nngwe ye **TEE** ya dihlogo tše di latelago.
2. Diteng tša boiphetolelo bja gago bo swanetše go ba magareng ga mantšu a 120 le 150.
3. Ngwala nomoro le hlogo ya setšweletšwa seo o se kgethilego, mohlala 1. Lengwalo la segwera
4. Gopola gore o swanetše go laetša dikgato ka moka tša sengwalwakakanywa. Ditsopolwana tša sengwalwakakanywa tšeo di sego tša phošollwa di ka se amogelwe.
5. Hlokomela sebopego, retšistara le baamogedi/batheeletši.
6. Setšweletšwa sa gago se tlo elwa go ya ka rubriki yeo e filwego.

Dihlogo

1. Lengwalo la go ya go bagatiši
2. Athikele ya makasine
3. Tshekatsheko
4. Lengwalo la ditebogo

PALOMOKA: 30

Mošomo wa 3: Go ngwala: Sengwalwatirišwa

Mohlala wa 4

Leina: _____ Kreiti: _____

Moput:so wa
mafelelo

30

Tšatšikgwedi ya go tlišwa: _____

Ditaelo

1. Ngwala boiphetolelo ka ye nngwe ye **TEE** ya dihlogo tše di latelago.
2. Diteng tša boiphetolelo bja gag obo swanetše go ba magareng ga mantšu a 120 le 150.
3. Ngwala nomoro le le hlogo ya setšweletšwa se o se kgethilego, mohlala 1. Lengwalo la segwera
4. Gopola gore o swanetše go laetša dikgato ka moka tša sengwalwakakanywa. Ditsopolwana tša sengwalwakakanywa tšeo di sego tša phošollwa di ka se amogelwe.
5. Hlokomela sebopego, retšistara le baamogedi/batheetši.
6. Setšweletšwa sa gago se tlo elwa go ya ka rubriki yeo e filwego.

Dihlogo:

1. Tshekatsheko ya puku/filimi
2. Tša bophelo bja mohu
3. Lengwalo la Kgopelo
4. Poledišano
5. Lengwalo la segwera

PALOMOKA: 30

Mošomo wa 3: Go ngwala: Dingwalwa tša tirišano

Mošomo wa 2: Ditlahlitshwayo le ditaelo

- Diriša rubriki ya go swaya letlakaleng la tlaleletšo go swaya taodišo
- Morutišo o swanetše go itswalanya le tlhaloši ye nngwe le ye nngwe ye e lego mo kriting.
- Hlokomela gore barutwana ba ka hlatholla hlogo ntšu ka ntšu goba go ya ka tshwantšhišo, kudu ge go dirišitšwe sematlafatši sa go bogelwa/bonwa. Ditlathollo ka moka di swanetše go fiwa šedi ye e swanetšego.
- Go swanetše go be le tswalano ye e kwagalago magareng ga seswantšho le taodišo ge go dirišwa dibogelwa.
- Bala taodišo **gatee** gore o kwešiše **diteng** ntle le go huetšwa ke polelo le sebopego.
- Aba meputso ya diteng godimo ga meputso ye 30 yeo e theilwego godimo ga ditlhaloši tšeo di swanelago taodišo yeo gabotse. Lebeledišiša tlhaloši ye nngwe le ye nngwe ya legoro ye. Ge e le gore taodišo e wela magorong a go feta le tee, aba meputso go ya ka legoro leo bontši bja ditlhaloši bo dirišitšwego.
- Ge e le gore diteng di tloga di **tšwele tseleng**, di lebelele gape gomme gomme o abe meputso go ya ka katologano ya maemo a 1 a legoro (se fe morutwana moputso wa 0)
- Bala taodišo **la bobedi** gomme o be laetše diphošwana ka moka tšeo di dirilwego tša polelo, thutapolelo, tlhamo ya mafoko, ditemana le sebopego.
- Aba meputso go tšwa go meputo ye 15 go ya ka ditlhaloši tša legoro leo tšeo di swanelago tšhomišo ya polelo ya taodišo. Polelo e akaretša: mopeleto, maswaodikga, kgetho ya mantšu, segalo, retšistara, le tšhomišo ya polelo ya dika.
- Aba meputso ya sebopego godimo ga meputso ye 5 yeo e theilwego godimo ga kgopolo ya gago ya sebopego se se tlemaganego sa taodišo – tatelano ya maleba ka gare ga temana ga ešita le nyalelano ya temana le yeo e e latelago, dintlha, ditemana le botelele.

Mošomo wa 3: Go ngwala: Sengwalwatirišano

Mohlala wa 1 Lenaneotlhalhi la go swaya

Dihlogo

1. Lengwalo la segwera

Lengwalo le swanetše go lebišwa go mogwera.

Segalo le retšistara e swanetše go ba tše e sego tša semmušo.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

Mošomo wa 3: Go ngwala: Sengwalwatirišano

Mohlala wa 1 Lenaneotlhahli la go swaya

Dihlogo

1. Lengwalo la segwera

Lengwalo le swanetše go lebišwa go mogwera.

Segalo le retšistara e swanetše go ba tše e sego tša semmušo.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

- Aterese ya moromedi
- Tšatšikgwedi
- Madume
- Mafetšo a maleba
- Leina la moromedi

Diteng di swanetše go akaretša dintlha tša tiragalo.

2. Potšišotherišano

Morutwana o swanetše go hlagiša dikamano. Ke mang yo a botšišwago dipotšišo?

Potšišotherišano e swanetše go ba magareng ga mongwadi le motsebalegi.

Retšistara le segalo tša potšišotherišano di tlo laolwa ke motho yo a botšišwago dipotšišo.

Go swanetše go dirišwe sebopego sa poledišano.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

- Leina la seboledi
- Leswao la kgorwana
- Tšhomišo ya mantšu thwii
- Ga go šomišwe maswao a ditsebjana

3. Metsotso

Dintlha ka moka tše tharo tša lenaneothero di swanetše go ahlaahlwa ka botlalo.

Diteng di swanetše go akaretša tshedimošo yeo e amanago le ntlha ye nngwe le ye nngwe.

Ntlha ye nngwe le ye nngwe e swanetše go ahlaahlwa temaneng e itšego le gore dihlogwana di ka dirišwa.

Ga se gwa letelwa gore barutwana ba ngwale metsotso ka moka ya kopano. Gantši karabo ye e nyakegago e ama fela setsopolwana/karolwana go tšwa metsotsong.

Metsotso e swanetše go ngwalwa ka lebaka le le fetilego gomme diphetho ke tšona di ngwalwago e sego ditherišano ka moka.

4. Pego ya semmušo

Pego e swanetše go ba le dihlogwana tše bjalo ka:

- Ya go :
- Tšwa go
- Hlogo
- Tšatšikgwedi
- Tše di hweditšwego/Dikutollo
- Ditšhišinyo
- Mosaeno

Segalo le retšistara di swanetše go ba tša semmušo.

5. Lengwalo la kgopelo

Lengwalo le swanetše go lebišwa go meyara/rateropo.

Segalo le retšistara tša lengwalo di swanetše go ba tša semmušo.

Dintlha tše di latelago tša sebopego di swanetše go akaretšwa:

- Aterese ya moromedi.
- Tšatšikgwedi.
- Aterese ya moamogedi.
- Madume.
- Hlogo ya taba.
- Mafetšo a maleba.

Morutwana o swanetše go fahlela kgopelo ya lebala la dipapadi.

PALOMOKA: 30

Mošomo wa 3: Go ngwala: Sengwalwa sa Tirišano

Mohlala wa 2: Lenaneotlhahli la go swaya

Dihlogo

1. Lengwalo la boipelaetšo:

Lengwalo le swanetše le lebišwe go mohlankedi wa masepala wa selegae.

Segalo le retšistara tša lengwalo e be tša semmušo.

Dintlha tše di latelago tša sebopego di swanetše go akaretšwa:

- Aterese ya moromedi
- Tšatšikgwedi
- Aterese ya moamogedi
- Madume
- Hlogo ya taba
- Mafetšo a maleba

Morutwana o swanetše go hlaloša fao tiragalo e hlagilego gona, go diregile eng le gore go dirwe eng go rarolla bothata.

2. Poledišano:

Morutwana o swanetše go hlagiša dikamano pele a ka ngwala poledišano ya gagwe.

Poledišano e swanetše go ba magareng ga batswadi gomme morutwana ga se a swanela go ba karolo ya poledišano yeo ka ge a tla be a theeditše ka sephiring.

Retšistara le segalo tša poledišano e tlo ba tšeo e sego tša semmušo.

Tlhamego ye e nepagetšego ya poledišano e swanetše go dirišwa.

Dintlha tše di latelago tša tlhamego di swanetše go akaretšwa.

- Maina a diboledi
- Leswao la kgorwana
- Tšhomišo ya mantšu thwii
- Go se šomišwe maswao a ditsebjana

3. Athikele ya kuranta:

Go ka no dirišwa hlogwana.

Athikele e swanetše go arolwa ka ditemana.

Segalo le retšistara tša athikele di nyalelane le diteng.

Tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

Temana ya matseno ye e arabago tše di latelago:

- mang,
- eng,
- neng,
- kae,
- ka baka lang
- bjang.

4. Pego ye e sego ya semmušo:

Pego ye e sego ya semmušo ga se ya swanela go ba le dihlogo.

Go swanetše go kwagale gabotse gore morutwana o ngwalela mang, e ngwalwa ke mang, tiragalo ke ya neng le go akaretša dintlhakgolo tša tiragalo.

5. Polelo:

Polelo e swanetše go arolwa ka ditemana.

Segalo, polelo le retšistara tša polelo di swanetše go nyalelana le batheeletši (barutwana sekolong) le hlogotaba.

Polelo e swanetše go hlohleletša barutwana go kgatha tema diprojekeng tša ka sekolong.

Go swanetše go be matseno le mafetšo a maleba.

PALOMOKA: 30

Mošomo wa 3: Go ngwala: Sengwalwa sa Tirišano

Mohlala wa boraro 3: Lenaneotlhahli la go swaya

Dihlogo

1. Lengwalo la go ya go bagatiši

Lengwalo le swanetše go lebišwa go morulaganyi wa kuranta. Segalo le retšistara e be tša semmušo. Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

- Aterese ya moromedi
- Tšatšikgwedi
- Aterese ya moamogedi
- Madume
- Hlogo ya taba
- Mafetšo a maleba

Barutwana ba swanetše go hlagiša maikutlo a bona mabapi le go dumelela batho go tla le diphoofotšwana tša ka magae (dimpšanyana, dikatse le tše dingwe) tša bona ka mabenkeleng.

2. Athikele ya Makasine

Go swanetše go be le hlogo ya go tanya šedi. Athikele e swanetše go ngwalwa ka ditemana. Segalo le retšistara di swanetše go nyalelana le diteng tša makasine wa morojana wa bafsa.

3. Tshekatsheko

Tshekatsheko e swanetše go arolwa ka ditemana. Segalo le retšistara tša tshekatsheko di swanetše go nyalelana le diteng le batheeletši/babogedi (barutwana) bao ba nepišitšwego. Tshekatsheko e ka dumela goba go ganetša.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

- Hlogo ya CD;
- Rammino/motaki;
- Motšweletši/leipole ya rekhote
- Tekanyetšo ya gago ya CD.

4. Lengwalo la ditebogo

Lengwalo le le swanetše go lebišwa go motho yo a topilego sekhwama sa tšhelete.

Segalo le retšistara tša lengwalo di tlo laolwa ke bogolo le mengwaga ya motho yo a topilego sekhwama sa tšhelete.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa. (Se hlokofofatše morutwana ge a dirišitše sebopego sa lengwalo la semmuušo)

- Aterese ya moromedi
- Tšatšikgwedi
- Madume
- Mafetšo a maleba

Morutwana a hlagiše maikutlo a ditebogo go motho yoo.

PALOMOKA: 30

Mošomo wa 3: Go ngwala: Dingwalwa tša tirišano

Mohlala wa 3 Dintlhahlahli tša go swaya

Dihlogo:

1. Puku / Tshekatsheko ya filimi

Morutwana o swanetše a hlagiše “kahlolo” ya gagwe mošomong wo o hlagišitšwego.

Tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

- Dikgopolo tša maleba, go fa mohlala, leina la mongwadi le leina(thaelele) la mošomo wa gagwe.
- Ka boripana ahlaahla:
 - Mohuta wa sengwalo
 - Tikologo
 - Tshekatsheko ya baanegwa
 - Setaele sa mongwalo
 - Moya wo o fokago
 - Thulaganyo – kakaretšo ya kanegelo fela
 - Mafetšo le go swanela
 - Kahlolo le maemo.

2. Tša bophelo bja mohu

Segalo sa tša bophelo bja mohu e swanetše go ba sa segoši /pebofatšo/bohlale. Leina le sefane tša mohu di swanetše go begwa. Se se hlotšego lehu se ka begwa. Seo se dirilego gore e be mogale gagabo se swanetše go bolelwa.

3. Lengwalo la kgopelo

Lengwalo le lebišwe go hlogo ya sekolo.

Segalo le retšistara tša lengwalo e swanetše go ba tša semmušo.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

- Aterese ya moromedi
- Tšatšikgwedi
- Aterese ya moamogedi
- Madume
- Hlogo ya taba
- Mafetšo a maleba

Morutwana o swanetše go hlaloša gore ke ka lebaka la eng e le yena a swanetšw ego ke mošomo woo le gore a laetše dintlha ka moka tša maleba.

4. Poledišano

Morutwana o swanetše go hlapiša dikamano pele a ka ngwala poledišano ya gagwe.

Poledišano e swanetše go ba magareng ga bagwera ba babedi.

Retšistara le segalo tša potšišotherišano e tlo ba tše e sego tša semmušo.

Sebopego sa maleba sa poledišano se swanetše go dirišwa.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa

- Maina a baboledi
- Leswao la kgorwana
- Mantšu thwii
- Ga go šomišwe maswao a ditsebjana

5. Lengwalo la segwera

Lengwalo le lebišwe go mogwera.

Segalo le retšistra e se be tša semmušo.

Dintlha tše di latelago di swanetše go akaretšwa:

- Aterese ya moromedi
- Tšatšikgwedi
- Madume
- Mafetšo a maleba
- Leina la moromedi

Diteng di akaretše dintlha tša sekolo.

PALOMOKA: 30

Annexure Dirubriki tša Kelo

Sepedi Leleme la Gae (HL)/P3

NSC – Memorantamo

KAROLO YA A: DITAODIŠO

Ditaodišo tšeo di botšišwago

1.1. Taodišokanegelo.

Tihalošo

Yona e laodiša kanegelo goba tiragalo ye e fetilgo. E ka ngwalwa kgo tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ya go anegwa:

- Kanegelo e swanetše go kgodiša.
- Gantši taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Ditemana tša matseno di swanetše go Tanya mmadi.
- Kanegelo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha ye e e laetšago.
- Thumo ya moswananoši ya go kgahliša e swanetše go kgotsofatša.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anega gantši e na le mokgwa wa go hlaloša. /50/

1.2. Taodišotlhaloši.

Tihalošo

Ka taodišotlhaloši, mongwadi o hlaloša selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Motho goba selo se sengwe di ka hlalošwa.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Kgetha mantšu le dikgopolo ka tlhokomelo gore go fihlelelwe seo se nyakegago.
- Dikakanyo mabapi le go bona, go kwa, go kgwatha, modumo le tatso di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Dikapolelo di dirišwe ka tsela ya maleba.
- Go swanetše go ba le boitemogelo bja hlogo yeo go ngwalwago ka yona. /50/

1.3. Taodišokgadimo/Taodišokeleletšo/Taodišokgopodišišo.

Tihalošo

Ka taodišokgadimo mongwadi o eletša tiragalo yeo a kilego a e bona/a e kwa/a e badilego nakong yeo e fetilego gomme a tšweletša maikutlo a gagwe go ya ka fao a gopolago ka gona.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye

- Maikutlo le khuduego di kgatha tema ye bohlokwa taodišong ye.
- Karolo ye kgolo ya taodišo e ka ba tlhalošo.

- Ditlhalošo di swanetše go kwagala di be di ikemišetše go tsošološa maikutlo a mongwadi go mmadi.
- Dikgopolo tšeo di hlagišwago di swanetše go tšweletša bonnete bja mongwadi le boyena bja gagwe.

/50/

1.4. Taodišongangišano.

Tlhalošo

Ka taodišongangišano mongwadi o na le kgopolo ye e itšego goba ntlhakemo gomme o fa

dintlha tša go fahlela goba go thekga maemo a gagwe. Kgopolo ya mongwadi e swanetše go kwešišega taodišong ka moka. Ka taodišo ye mongwadi o leka go jabetša goba go fekeetša mmadi gore a kwane le kgopolo ya gagwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišongangišano:

- Thoma ka go laetša kgopolo ya gago ka tsela ya maatlakgogedi mabapi le hlogo.
- Balekwa ba tšweletše mabaka ao a kwagalago ao a tlišago phapano.
- Efa dintlha tša go fahlela kgopolo ya gago le go thekga seo.
- Mongwadi o tla tsepelela dintlha tša go ganetša pego.
- Bjalo ka mongwadi wa taodišo, tšweletša dikgopolo tše maatla ka ge taodišo ye e ama maikutlo a gago.
- Ditlabelo tša makgethe le tsebo ya go kgodiša di swanetše go šomišwa.
- Polelo e swanetše go ba ye maatla gore e hlohle maikutlo a mmadi.
- Hlokomela gore polelo e se be ye mpe.
- Thumo le yona e swanetše go ba ye maatla, ya go kwala le go kgodiša.

/50/

1.5. Taodišokahlaahlo.

Tlhalošo

Ga e na maikutlo a mongwadi. E leka go tšweletša mahlakore a mabedi a poledišano ka go lekana. Mongwadi o hlokomela dintlha tša go fapana tša hlogo ye gomme o hlagiša dikgopolo tša go fapana ntle le go tšea lehlakore. Mongwadi a ka ba le thumo ye e itšego mafelelong a taodišo, eupša dintlha tša go thekga goba go ganetša di swanetše go lekalekana le go kwagala.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa taodišong ye:

- Mongwadi o swanetše go kwešiša le go lebeledišiša mahlakore a mabedi a taodišo ntle le go tšea lehlakore.
- Taodišo e swanetše go kwagala le go ikema ka dintlha. Seo se ra gore e se huetšwe ke maikutlo a mongwadi.
- Dikahlaahlo e be tša moya wo o fodilego, tša go naganwa gabotse le go thekgwa ka tshwanelo.
- Segalo e be sa go hloka khuduego eupša e be seo se kgodišago sa go hloka lenyatšo.
- Mongwadi a ka fa maikutlo a gagwe mafelelong a taodišo eupša seo e se be thumo ya taodišo.

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO

1. Lengwalo la segwera.

Go tšweletšwa dintlha tše di latelago:

- Sebopego le botelele e be tša maleba
- Aterese e tee fela ya mongwadi/moromedi.
- Letšatšikgwele le ngwalwe ka fase ga aterese.
- Madume/Matseno a makopana a maleba.
- Diteng e be tša maleba tša go sepelelana le hlogo.
- Retšistara le polelo ya go hlompha.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.
- Mafelelo/Bofelo e be boitsebišo bja mongwadi/moromedi ka mokgwa wa setlwaedi.

Mohlala: ke nna/Wa lena/Motlogolo wa lena.

/25?

2. Lengwalo la semmušo le boitsebišophelo.

Go tšweletšwe dintlha tše di latelago:

- Sebopego le botelele e be tša maleba.
- Aterese ya mongwadi/moromedi.
- Aterese ya moamogedi/moromelwa.
- Madume/Matseno le hlogo ya taba.
- Diteng e be tša maleba tša go sepelelana le hlogo.
- Retšistara le polelo e be tša semmušo.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.
- Mafelelo/Bofelo le leina.

Mohlala: Wa lena/Ka boikokobetšo

Mna/Mdi Lenong

/25/

3. Boitsebišophelo

Go tšweletšwe dintlha tše di latelago:

- Tshedimošo ya mong:
 - Sefane
 - Leina/Maina
 - Letšatši la matswalo
 - Nomoro ya boitsebišo
 - Aterese ya bodulo
 - Aterese ya poso
 - Aterese ya emeile
 - Dinomoro tša mogala.
- Dithuto
 - Tša praemari
 - Tša sekontari le maina a tšona le magato ao o tšweletšego ka ona go tšona

- Dithuto
 - Tša praemari
 - Tša sekontari le maina a tšona le magato ao o tšweletšego ka ona go tšona
- Diphihlelelo tše dingwe – di amane le mošomo wo o kgopelwago.
- Ditlošabodutu – e se be tšeo di ka go senyetšago dikgonagalo tša go thwalwa.
- Dikgahlego – e se be tšeo di ka go šaeletšago mabapi le mošomo wo o kgopelwago.
- Bolela se sengwe ka mošomo wo o o nyakago.
- Maina a dihlatsa tše pedi le dinomoro tša megala morago ga maina a bona. /25/

4. Athikele ya kuranta.

Go tšweletšwe tše di latelago:

- Hlogo ya go goga šedi.
- Setaele se tšweletše mong, se boledišane le mmadi thwii.
- Setaele e be se se hlalošago le go goga boikgopolelo bja babadi.
- Diteng e be tša maleba tša go sepelelana le hlogo.
- Athikele e tsoše kgahlego le go hlohleletša mmadi go bala.
- Retšistara le polelo e be tša semmušo.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego. /25/

5. Tša Bophelo bja mohu.

Go tšweletšwe tše di latelago:

- Di ama boitsebišophelo bja mohu ka ba lapa.
- Go ngwalwa ka motho yo a hlokošetšego.
- Hlogo ya taba e tla pele.
Mohlala: Lenaneo la poloko ya Maeba Hlanhlagane.
- Letšatši la lehu la gagwe le latelwe ke la poloko ka fase ga hlogo ya taba fao go ngwalwago le lefelo la poloko le dirapa/mabitla.
- Mabalankwe ka mohu – moo a belegwago gona; ngwaga wa matswalo; maina a batswadi ba gagwe; palo ya bana ka lapeng la gabo; seo se hlotšego lehu.
- Mabalankwe ka diphihlelelo tša mohu tše dibotse le tša go kgahliša: dithuto; moo a šomilego le tema yeo mohu a e kgathilego setšhabeng. /25/

6. Potšišotherišano.

Go tšweletšwe tše di latelago:

- Go šomišwe dithekniki tša potšišotherišano.
- Go be le mmotšiši le mmotšišwa.
- Go fiwe maina a diboleli ka lehlakoreng la ngele la letlakala.
- Go šomišwe mothaladi wo mofsa go laetša seboleli se sengwe le se sengwe se sefsa.
- Mmotšišwa a hlohlwe ka go botšišwa dipotšišo tša go lebana le hlogo.
- Matseno e lego boithalošo a tšweletce morero.

- Kwešišano le kamogelano e lego go hlola moya wa go tshephana.
- Mmotšiši a botšiše dipotšišo go tšwa go tša kakaretšo go ya go tša go ikgetha, e be tša maleba, go šomišwe polelo ya go hlamega, ya go laetša šedi le go hlohleletša.
- Mmotšišwa a arabe ka bokgwari go laetša tsebo.
- Mmotšišwa a lebogwe gomme go laelanwe.

/25/

7. Pego.

Go tšweletšwe tše di latelago:

- Pego e amane le dipolelo tša diphatšišo/dinyakišišo tša seo se bonwego ka mahlo
- Dintlha e be tše di nepagetšego.
- Dintlha e be tša maleba.
- Dintlha e be tše di fago tšhedimošo.
- Dintlha di ka ngwalwa ka go lokologana.
- Moya wo o fokago pegong o lalolwe ke seo se begwago.
- Moya wo o fokago o laolwe ke babadi bao e ba lebantšego.

/25/

MEKGWA YA GO SWAYA.

KAROLO YA A

Dintlha tša mmepe wa monagano di nyalelane le Diteng tše di lego mabapi le sererwa.

1.1 TAODIŠO

- Diteng (dintlha tše di lebanego le hlogo) = meputso ye 25 (D)
- Peakanyo/Thulaganyo: mmepe wa monagano le dintlha tše dingwe (dikgopolo tša maleba di nyalelane le diteng tše di lego mabapi le sererwa) = meputso ye 5 (PM).
- Tirišo ya polelo = meputso ye 10 (TP).
- Mongwalelo = meputso ye 3 (MK).
- Padišišobohlatse = meputso ye 2 (PB).
- Sebopego: matseno, mmele, mafetšo, mafoko le ditemana = meputso ye 5 (S)

(Ge molekwa a hweditše meputso ya godimo ka Diteng a abelwe meputso ya godimo go tirišo ya polelo)

Kabo ya meputso ya diteng le polelo

Diteng	Tirišo ya polelo
25	10
22 – 24	09
19 – 21	08
16 – 18	07
13 – 15	06
10 – 12	05
07 – 09	04
04 – 06	03
01 – 03	02

KAROLO YA B

1. Lengwalo la segwera le la semmušo le boitsebišophelo.

Mokgwa wa go swaya

- Diteng = meputso ye 8 (D)
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 (P)
- Mmpepe wa monagano le dintlha tše dingwe = moputso o 1 (M)
- Sebopego = meputso ye 4 (S)
 - Aterese = 1 le letšatšikgwele = 1 (lengwalong la semmušo = 1 + 1)
 - Matseno = moputso o 1
 - Mafetšo = moputso o 1

Polelo, setaele/mongwalelo le padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 (TP)
- Maikutlo/Khuduego/Moya/Atmosfere/Segalo = meputso ye 2 (MK)
- Padišišobohlatse = meputso ye 1 (PB)

(Ge molekwa a hweditše meputso ya godimo ka Diteng a abelwe meputso ya godimo go tirišo ya polelo).

2. Boitsebišophelo.

Go tšweletšwe dintlha tše di latelago:

- Tshedimošo ya mong:
 - Sefane
 - Leina/Maina
 - Letšatši la matswalo
 - Nomoro ya boitsebišo
 - Aterese ya bodulo
 - Aterese ya poso
 - Aterese ya emeile
 - Dinomoro tša mogala.

- Dithuto
 - Tša praemari
 - Tša sekontari le maina a tšona le magato ao o tšweletšego ka ona go tšona
- Diphihlelelo tše dingwe – di amane le mošomo wo o kgopelwago.
- Ditlošabodutu – e se be tšeo di ka go senyetšago dikgonagalo tša go thwalwa.
- Dikgahlego – e se be tšeo di ka go šaeletšago mabapi le mošomo wo o kgopelwago.
- Bolela se sengwe ka mošomo wo o o nyakago.
- Maina a dihlatse tše pedi le dinomoro tša megala morago ga maina a bona.

/25/

3. Athikele ya kuranta.

Mokgwa wa go swaya

- Diteng = meputso ye 8 (D)
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 (P)
- Mmepe wa monagano le dintlha tše dingwe = moputso o 2 (M)
- Sebopego = meputso ye 3 (S)
 - Leina la kuranta = moputso o 1
 - Letšatšikgwedi la kuranta = moputso o 1
 - Hlogotaba = moputso o 1
 - Mmegi = moputso o 1

(Tše THARO fela)

Polelo, setaele/mongwalelo le padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 (TP)
 - Maikutlo/Khuduego/Moya/Atmosfere/Segalo = meputso ye 2 (MK)
 - Padišišobohlatse = meputso ye 1 (PB)
- (Ge molekwa a hweditše meputso ya godimo ka Diteng a abelwe meputso ya godimo go tirišo ya polelo).

/25/

4. Tša Bophelo bja mohu.

- Diteng = meputso ye 8 (D)
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 (P)
- Mmepe wa monagano le dintlha tše dingwe = moputso o 1 (M)
- Sebopego = meputso ye 4 (S)
 - Leina la mohu = moputso o 1
 - Letšatši la go hlokofoala = moputso o 1
 - Letšatši la poloko = moputso o 1
 - Lefelo la poloko = moputso o 1

(Tše THARO fela)

Polelo, setaele/mongwalelo le padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 (TP)
 - Maikutlo/Khuduego/Moya/Atmosfere/Segalo = meputso ye 2 (MK)
 - Padišišobohlatse = meputso ye 1 (PB)
- (Ge molekwa a hweditše meputso ya godimo ka Diteng a abelwe meputso ya godimo go tirišo ya polelo).

/25/

5. Potšišotherišano.

Mokgwa wa go swaya

- Diteng = meputso ye 8 (D)
- Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 (P)
- Mmepe wa monagano le dintlha tše dingwe = moputso o 1 (M)
- Sebopego = meputso ye 4 (S)
 - Leswao la potšišo = moputso o 1
 - Bakgathatema = moputso o 1
 - Dikgorwana = moputso o 1
 - Polelo ye kopana = moputso o 1

Polelo, setaele/mongwalelo le padišišobohlatse = meputso ye 11

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 (TP)
 - Maikutlo/Khuduego/Moya/Atmosfere/Segalo = meputso ye 2 (MK)
 - Padišišobohlatse = meputso ye 1 (PB)
- (Ge molekwa a hweditše meputso ya godimo ka Diteng a abelwe meputso ya godimo go tirišo ya polelo).

/25/

6. Pego.

- Diteng = meputso ye 8 (D)
 - Peakanyo (tlemagano ya mafoko le ditemana) = meputso ye 2 (P)
 - Mmepe wa monagano le dintlha tše dingwe = moputso o 2 (M)
 - Sebopego = meputso ye 3 (S)
 - Leina la pego = moputso o 1
 - Letšatšikgwedi la pego = moputso o 1
 - Hlogotaba = moputso o 1
 - Mmegi = moputso o 1
- (Tše THARO fela)

Polelo, setaele/mongwalelo le padišišobohlatse = meputso ye 10

- Tirišo ya polelo = meputso ye 7 (TP)
- Maikutlo/Khuduego/Moya/Atmosfere/Segalo = meputso ye 2 (MK)
- Padišišobohlatse = meputso ye 1 (PB)

/25/

Kabo ya meputso ya Diteng le polelo.

Diteng	Tirišo ya polelo
8	7
7	6
6	5
5	4
4	3
3	2
2	1
1	1

MASWAO A GO SWAYA LETLAKALA LA BORARO

1. ○ Go tlogetšwe leswao
2. ○ Go šomišitšwe tlhaka ye nnyane sebakeng sa tlhakakgolo goba go dirišitšwe ye kgolo sebakeng sa ye nnyane.
3. ○ kopanya mantšu.
4. / Kgaoganya mantšu.
5. ||? Ga go kwešišege.
6. ← Thoma morago.
7. ← Thoma pele.
8. # Temana ye mpsha e thoma fa.
9. ○ Bošaedi.
10. ?? Hlogo ga e gona.
11. ____ Go dirišitšwe mopeleto wa go fošagala.
12. ^ Go tlogetšwe tlhaka/lentšu.

BOMOLOMO POLELO YA GO ITOKIŠETŠWA

SEDIKOTHUTO: -----**SEKOLO:** -----

MOŠOMO: -----**TŠATŠIKGWEDI:** -----

MORUTWANA: -----**MPHATO:** -----

RUBRIKI YA KELO YA TLHAGIŠO YA BOMOLOMO-SEPEDI LELEME LA GAE
POLELO YA GO ITOKIŠETŠWA-SEPEDI LELEME LA GAE: KREITI YA 10 -12 [10x5=50÷5=10]

	Khouto ya 7 Bokgoni bjo bobotse kudukudu.	Khouto ya 6 Bokgoni bjo bo botse kudu.	Khouto ya 5 Bokgoni bja go kgotsofatša.	Khouto ya 4 Bokgoni bjo bo lekanego.	Khouto ya 3 Bokgoni bja go išega.	Khouto ya 2 Bokgoni bja go hlaelela kudu.	Khouto ya 1 Bokgoni bja go hlaelela kudukudu.	Tekolo ya mafelelo ka Selete/ Profentshe
	8-10	7	6	5	4	3	0-2	
1. Bokgoni bja go beakanya le go nyakišiša.								
2. Peakanyo le thulaganyo ya diteng.								
3. Segalo,go bolela le bokgoni bja go hlagiša..								
4. Temogo ya tšhomišo ya polelo ka šedi le ka tsinkelo.								
5. Kgetho, moakanyetšo le tšhomišo ya ditšweletšwa tša go bonwa.								

PALOMOKA = _____ **÷5 =** _____

BOMOLOMO POLELO YA GO SE ITOKIŠETŠWE

SEDIKOTHUTO: ----- **SEKOLO:** -----

MOŠOMO: ----- **TŠATŠIKGWEDI:** -----

MORUTWANA: ----- **MPHATO:** -----

RUBRIKI YA KELO YA TLHAGIŠO YA BOMOLOMO-SEPEDI LELEME LA GAE
POLELO YA GO SE ITOKIŠETŠWE-SEPEDI LELEME LA GAE: KREITI YA 10 -12 [15x4=60÷4=15]

	Khouto ya 7 Bokgoni bjo bobotse kudukudu. 13-15	Khouto ya 6 Bokgoni bjo bo botse kudu. 11-12	Khouto ya 5 Bokgoni bja go kgotsofatša. 9-10	Khouto ya 4 Bokgoni bjo bo lekanego. 7-8	Khouto ya 3 Bokgoni bja go išega. 5-6	Khouto ya 2 Bokgoni bja go hlaelela kudu. 3-4	Khouto ya 1 Bokgoni bja go hlaelela kudukudu. 0-2	Tekolo ya mafelelo ka Selete/Profentshe
1. Peakanyo le thulaganyo ya diteng.								
2. Segalo, go bolela le mabokgoni a go hlagiša.								
3. Temogo ya tšhomišo ya polelo ka tsinkelo.								
4. Dithekniki tša bomolomo le tša setu.								

PALOMOKA = _____ ÷ 4 = _____

222 Struben Street, Pretoria, 0001
Private Bag X895, Pretoria, 0001, South Africa
Tel: 012 357 3000 • Fax: 012 323 0601

Private Bag X9035, Cape Town, 8000, South Africa
Tel: 021 486 7000 • Fax: 021 461 8110
Call Centre: 0800 202 933

ISBN 978-1-4315-3096-0

Department of Basic Education



www.education.gov.za



www.twitter.com/dbe_sa



www.facebook.com/BasicEd